E 1689

KAT

ARHITECTURA

RPR

Institut. de Documentare Tehnică
BUCUREȘTI
OBMEN -
VYMENA - WYMIANA
TAUSCH - ECHANGE

1
1953

555590.7

ARHITECTURA RPR

ORGAN AL UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R. ŞI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU ARHITECTURĂ ŞI CONSTRUCŢII AL CONSILIULUI DE MINIŞTRI

1

1953

Către cititori

Avântul construcţiei paşnice pentru construirea socialismului ridică în faţa arhitecţilor din ţara noastră probleme de o varietate şi de o amploare necunoscute încă la noi.

Creşterea neîntreruptă a numărului şi importanţei construcţiilor meniie să asigure construirea socialismului în ţara noastră, ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, necesită o desvoltare continuă şi o permanentă îmbunătăţire a activităţii în domeniul arhitecturii.

Hotărîrile Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român şi ale Consiliului de Miniştri cu privire la construcţia şi reconstrucţia oraşelor şi organizarea activităţii din domeniul arhitecturii, cu privire la planul general de reconstrucţie socialistă a oraşului Bucureşti, subliniază rolul de deosebită răspundere ce revine arhitecţilor în cadrul activităţii de stat şi trasează sarcina înfiinţării Uniunii Arhitecţilor din R.P.R., organizaţie de creaţie menită să asigure ridicarea continuă a nivelului ideologic şi profesional al arhitecţilor.

Revista noastră, organ al Uniunii Arhitecţilor din R.P.R. şi al Comitetului de Stat pentru Arhitectură şi Construcţii al Consiliului de Miniştri, trebue să contribue la mobilizarea şi sprijinirea arhitecţilor pentru îndeplinirea în condiţii din ce în ce mai bune a sarcinilor ce le sunt încredinţate de Partid şi Guvern.

In faţa arhitecţilor din ţara noastră stă sarcina de cinste de a contribui la ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului muncitor. Clădiri de locuit şi şcoli de toate gradele, creşe şi dispensare, case de cultură şi locuri de recreaţie, construcţii ce dovedesc deosebita grijă pentru om a regimului democrat popular, toate acestea implică o participare activă şi competentă din partea arhitecţilor.

Revista noastră trebue să devină un organ viu al schimbului de experienţă, o tribună deschisă pentru lupta de opinii, pentru desfăşurarea criticii şi autocriticii legate de problemele creaţiei, pentru evidenţierea şi popularizarea succeselor noii noastre arhitecturi.

In domeniul creaţiei de arhitectură, noi ducem lupta împotriva cosmopolitismului şi formalismului şi facem paşi mari pe drumul făuririi unei arhitecturi cu conţinut socialist exprimat în forme noi, elaborate pe baza prelucrării tradiţiilor artistice ale poporului român şi a moştenirii arhitecturii clasice. Revista trebue să popularizeze aceste realizări, să scoată la lumină succesele obţinute şi, în acelaşi timp,

să combată cu energie şi intransigenţă rămânerile în urmă, manifestările influenţelor burgheze, tendinţele greşite ce se prezintă încă în arhitectura noastră. Mijlocul cel mai important, prin care revista va contribui la îndeplinirea acestei sarcini, îl constitue prezentările critice de lucrări şi proiecte; analiza realizărilor din domeniul arhitecturii trebue să evidenţieze calităţile lor pozitive şi să critice cu îndrăzneală deficienţele, ajutând pe arhitecţii creatori să le învingă.

Generalizând experienţa practică de proiectare şi construcţie, în paginile revistei trebue să fie clarificate problemele principiale ale arhitecturii; o sarcină de mare răspundere a revistei este participarea la studiul ştiinţific al teoriei şi istoriei arhitecturii. Insuşirea realismului socialist — ca metodă avansată de creaţie — de către masa arhitecţilor noştri pune în faţa revistei sarcina de a contribui la lămurirea problemelor teoretice, la popularizarea bogatei experienţe sovietice în acest domeniu şi la popularizarea celor mai bune realizări ale arhitecturii noastre noi. Insuşirea în mod creator a tezaurului clasic şi naţional de arhitectură, problemele măestriei artistice, sunt probleme a căror lămurire va contribui la ridicarea calitativă a creaţiei noastre.

O preocupare însemnată va fi studiul arhitecturii înaintate sovietice, arhitectura socialismului şi a epocii de construire a comunismului, desvoltată în lupta neîmpăcată împotriva curentelor decadente burgheze, pe baza îndrumării Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Arhitecţii din ţara noastră au de rezolvat ample probleme de sistematizare, de construcţie şi reconstrucţie a oraşelor. Revista va sprijini efortul creator în această direcţie, preocupându-se de popularizarea rezultatelor obţinute şi supunând criticii slăbiciunile ce se resimt încă în proiectele de oraşe.

Revista de arhitectură consideră ca o sarcină de cinste să sprijine lupta pentru continua reducere a preţului de cost al construcţiilor, preocupându-se de problemele tehnicii avansate, de popularizarea proiectelor tip, a metodelor economice de proiectare şi execuţie a clădirilor.

Revista va acorda o atenţie deosebită învăţământului de arhitectură, studiind şi criticând metodele de predare, conţinutul unor cursuri, evidenţiind rezultatele pozitive obţinute la Institutul de Arhitectură şi la şcolile medii de specialitate.

O importanţă mereu sporită o are arhitectura în măreaţa operă de construire a socialismului în patria noastră, pentru satisfacerea din ce în ce mai largă a necesităţilor materiale şi culturale ale poporului muncitor. Rolul presei care se ocupă cu problemele arhitecturii şi care este chemată să fie o tribună a experienţei înaintate în arhitectură, creşte odată cu răspunderea arhitecţilor.

Redacţia revistei se va strădui să îndeplinească cu cinste sarcinile ce-i stau în faţă şi speră că cititorii vor participa la munca ei şi o vor ajuta să contribue în mod eficient la lupta pentru continua desvoltare a creaţiei de arhitectură în Republica Populară Română.

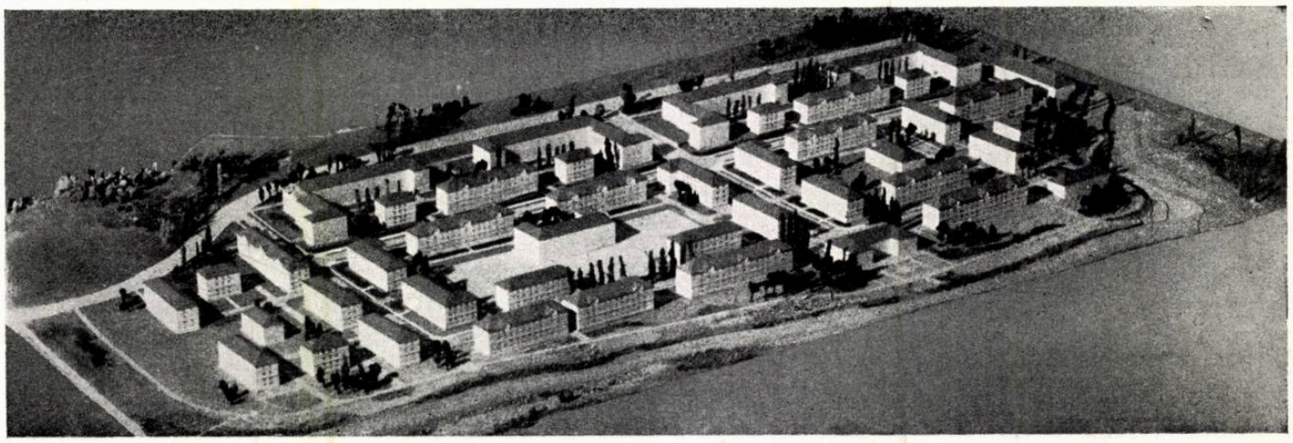

Uricani. Macheta coloniei muncitoreşti

Din experienţa proiectării şi construcţiei cuartalelor de locuinţe

Arh. C. LĂZĂRESCU

Problema compoziţiei arhitecturale a ansamblurilor de locuinţe, în care elementele se subordonează grupării generale, în care există relaţii de compoziţie între unităţile ansamblului, în scopul creării unei grupări armonios închegate, este o problemă relativ nouă în preocupările arhitecţilor noştri.

Calităţile de compoziţie ale ansamblurilor trebue judecate în măsura în care satisfac nevoile materiale şi sunt plăcute oamenilor muncii care le locuesc şi le asigură un cadru luminos şi optimist, în care viaţa se desfăşoară în cele mai bune condiţii.

Astfel de probleme nu existau pentru trecutul regim burghezo-moşieresc, care era interesat doar în asigurarea profitului maxim pentru capitalişti, prin exploatarea nemiloasă a oamenilor muncii. Locuinţele acestora erau deobicei bordeie şi cocioabe lipsite de cele mai elementare prevederi igienico-sanitare, construite pe terenuri nesănătoase, din materiale inferioare, fără apă, canalizare şi lumină, în vădit contrast cu palatele luxoase ale burgheziei exploatatoare.

In foarte rare cazuri (câteva mici cartiere de locuinţe ieftine) a fost pusă în faţa arhitecţilor problema realizării de grupări de locuinţe. Dar în aceste cazuri, preocuparea principală era realizarea unei exploatări maxime a terenurilor şi asigurarea unui maxim profit bănesc, de pe urma acestor construcţii, pentru capitalişti. Grija pentru om lipsea cu desăvârşire.

Activitatea din domeniul arhitecturii îmbrăţişa doar tangenţial şi accidental sectorul construcţiei de ansambluri de locuinţe.

După 23 August 1944, transformările sociale şi politice din ţara noastră au pus într'o lumină cu totul nouă problema ansamblurilor de locuinţe, strâns legată de creşterea nivelului de trai şi de asigurarea unor condiţii cât mai bune de viaţă oamenilor muncii, deschizând totodată şi noi orizonturi creaţiei arhitecturale. Pentru prima dată arhitecţii noştri au fost chemaţi să proiecteze ansambluri de locuinţe de dimensiuni necunoscute încă la noi, să elaboreze planuri de cartiere şi oraşe în cele mai depărtate colţuri ale ţării, uneori în locuri unde nu exista nicio aşezare. Grupări de zeci şi sute de locuinţe apar şi se desvoltă în fiecare an, pe tot cuprinsul ţării. In regiunile abrupte ale munţilor Rodnei sau în regiunea carboniferă a Jiului, la Reşiţa sau la Hunedoara, la Oraşul Stalin sau la Cugir, în fiecare an se realizează sute de locuinţe noi, menite să satisfacă nevoile constructorilor socialismului.

In ţara noastră acţionează din ce în ce mai puternic legea fundamentală a socialismului:

... « asigurarea satisfacerii maxime a nevoilor materiale şi culturale mereu crescânde ale întregii societăţi, prin creşterea şi perfecţionarea neîntreruptă a producţiei socialiste pe baza tehnicii celei mai înalte ».

Acest principiu este exprimat în grija deosebită pe care Partidul şi Guvernul o manifestă faţă de ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, prin construirea de noi complexe de locuit, prin cerinţa ca aceste complexe să constitue un cadru nou de viaţă liberă şi frumoasă care să încânte ochiul muncitorului ieşit din mină, fabrică sau birou. Complexele de locuit ce se construesc trebue să contribue la crearea unor condiţii optime de viaţă, recreaţie şi odihnă, să-i facă pe oamenii muncii să simtă că în condiţiile construirii socialismului în ţara noastră, ei se pot bucura din plin de roadele muncii lor.

Uricani. — Vedere generală a coloniei muncitorești în execuție.

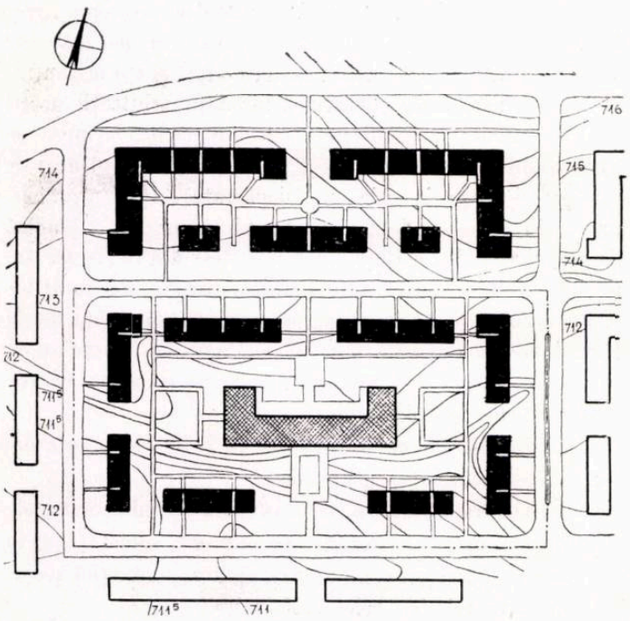

Uricani. Planul unui cuartal de locuințe (proiect 1952-53, în execuție).

Blocuri parter + 2 etaje	
Suprafața teritoriului	4,50 ha
Populația totală	1100 loc.
Coef. suprafață construită	20 %
Densitate *)	245 loc./ha

Căsuțele mărunte de altădată, înghesuite între gardurile unei parcele minime, în care viața aproape că se sufoca și în care domnea mizeria, sunt înlocuite cu blocuri mari, cu apartamente înzestrate cu tot confortul necesar unui nivel ridicat de viață. Incintele mari de locuințe sunt completate cu magazine și construcții social-culturale, sportive, de sănătate, cluburi, cinematografe, teatre, biblioteci, școli, stadioane, creșe și cămine pentru copii, scuaruri și terenuri de joc, cu terase, plantații și grădini de flori. Toate aceste elemente contribue la satisfacerea nevoilor materiale și culturale ale oamenilor, la înfrumusețarea vieții.

In opera de construire a socialismului, rolul și răspunderea arhitectului sunt foarte mari și importante. El trebue să utilizeze cunoștințele, experiența și întreaga sa măestrie pentru a crea un cadru corespunzător vieții libere și fericite a oamenilor muncii, pentru a face față cu cinste marilor sarcini pe care construirea socialismului i le pune.

Deși începuturile au fost grele, datorită unei experiențe reduse în problemele ansamblurilor de locuințe, proiectele și realizările noastre actuale marchează un drum sigur, cu rezultate din ce în ce mai bune.

De un neprețuit ajutor în rezolvarea proiectelor ne-a fost documentarea sovietică de care dispunem. Manualele de proiectare a orașelor, articolele de specialitate, proiectele și realizările sovietice au constituit baza începuturilor noastre. Insă studierea superficială a acestei documentări, faptul că unii arhitecți nu au folosit în suficientă măsură condițiile ce li s'au creat de către regimul nostru democrat popular — prin proiectarea simultană a unui mare număr de blocuri de locuințe — au făcut ca primele realizări să nu fie de multe ori, din punct de vedere calitativ, la înălțimea exemplelor studiate.

In general, se utilizează două principii de proiectare a cartierelor de locuințe: de-a-lungul străzilor, acestea constituind axul de compoziție, sau în cuartale. Primul —

*) Indicii tehnici — la toate planurile — se referă la teritoriul cuprins între liniile punctate.

Hunedoara. — Vederea unei străzi în construcție în noul oraș muncitoresc (proiect 1951)

mai cunoscut — este mai indicat în cazul terenurilor accidentate care nu permit compoziții prea vaste. Succesiunea volumelor pe stradă trebue să creeze un echilibru și o relație justă între cele două laturi, în imaginile succesive pe care le percepe trecătorul și, în același timp, trebue să asigure în desfășurarea ei o variație a aspectelor plastice.

O interesantă realizare a acestor principii este strada proiectată la Hunedoara în 1951, la care s'a obținut un echilibru just între cele două laturi ale ei. Panta străzii a dat dificultăți în rezolvarea plastică a fațadelor blocurilor și mai ales a legăturilor dintre ele, dificultăți rezolvate însă pozitiv de proiectanți.

Deasemenea și primele cartiere dela Hunedoara realizate în anul 1949, deși construite din locuințe cu volume mici (locuințe individuale cu loturi) reușesc să creeze aspecte de ordine de-a-lungul străzilor. Strada curbă din partea de Est a cartierului are un caracter destul de pitoresc și oferă aspecte variate în lungul ei.

Probleme mai grele s'au pus în cazul proiectării cuartalelor de locuințe. Aici a apărut efectiv problema compoziției ansamblurilor. Cuartalul, adică spațiul delimitat de 4 străzi, constitue o unitate de organizare a teritoriului și de compunere a cartierului respectiv. El este o unitate independentă sau, mai bine zis, bine conturată din punct de vedere al organizării teritoriului, al compoziției volumelor de arhitectură și al spațiilor libere; în același timp, prin însăși funcțiunea lui și prin arhitectura străzilor ce-l limitează, el este strâns legat de cartierul respectiv și de oraș. Nu se poate concepe studiul unui cuartal fără a se indica cel puțin rezolvarea plastică a blocurilor de pe latura cealaltă a străzilor înconjurătoare.

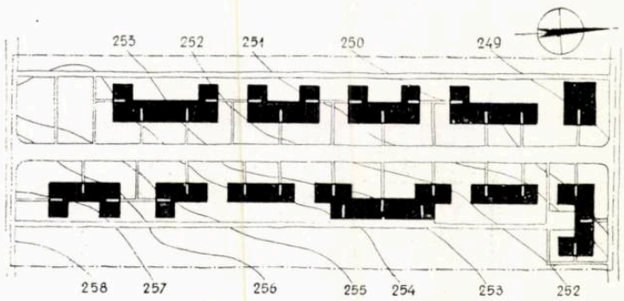

Hunedoara — Planul străzii de mai sus (proiect 1951)

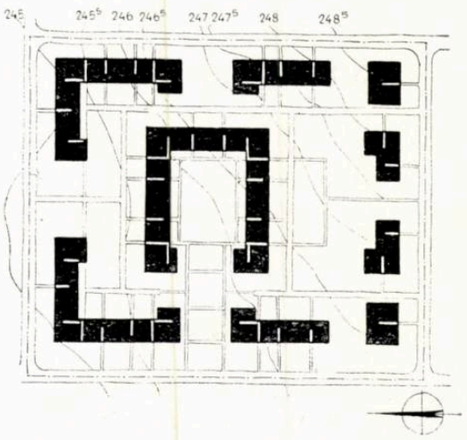

Hunedoara — Planul unui cuartal (proiect 1953)

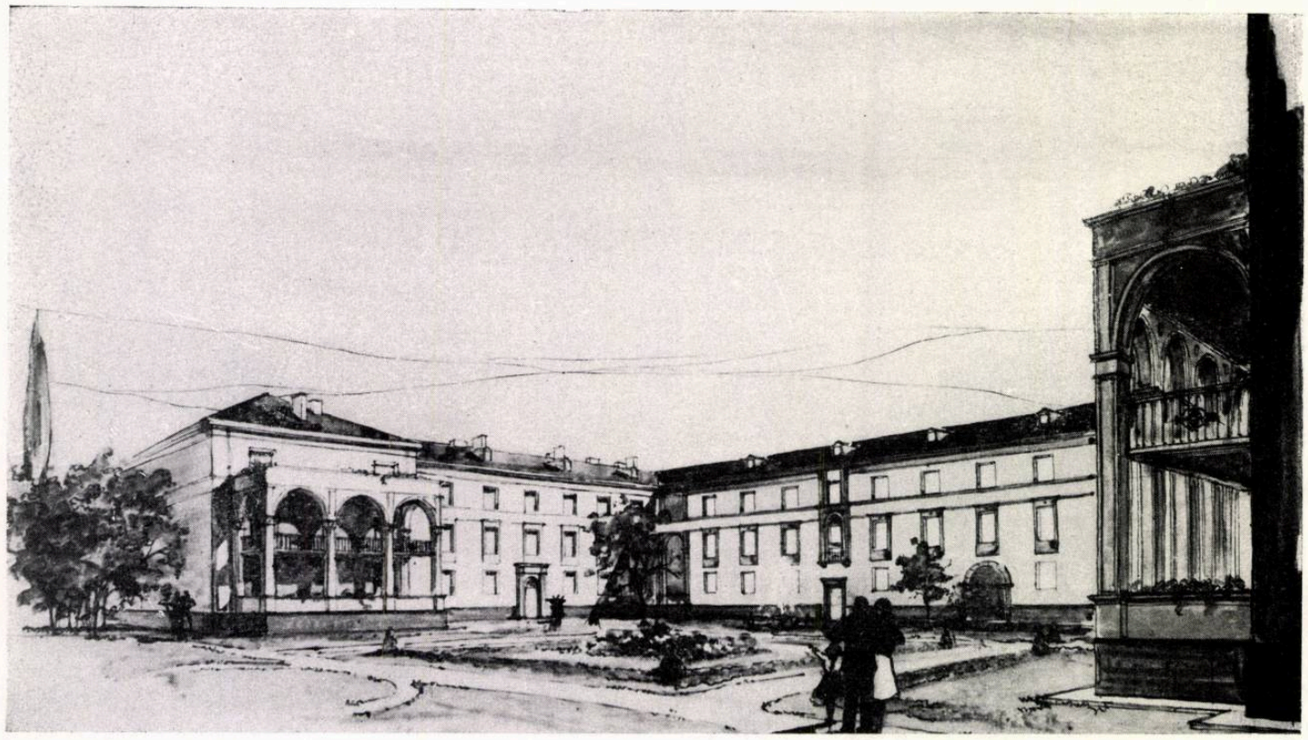

Lupeni. — Perspectiva interioară a unui ansamblu de locuințe (proiect 1951 executat în 1952—1953)

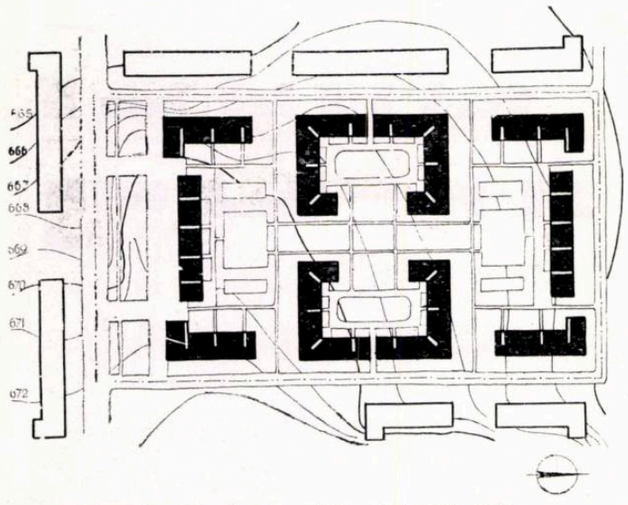

Lupeni. — Planul unui cuartal (proiect 1951—1952)

Blocuri parter + 2 etaje (1952)

Suprafața teritoriului	4 ha
Populația totală	1200 loc.
Coef. suprafață construită	20 %
Densitate	300 loc/ha

Mărimea cuartalelor este variată; ele trebue dimensionate în funcție de mărimea orașelor și de înălțimea construcțiilor. I. P. Levcenco, în « Sistematizarea orașelor » (1952), propune ca suprafețe curente 6—9 ha pentru zona blocurilor cu 4—5 nivele, 4—5 ha pentru zona blocurilor cu 2—3 nivele și 2—3 ha pentru zona cu 1 sau 2 nivele. Recomandă, deasemenea, ca dimensiunile maxime să nu depășească 500 m în cazul construcțiilor cu materiale neinflamabile și 300 m în cazul celor cu materiale inflamabile.

Cuartalele proiectate de noi până acum au în majoritate dimensiuni mult inferioare celor de mai sus. Aceasta aduce, desigur, prejudicii bunei desfășurări a vieții oamenilor muncii în cuartale, precum și dificultăți în crearea unei compoziții bine închegate, plăcută locuitorilor lor, scumpind în același timp cu mult costul și întreținerea lucrărilor edilitare.

Intr'un cuartal cu blocuri de 3 nivele, proiectat în 1950 la Bocșa, se observă încercarea de a compune volumele în limitele întregului teren, rămânând însă foarte accentuată preocuparea de a susține numai arhitectura străzilor; spațiul liber interior este mult prea mare, ceeace duce la o densitate de construcție foarte redusă (19% față de normele sovietice care prevăd până la 32 % pentru această înălțime de construcție), la greutăți în organizarea acestui spațiu, precum și la mărirea cheltuelilor de amenajare și întreținere. Existența acestui spațiu mare liber în interior este o consecință a dimensiunilor generale reduse ale cuartalului, care nu au permis organizarea mai multor incinte de locuit — cum se va vedea mai departe — mai bine proporționate. Așa cum se prezintă astăzi cuartalul, nu formează o unitate închegată și organizată în interior.

In proiectul Lunca Pomostului este un caz similar. Aici însă, la densitatea redusă a populației și a construcțiilor (260 loc./ha, respectiv 18%), se adaugă și lipsa unei arhitecturi a străzilor limitrofe. Golurile prea mari între volumele construite lasă să scape privirea trecătorului către interiorul ansamblului foarte puțin compus. Și aici, curtea interioară nu constitue un spațiu liber organizat care să completeze buna desfășurare a vieții locuitorilor.

La Cugir s'a proiectat, deasemenea, un ansamblu de locuințe numai cu blocuri lineare cu 3 nivele. Modul lor de grupare lasă mai mult impresia unei folosiri strict economice a teritoriului, decât a unei compoziții de arhitectură.

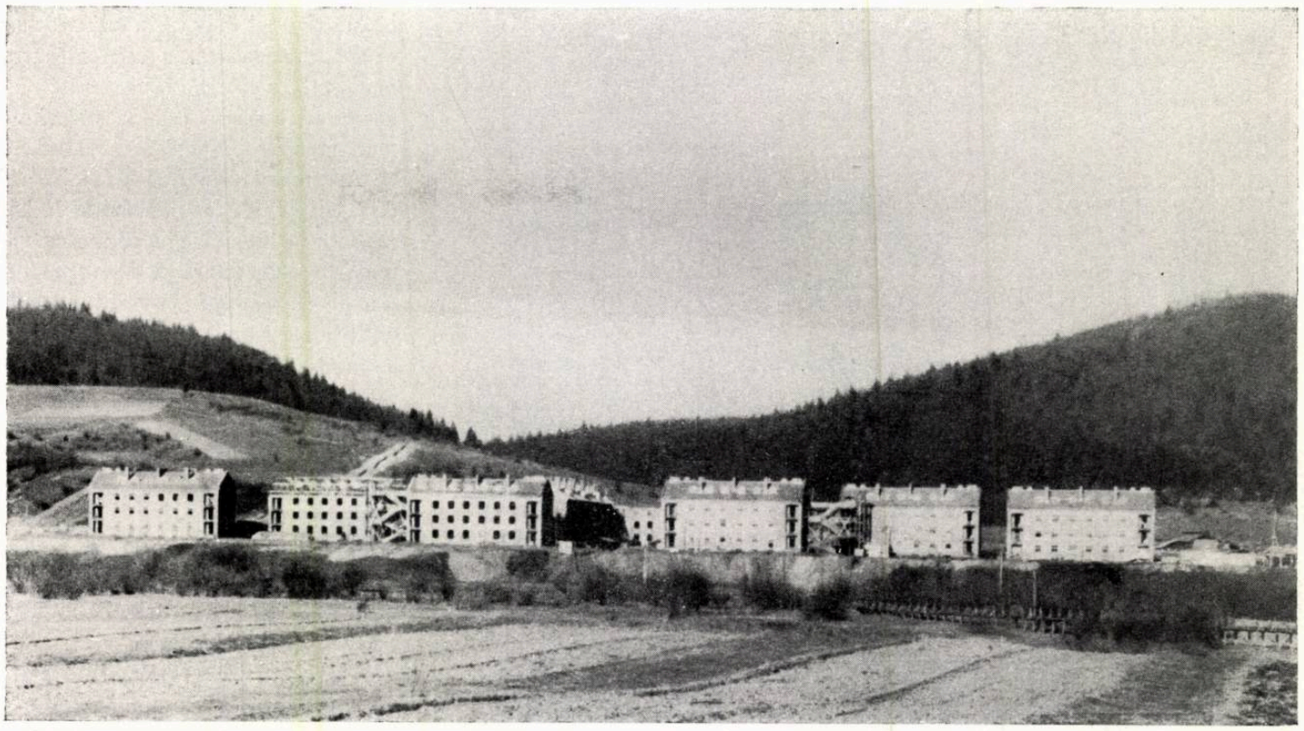

Regiunea Stalin. — Vedere generală a unei colonii muncitoreşti în execuţie (proiect 1950).

(Totuşi, densitatea realizată este mică, numai 200 loc./ha, iar procentul de suprafaţă construită pe teren este de 19%). Strada dela Sud reprezintă un mod se rezolvare care a fost părăsit demult; o serie de timpane, într'o cadenţă oricât de ritmată ar fi, nu pot să constitue un front valabil de stradă. In acest ansamblu lipsesc total spaţii agrementate pentru recreaţia şi odihna oamenilor.

Intr'o localitate nou creată în regiunea Stalin s'au proiectat şi realizat două cuartale, în 1950 şi 1952; ambele sunt situate pe o cornişe naturală cu o frumoasă vedere către Sud-Est. Proiectul din 1950 are câteva lipsuri care trebue serios analizate pentru a fi complet evitate pe viitor. Frontul de arhitectură al cornişei, format din elemente prea mici şi de proporţie discutabilă, nu realizează o compoziţie, ci o simplă înşirare. Relaţia din plan între aceste elemente şi lipsa unor blocuri în formă de L care să închidă colţurile cuartalului, lasă să se creeze perspective necontrolate şi desagreabile către interiorul incintelor. Blocurile de colţ, existente în proiectul iniţial, au fost reduse pentru a uşura la maximum mecanizarea şantierului. Uşurarea execuţiei — greşit înţeleasă — a dus la forme sărace şi la aspecte susceptibile de critică. O altă greşeală apare în compoziţia centrală, formată de cele două cămine. Aici se creează un spaţiu mult prea strâmt pentru lungimea lui, fără să reuşească să pună în valoare blocul din fund.

Proiectul din 1952 este superior, reprezentând o compoziţie de arhitectură destul de valabilă. Se realizează o faţă a oraşului pe cornişe, iar incintele, care au un cadru echilibrat din punct de vedere arhitectonic, sunt deschise către perspectiva cea mai interesantă. Frontul din spate, spre Nord-Vest, este judicios organizat. Trebuia însă evitată lăsarea unei vederi libere dela o extremitate la alta a ansam-

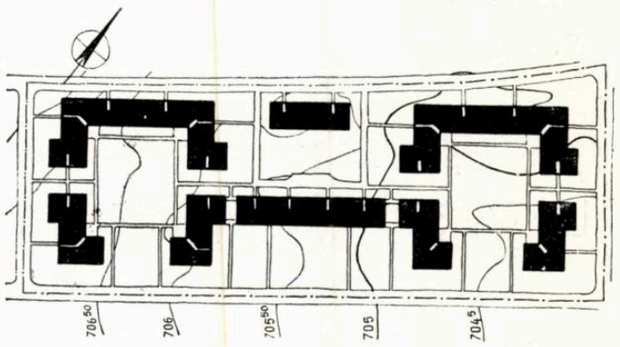

Regiunea Stalin. — Planul unui cuartal (proiect 1952 în construcţie)

Blocuri parter + 2 şi 3 etaje

Suprafaţa teritoriului	2,6 ha
Populaţia totală	1000 loc.
Coef. suprafaţă construită	121 %
Densitate	380 loc./ha

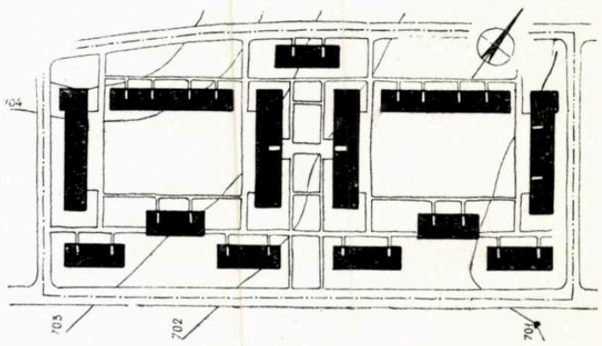

Regiunea Stalin. — Planul unui cuartal (proiect 1950, construit în 1951—1952).

Blocuri parter + 2 etaje

Suprafaţa teritoriului	2,5 ha
Populaţia totală	760 loc.
Coef. suprafaţă construită	23 %
Densitate	300 loc/ha

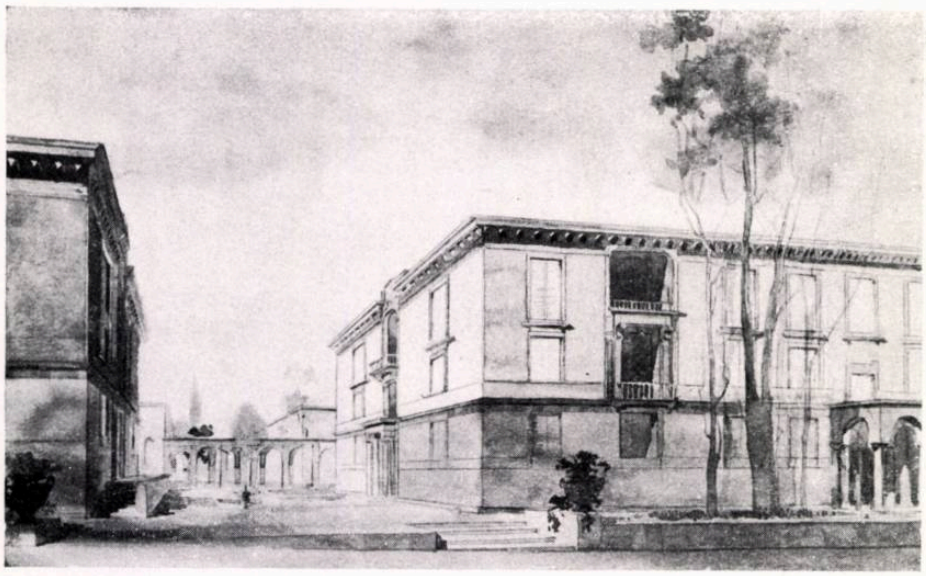

Hunedoara. — Perspectivă de pe stradă (proiect 1951)

Hunedoara. — Perspectiva unei străzi în construcţie

Lupeni. — Locuinţe muncitoreşti

blului, pe axul lung, prin mijlocul lui; există, deasemenea, o diferenţă prea mare între volumele de construcţie ce alcătuesc cornişa, cele laterale fiind mult prea mici faţă de cel central.

Ansamblul dela Lupeni, cu blocuri de 3 nivele, are o compoziţie închegată, cu incinte bine încadrate cu volume de arhitectură şi bine proporţionate în ceeace priveşte relaţiile dintre dimensiunile curţilor şi înălţimea la cornişe a construcţiilor. S'a reuşit să se realizeze o densitate de 300 loc./ha, păstrând spaţii destul de mari între construcţii. Faptul că perspectivele din interiorul incintelor sunt toate închise cu blocuri, este criticabil, căci lipseşte pe cei ce le locuesc de vederea frumuseţilor naturii înconjurătoare şi contribue prin aceasta la crearea unei atmosfere triste şi austere în curte.

Cuartalele dela Uricani prezintă o ordine destul de clară în organizarea lor cu străzile bine compuse. S'ar putea însă pune în discuţie, la incinta dela Nord, proporţia mult prea alungită a curţii interioare, cu o lăţime inferioară lăţimii străzii, ceeace duce la imposibilitatea practică a amenajării unor curţi de serviciu minimale; deasemenea, este o disproporţie mult prea mare de volume între blocul în L şi elementul mic alăturat. In incinta dela Sud, blocul central, care este un cămin, nu contribue prea mult la realizarea unei compoziţii şi a unei ordini în interiorul incintei.

O rezolvare interesantă este cuartalul proiectat anul acesta la Hunedoara pentru completarea unei laturi executate anterior. Perspectivele ce se crează din străzile limitrofe sunt închise de elementul central şi marginile cuartalului sunt bine marcate cu blocuri în formă de L. Totuşi elementul central este prea închis şi dă impresia unei curţi interioare.

Din analiza destul de sumară a ansamblurilor de mai sus se pot face câteva constatări aproape generale. Dimensiunile cuartalelor sunt de cele mai multe ori prea mici pentru a putea permite desfăşurarea unei compoziţii de volume. Aceasta a dus şi la densităţi de construcţie şi procente de suprafeţe construite pe teren, mult prea reduse. Din această cauză, pe de o parte, se scumpeşte costul şi întreţinerea oraşului, întinzându-se pe suprafeţe mai mari decât ar fi necesar. Prin aceasta se reduce

numărul de locuințe care s'ar putea construi cu aceeași sumă învestită, se micșorează posibilitatea de dotare a cuartalelor cu construcții anexe. Pe de altă parte, nu se pot realiza nici compoziții de ansamblu la scara problemelor actuale în acest domeniu.

Din cercetarea documentării sovietice de specialitate și din experiența pe care o avem în proiectarea ansamblurilor de locuințe, reiese clar că putem trece la soluționarea unor cuartale mai mari. Se pot organiza cuartale de 6, 8, 10 și chiar 16 ha, în funcție de mărimea orașului și de numărul de nivele al blocurilor respective. Principiul lor de rezolvare este diferit de exemplele pe care le-am analizat anterior. Se trece dela construcția unui singur rând de blocuri de-a-lungul străzilor, la o zonă de construcții perimetrale care crează la interior un spațiu liber, plantat, de dimensiuni mai mari, ce poate fi amenajat și organizat pentru odihna și recreația locuitorilor întregului cuartal.

Această zonă de construcții perimetrală este compusă dintr'o serie de incinte formate din blocuri de locuințe ce închid curțile gospodărești, lăsând între ele spații verzi agrementate ce leagă strada cu spațiul liber central.

Intr'un cuartal de asemenea dimensiuni trebue să se găsească și construcțiile sociale care reprezintă dotarea curentă a cartierelor de locuințe (creșe, grădinițe, etc.).

In schița dela pg. 12 s'a indicat schema principială de compunere a unui cuartal de 6 ha cu blocuri de 3 nivele, cu o populație totală de 1900 locuitori, ceeace revine la o densitate de cca 320 loc./ha. Dimensiunile de 300 m pe 200 m permit realizarea unei zone perimetrale de construcții pe o lățime de cca 52 m și crearea unui spațiu liber interior de cca 1000 m².

Zona perimetrală de construcții este alcătuită din incinte de blocuri. Aceste incinte pot avea dimensiuni variabile, urmând aceleași reguli de compoziție ca orice ansamblu de construcții sau piețe. Pentru blocuri cu 3 nivele, adică cca 10 m la cornișe, sunt indicate incinte ce ar avea o lățime de cca 30 m (adică de 3 ori înălțimea la cornișe) și o lungime de 70—90 m (adică de 7—9 ori înălțimea la cornișe). Desigur că se poate găsi o varietate foarte bogată de forme și proporții, însă trebue urmărită cu multă grijă dimensionarea lor. Ele

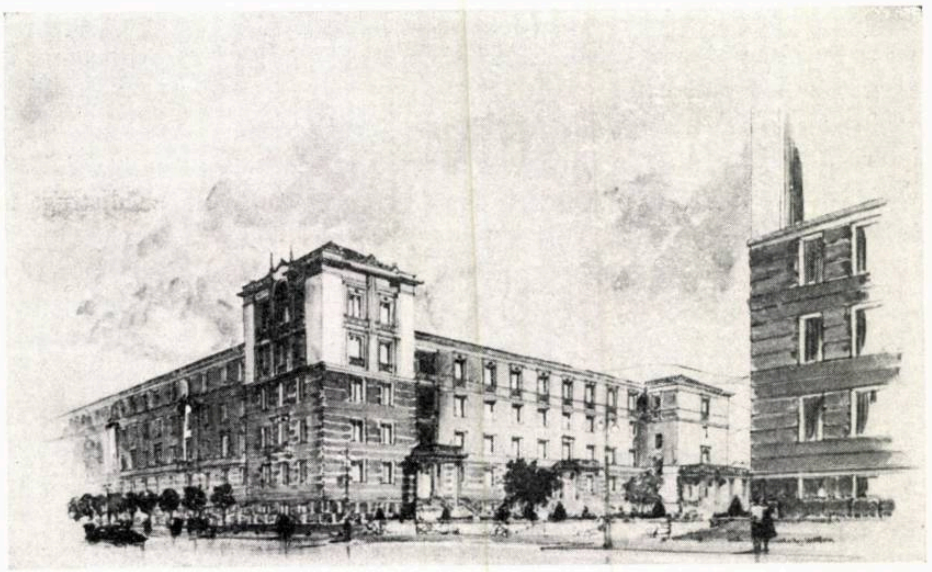

Petrila. — Locuințe muncitorești (proiect 1953)

Lonea. — Locuințe muncitorești (proiect 1953)

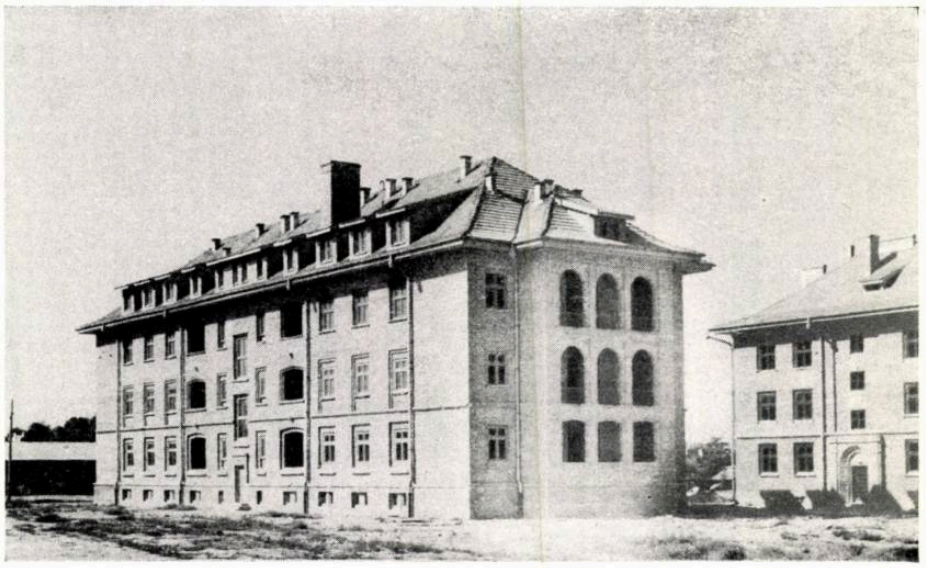

Craiova. — Locuințe muncitorești

trebue să fie la scara omului, să creeze locuitorilor un cadru plăcut de viaţă şi în acelaşi timp să aibă forme plastice uşor de sezisat.

Aceste incinte nu trebue să fie închise rigid pe toate laturile, dând astfel aspectul unor curţi interioare. Modul de grupare al blocurilor din care sunt formate trebue să permită o bună aerisire şi ventilare şi, în acelaşi timp, să ofere deschideri de vedere, fie către stradă, fie către spaţiul liber interior.

Intervalele dintre incinte, formate din spaţii verzi agrementate şi care fac legătura între stradă şi interiorul cuartalului, trebue să aibă dimensiuni mai reduse, pentru a nu distruge unitatea arhitecturală a străzii; nu se poate merge totuşi la mai puţin decât de 2 ori înălţimea construcţiilor.

In organizarea acestei zone perimetrale trebue evitată posibilitatea vederii libere prin cuartal, dintr'o stradă în cealaltă; ar trebui ca privirea să se oprească pe fronturi de arhitectură care să formeze închideri de perspectivă.

Realizarea zonei de construcţie mai densă de-a-lungul străzilor ajută la susţinerea lor cu volume mai bogate de arhitectură şi la ieftinirea lucrărilor edilitare, prin mărirea densităţii lineare.

In revista sovietică « Probleme de construcţia oraşelor » (nr. 3 din 1952) este analizată mai pe larg această problemă. Se arată organizarea de principiu a unor cuartale ce merg până la 16 ha. Se arată şi bilanţurile teritoriale a două cuartale, pe care le dăm mai jos pentru documentare.

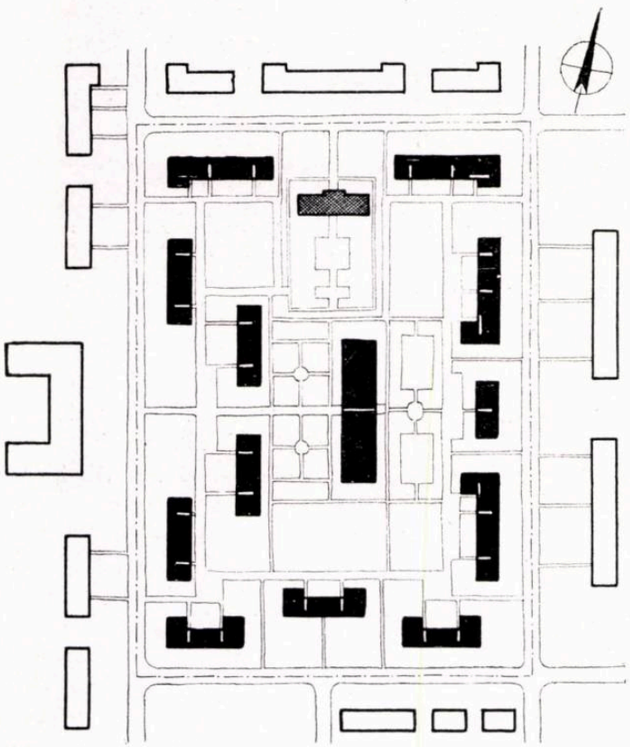

Lunca Pomostului. Planul unui cuartal (proiect 1951-1952, construit în 1952)

Blocuri parter + 2 etaje	
Suprafaţa teritoriului	3,7 ha
Populaţia totală	950 loc.
Coef. suprafaţă construită	18 %
Densitate	260 loc/ha

Bilanţul teritorial al unui cuartal de 6 ha

Construcţii cu 4 şi 5 etaje

Populaţia totală 3 300 locuitori

Densitate 550 loc./ha.

Elementele cuartalului	Suprafeţe		
	în ha	în %	în m²/loc
Suprafaţă construită	1,70	28,3	5,0
» terenuri pentru copii	0,70	11,7	2,3
» pentru sport	0,30	5,0	1,0
» plantaţii	1,80	30,0	5,4
Accese carosabile, alei, parcaje şi curţi de serviciu	1,50	25,0	4,5
Total . . .	6,00	100	18,2

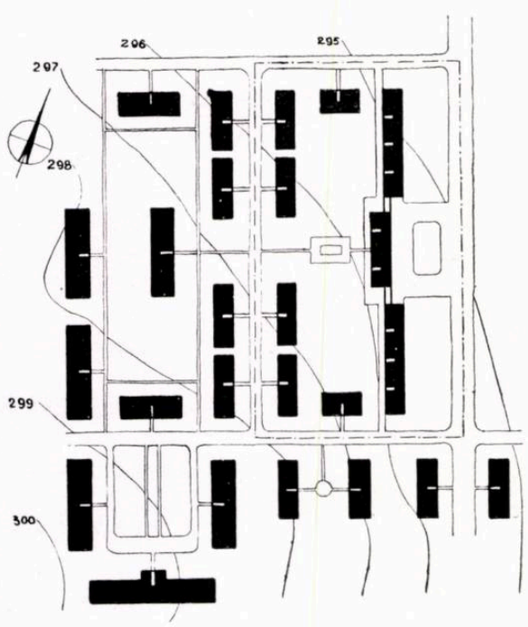

Cugir. — Planul unui cuartal (proiect 1950—52, construit în 1950-1953)

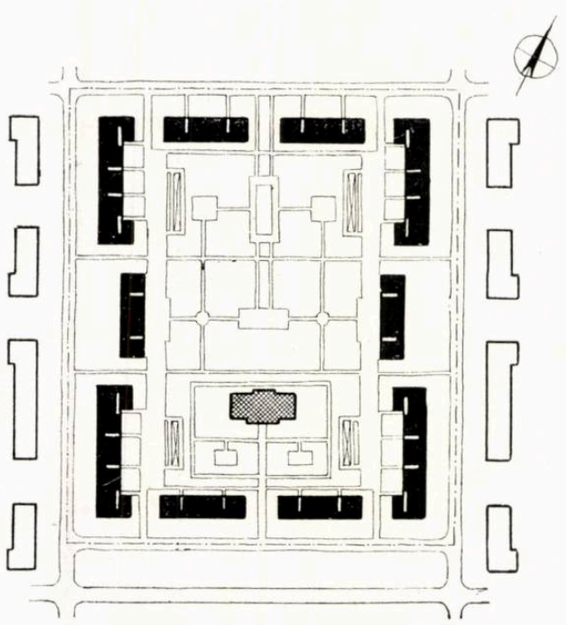

Bocşa. — Planul unui cuartal (proiect 1950— 1952 în execuţie).

Galaţi. — Locuinţe muncitoreşti (construite în 1951)

Bilanţul teritorial al unui cuartal de 4 ha
Construcţii cu 1 şi 2 etaje
Populaţia totală 1300 locuitori
Densitate 322 loc./ha.

Elementele cuartalului	Suprafeţe		
	în ha	în %	în m²/loc
Suprafaţă construită	1,40	35,0	10,8
» pentru sport	0,20	5,0	1,5
» plantaţii	1,80	45,0	13,8
» la accese şi curţi de serviciu . .	0,60	15,0	4,6
Total . . .	4,00	100	30,7

Desigur că această soluţie a cuartalelor mari, nu este singura şi că se pot găsi încă diferite forme de compoziţii. Pentru localităţile mici, cu construcţii cu 2 etaje, sunt poate mai indicate forme mai puţin rigide de compunere şi dimensiuni mai mici de cuartale; principiile generale rămân însă valabile. Realizarea unei compoziţii ordonate şi uşor de perceput trebue să stea la baza proiectării ansamblurilor de locuinţe.

O altă deficienţă a realizărilor de până acum este studiul prea puţin aprofundat al arhitecturii străzilor; uneori acest studiu s'a rezumat la cele două dimensiuni din plan, ceeace a dus la o ritmare destul de monotonă a volumelor construite. Spaţiile dintre blocuri, deobicei, sunt prea mari, creându-se astfel o discontinuitate în frontul străzilor. Chiar profilul transversal al străzii, adică spaţiul între cele două fronturi, de multe ori nu este decât rezultatul unei formule uzuale de circulaţie şi nu al unui studiu temeinic. S'au folosit profile prea largi, ceeace duce la o proporţie greşită între înălţimea construcţiilor şi lăţimea străzii.

Strada şi cuartalul sunt ansambluri de arhitectură şi ele trebue studiate ca atare. Trebue să li se asigure un caracter unitar; aceasta nu poate avea nimic comun cu monotonia, cu repetarea la infinit a aceluiaşi element, care creează o impresie pesimistă. Succesiunea volumelor trebue să reprezinte o variaţie de elemente şi detalii care să deosebească o casă de alta, să le dea individualitate, să creeze aspecte variate trecătorului. Deasemenea, e necesar să se asigure fronturi de construcţii mai lungi, cu intrări în cvartale mai bine marcate şi cu colţurile dela intersecţii de străzi bine precizate şi chiar accentuate; trebue avute în vedere perspectivele succesive pe care le are trecătorul spre interiorul cuartalelor.

Cu deosebită grijă trebue rezolvate spaţiile libere din mijlocul ansamblurilor de locuinţe, a căror amenajare trebue legată de volumele de arhitectură ce le limitează. Spaţiile libere completate cu fântâni, monumente, vase, scări, plantaţii, flori, etc. contribue într'o mare măsură la aspectul optimist al ansamblului. Ele sunt în directă legătură cu viaţa locuitorilor ansamblurilor de locuinţe, întregesc volumele de arhitectură şi fac împreună cu ele un tot plăcut omului, legat de aspiraţiile sale.

Spaţiile libere, completate cu amenajările despre care am vorbit, fixează compoziţia pe teren; fără ele, compoziţia pare cu siguranţă ruptă de teren, izolată şi neprimitoare.

In rezolvarea funcţiunilor din cuartale s'a trecut cu prea multă uşurinţă peste existenţa unor curţi de gospodărie unde să se găsească strictul necesar de anexe, a funcţiunilor zilnice de trai; în general, curţile de serviciu au fost neglijate în proiectare, ceeace va duce la apariţia lor ulterioară în locuri puţin indicate, putând compromite întreg ansamblul. Aceste curţi trebue studiate odată cu întreg proiectul, amplasându-le în locurile cele mai indicate şi înconjurându-le

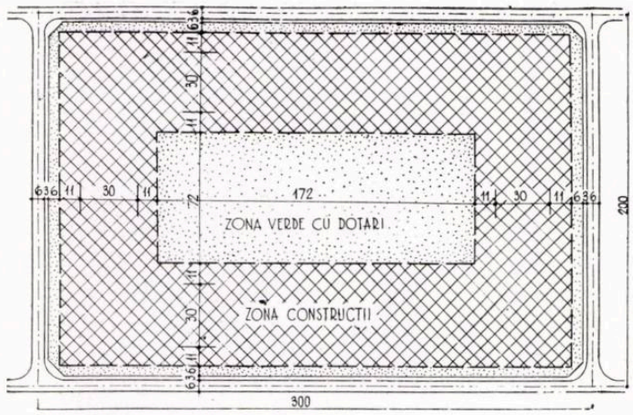

Schema unui tip de cuartal (locuințe parter + 2 etaje).

cu plantații și arbuști pentru a nu dăuna aspectului interior al incintelor de locuințe.

Am încercat în cele de mai sus să subliniez doar o parte din aspectele curente ale proiectării ansamblurilor de locuințe, arătând deficiențele realizărilor de până acum, mai ales sub aspectul compoziției arhitecturale și al organizării teritoriului. Desigur că problemele care se pun în proiectarea lor cuprind și alte aspecte de care nu s'a vorbit până acum și care sunt tot atât de importante, cum ar fi cele legate de organizarea, industrializarea și mecanizarea șantierului, de folosirea pe o scară cât mai largă a proiectelor de blocuri tip pentru simplificarea execuției sau economie prin proiectarea ansamblurilor. Acestea necesită însă discuții ample, care nu puteau fi cuprinse în articolul de față.

Acum când în fața noastră se pune sarcina realizării primelor orașe socialiste, orașe în care oamenii muncii să trăiască în condiții din ce în ce mai bune, orașe la realizarea cărora principiul de bază este cel al grijii pentru om, al satisfacerii nevoilor sale materiale și culturale mereu crescânde, chestiunea aprofundării problemelor de proiectare și construcție a ansamblurilor de locuințe se pune cu ascuțime.

Realizarea măreților noastre sarcini, traducerea în viață a vastului nostru program de construcții, ne pune în față sarcina îmbunătățirii continue a proiectelor și construcțiilor noastre, pentru ca ele să corespundă din ce în ce mai mult necesităților poporului.

In problema ansamblurilor de locuințe, Uniunea Arhitecților, C.S.A.C. și toate celelalte foruri interesate vor trebui să organizeze ample discuții în jurul proiectării și construcției acestora, cu consultarea locuitorilor noilor cartiere construite.

Invățând din experiența câștigată, studiind și aprofundând realizările arhitecturii sovietice, vom putea cu siguranță să dăm oamenilor muncii ansambluri de locuințe mai bune, mai plăcute, mai frumoase.

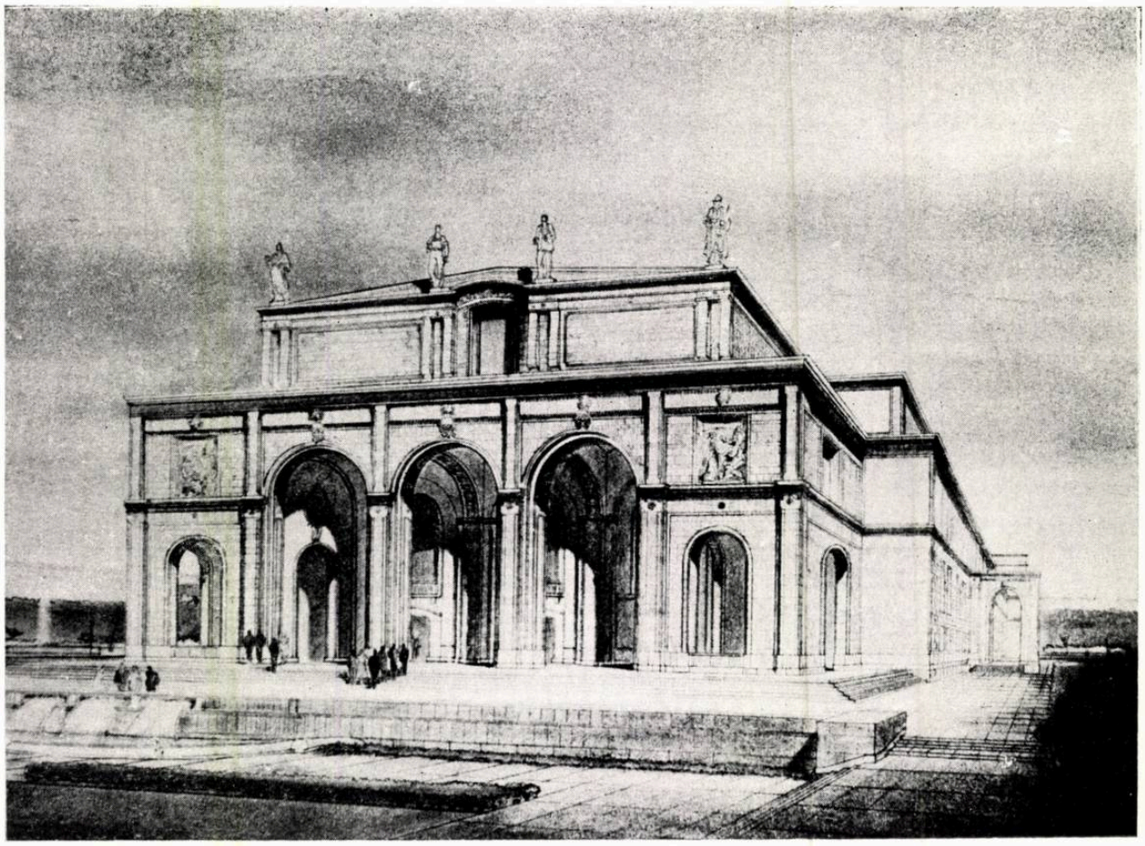

Opera de Stat. — Perspectivă
Autor: prof. arh. *O. Doicescu*

Noi construcţii culturale şi sportive pentru oamenii muncii

Arh. B. GHEORGHIU
Director al Institutului
Proiect-Bucureşti

Prin Hotărîrea din Ianuarie 1953 a Consiliului de Miniştri s'au trasat sarcini pentru construirea unor clădiri şi ansambluri cultural-sportive de o deosebită importanţă. Aceste construcţii şi ansambluri, destinate să satisfacă cerinţele sporite ale oamenilor muncii din Capitală, au fost date în folosinţă cu ocazia marii sărbători a păcii şi prieteniei, cel de al IV-lea Festival al Tineretului şi Studenţilor. Ele au constituit un cadru demn şi corespunzător pentru marile manifestări ale tineretului mondial ce s'au desfăşurat cu acest prilej.

Construcţiile realizate în Bucureşti, proiectate şi executate într'un timp extrem de scurt, sunt o nouă dovadă a forţei şi vitalităţii regimului nostru de democraţie populară.

In acelaşi timp, ele demonstrează grija deosebită a Partidului şi Guvernului nostru pentru îmbunătăţirea continuă a condiţiilor de trai şi de cultură ale oamenilor muncii.

Deaceea, nu este întâmplător faptul că cele mai importante construcţii realizate recent au fost amplasate tocmai în raioanele şi cartierele cu o populaţie densă muncitorească, cum sunt raioanele 23 August şi Griviţa Roşie, neglijate complet în trecut.

Sarcina de a elabora proiectele de construcţie pentru aceste lucrări a revenit Institutului « Proiect-Bucureşti » ai cărui proiectanţi arhitecţi, ingineri şi tehnicieni au răspuns cu entuziasm chemării Partidului şi Guvernului, întocmind proiectele la timp pentru a permite deschiderea fără întârziere a şantierelor şi terminarea lucrărilor până la Festival.

In primele rânduri au stat tinerii arhitecţi, care au reuşit — împreună cu proiectanţii mai experimentaţi, sprijiniţi de aceştia şi folosindu-se de experienţa înaintatei arhitecturi sovietice — să facă noi paşi înainte în creaţia de arhitectură din ţara noastră.

Printre lucrările cele mai importante se află ansamblul parcului de cultură şi sport « 23 August » (autori arh. W. Juster şi ing. G. Aznavorian) care s'a realizat în raionul 23 August, pe o suprafaţă de cca 50 ha. Cu ocazia Festivalului, acest parc a găzduit unele din cele mai importante manifestări culturale şi sportive internaţionale.

Raionul 23 August, cu toată densitatea mare a populației, era complet lipsit de spații verzi, necesare recreării și sănătății oamenilor muncii.

Transformarea unor gropi și terenuri insalubre într'un frumos parc de cultură și sport contribue în mare măsură la ridicarea acestui cartier și arată totodată preocuparea Partidului și Guvernului pentru lichidarea treptată a contrastului dintre centrul și marginea orașului.

La alegerea amplasamentului s'a ținut seama de studiile planului general de sistematizare, ce indică necesitatea de a dota regiunea de Est a orașului cu o zonă verde importantă legată către Nord, prin lacul Fundeni, cu zona lacurilor, urmând să constitue astfel, în curând, unul din cele mai frumoase ansambluri ale Capitalei.

Fiind legat de restul orașului prin artere de circulație largi și directe (b-dul Muncii, șos. Mihai Bravul, șos. Iancului și șos. Pantelimon), ansamblul are asigurată o degajare bună.

Elementul principal al compoziției este format de stadionul de 80 000 locuri, orientat cu axa mare pe direcția Nord-Sud. Pentru a realiza o perspectivă monumentală accesului dinspre b-dul Muncii, proiectanții au deplasat elipsa stadionului către Nord, frângând în același timp axul străzii Coravu în punctul format de piața circulară de intrare în parc. Celelalte elemente ale parcului sunt așezate pe un al doilea ax de compoziție, ce unește strada ing. Cristescu cu turnul de parașutism. Esplanada care constitue acest ax va fi flancată spre Nord și spre Sud — încadrând o piațetă — de o piscină și de arena de sport, ce urmează a se realiza în etapa următoare. Perspectiva acestei esplanade se închide pe celălalt mal al lacului creat, cu teatrul în aer liber.

Spre deosebire de tratarea regulată a parcului din jurul stadionului, dictată de circulația acestuia, fosta groapă a Vergului, care s'a transformat într'un lac artificial, este rezolvată într'o soluție mai liberă, folosindu-se diferențele de nivel ale terenului.

Soluția constructivă a stadionului a fost inspirată din experiența cunoscutului Stadion Chirov din Leningrad. Această soluție, care constă în realizarea tribunelor în forma unui uriaș taluz de pământ obținut prin săpătură la —7,50 m și umplutură la +7,50 m, pe care se montează gradene prefabricate, s'a impus cu atât mai mult cu cât trebuia asigurată realizarea stadionului în minimum de timp. In plus, soluția prezintă avantaje importante din punct de vedere al costului și al economisirii fierului și cimentului.

Tribunele se încarcă și se evacuează direct printr'o serie de scări pe taluzul exterior, accesibile de pe inelul de circulație dela baza acestuia.

O promenadă ce urmează a fi plantată, încoronează taluzul, oferind publicului perspectiva întregului stadion și a parcului înconjurător.

Tribuna oficială, situată la Vest, este accesibilă din str. Maior Coravu. Intrarea oficială se face printr'o curte de onoare, tratată cu portice, din care se ajunge la tribună. In fața tribunei oficiale, de cealaltă parte a stadionului, sunt prevăzute intrările sportivilor și manifestanților.

Opera de Stat
Detalii plafon

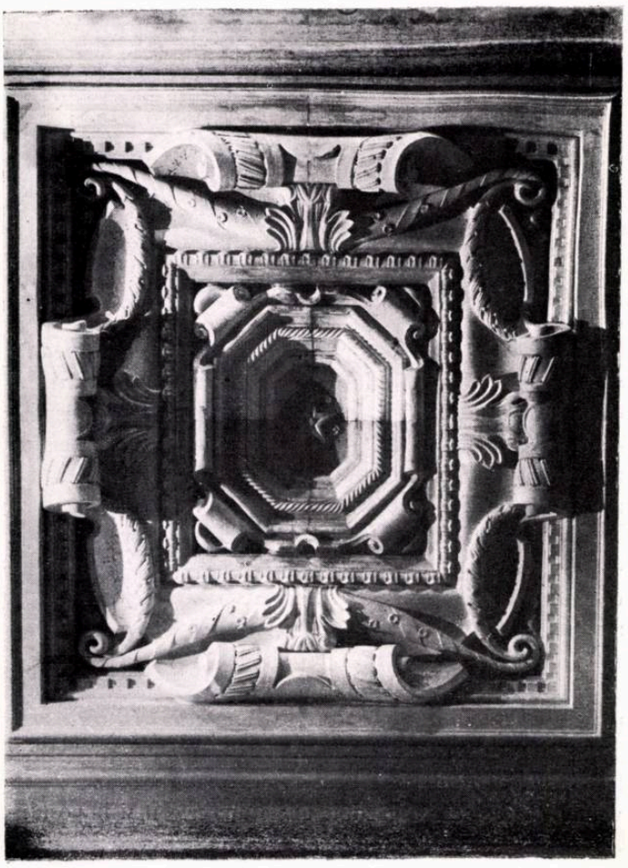

Opera de Stat
Hall

Opera de Stat
Detaliu hall

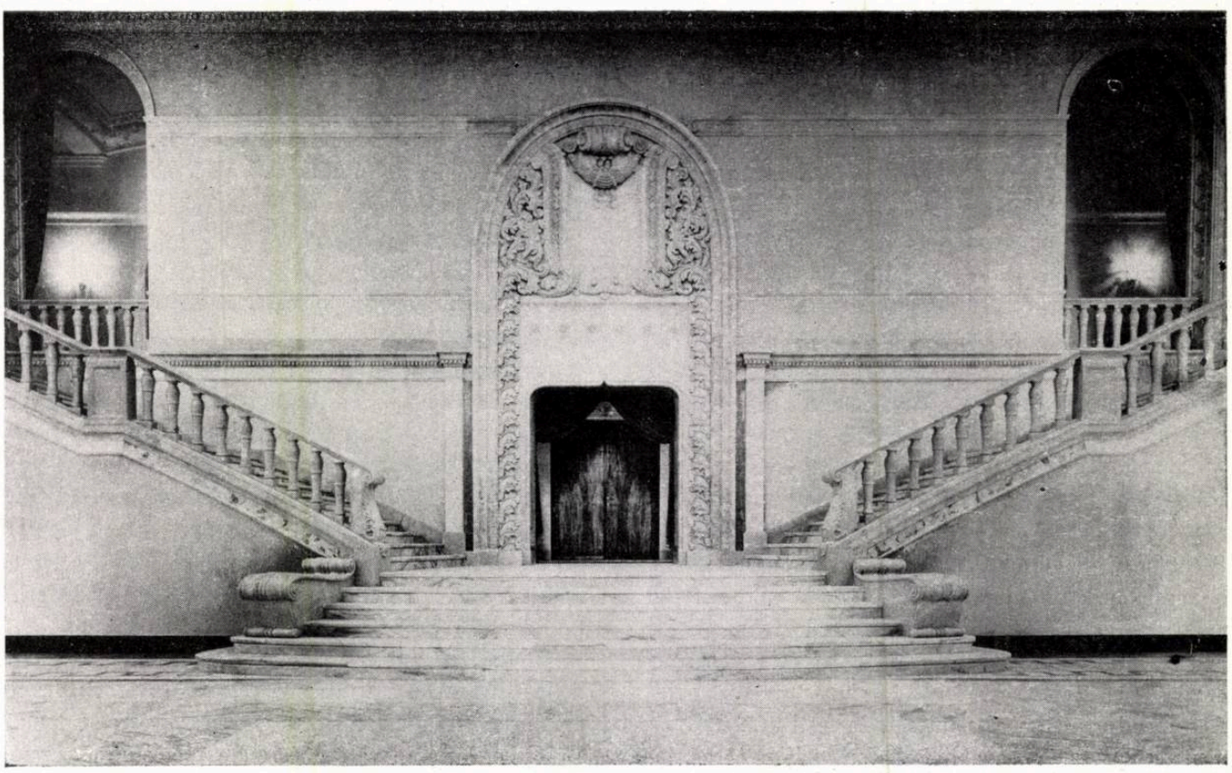

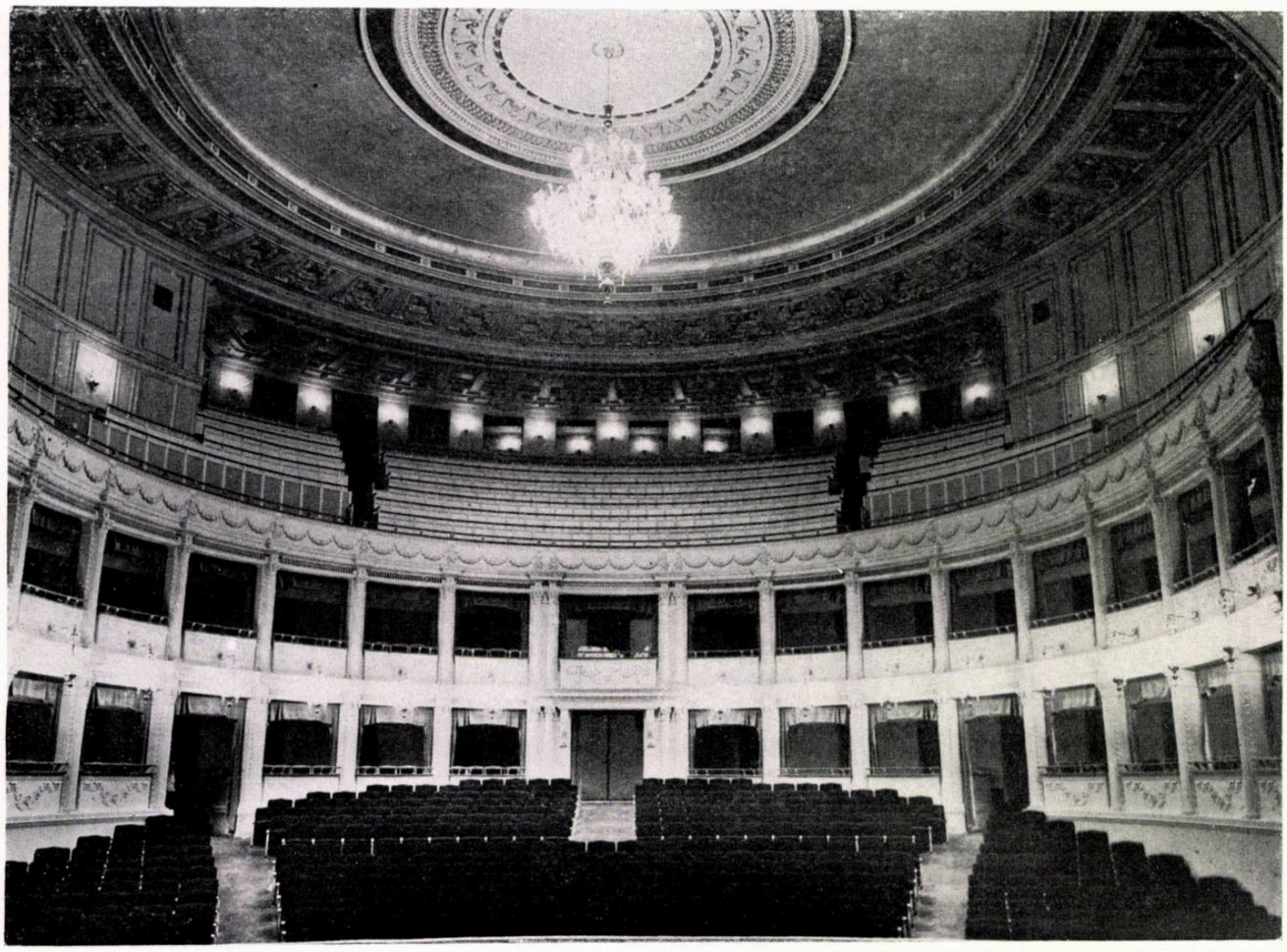

Opera de Stat
Sala de spectacol

Aceste intrări se fac prin două tuneluri care străpung taluzul și care flanchează Pavilionul Sportivilor.

Anexele necesare publicului, bufetele și grupurile sanitare s'au construit în taluzul exterior, având acces de pe inelul de circulație dela baza acestuia.

Piscina și arena de sport vor forma împreună o compoziție unitară, flancând piața ce se creează pe esplanada celui de al doilea ax al parcului. Amândouă se vor realiza în săpătură, arena folosind chiar o groapă existentă. Construcțiile anexe, tratate într'o arhitectură sveltă de arcade și coloane, vor completa ansamblul în cea de a doua etapă de construire a parcului.

In parcul de cultură și sport «23 August» s'a construit și *Teatrul în aer liber*, pentru spectacole de estradă având o capacitate de peste 4000 locuri.

Proiectat pe malul vestic al gropii el a fost realizat prin săparea terenului în formă de amfiteatru semicircular.

Scena largă, ce permite desfășurarea unor spectacole cu mari ansambluri, este descoperită. Anexele sale, servind numai pentru actori și depozitarea decorurilor, sunt plasate în subasmentul unui portic monumental care constitue fundalul scenei.

Ansamblul parcului este întregit în mod armonios cu elemente sculpturale care subliniază compoziția. Astfel, intrarea publicului în stadion este accentuată prin grupuri statuare reprezentând aspecte din activitatea sportivilor.

Intrarea principală dinspre str. Maior Coravu va fi subliniată de un monument comemorativ care va exprima mărețul eveniment al eliberării țării noastre, petrecut la 23 August 1944.

Plantațiile masive de arbori, arbuști și plante decorative, peluzele de iarbă și flori, ca și oglinzile de apă și fântânile, vor face din acest parc unul din cele mai frumoase ansambluri ale Bucureștilor.

Tratarea unitară a arhitecturii, folosirea principiilor clasice de compoziție — atât în rezolvarea ansamblului, cât și în rezolvarea fiecărui element în parte — preocuparea permanentă de a prelucra în spirit inovator elementele preluate din arhitectura noastră națională, precum și îmbinarea arhitecturii cu celelalte arte plastice și cu plantațiile, arată eforturile autorilor proiectului de a-și însuși și aplica metoda realismului socialist în creațiile de arhitectură.

Trebue, deasemenea, subliniate soluțiile tehnice date de inginerii constructori, atât în ceeace privește tipizarea și prefabricarea la maximum a elementelor care compun construcțiile, cât și în ceeace privește proiectul de organizare

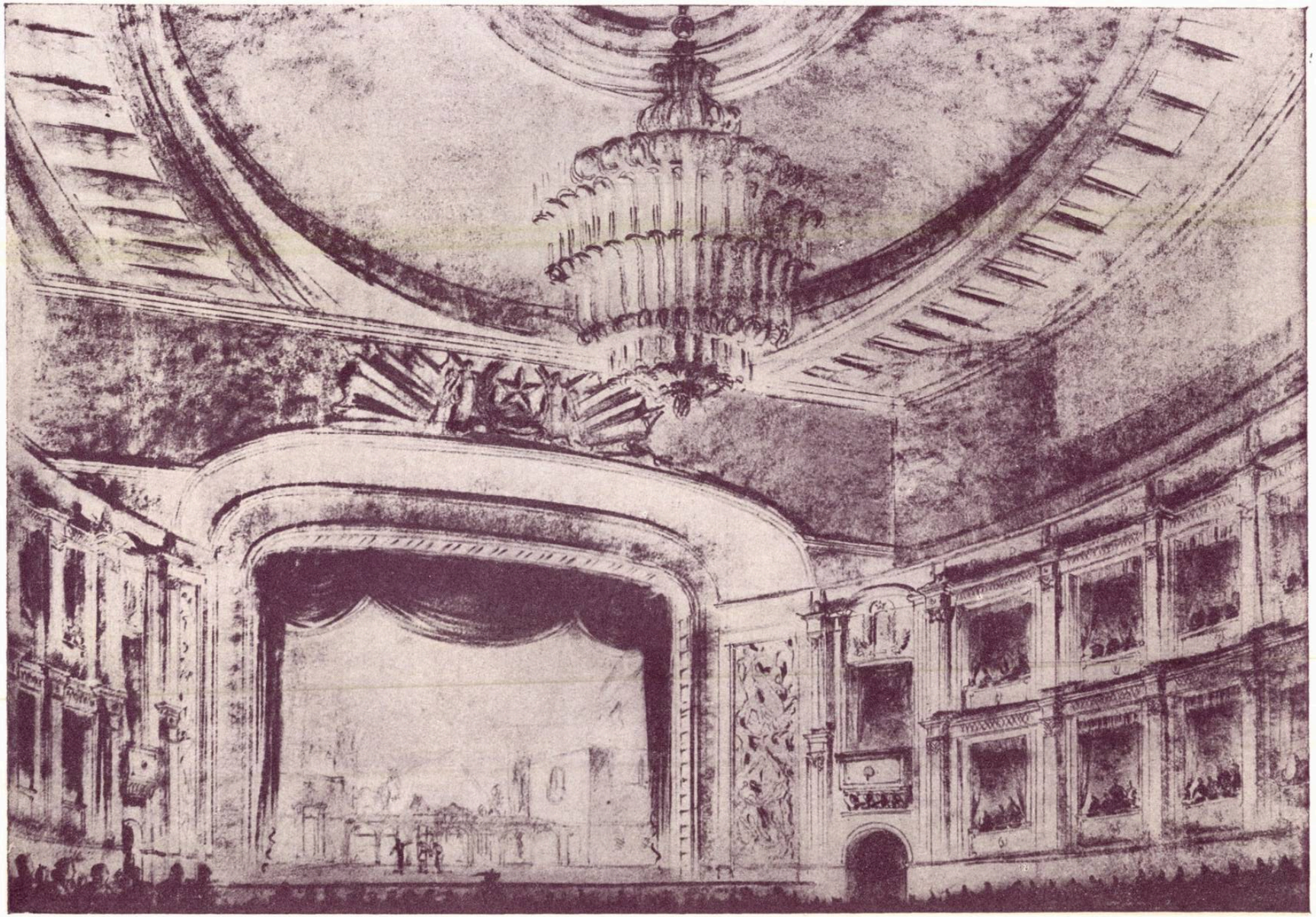

Opera de Stat — Perspectiva sălii de spectacol

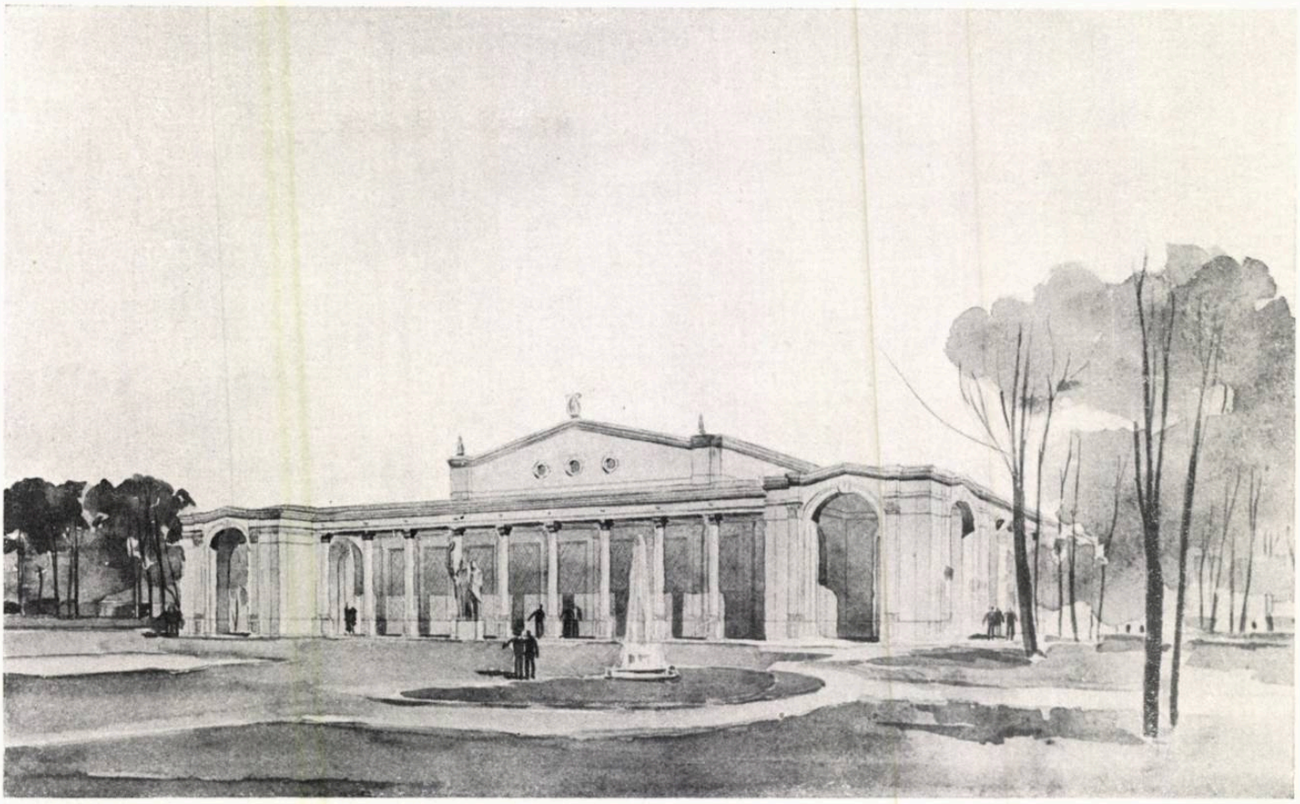

Teatrul în aer liber « Nicolae Bălcescu » — Perspectivă
Autor: arh. *P. Miclescu;* colaboratori: arh. *V. Marinescu,* arh. *V. Agent.*

Teatrul în aer liber « Nicolae Bălcescu »
Plan de situație

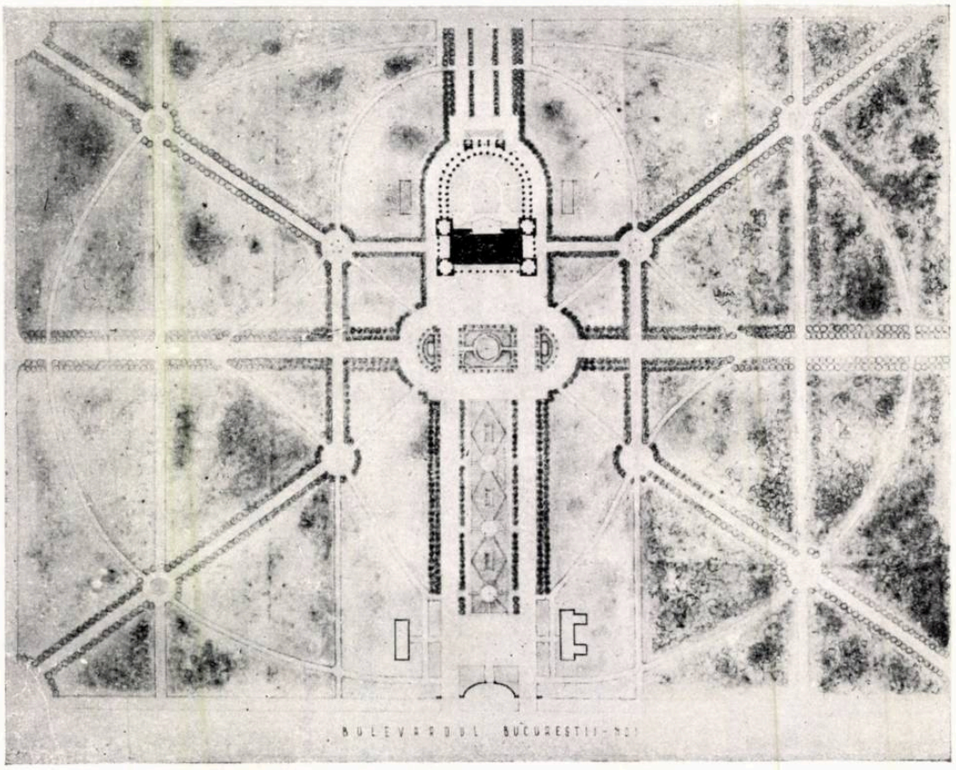

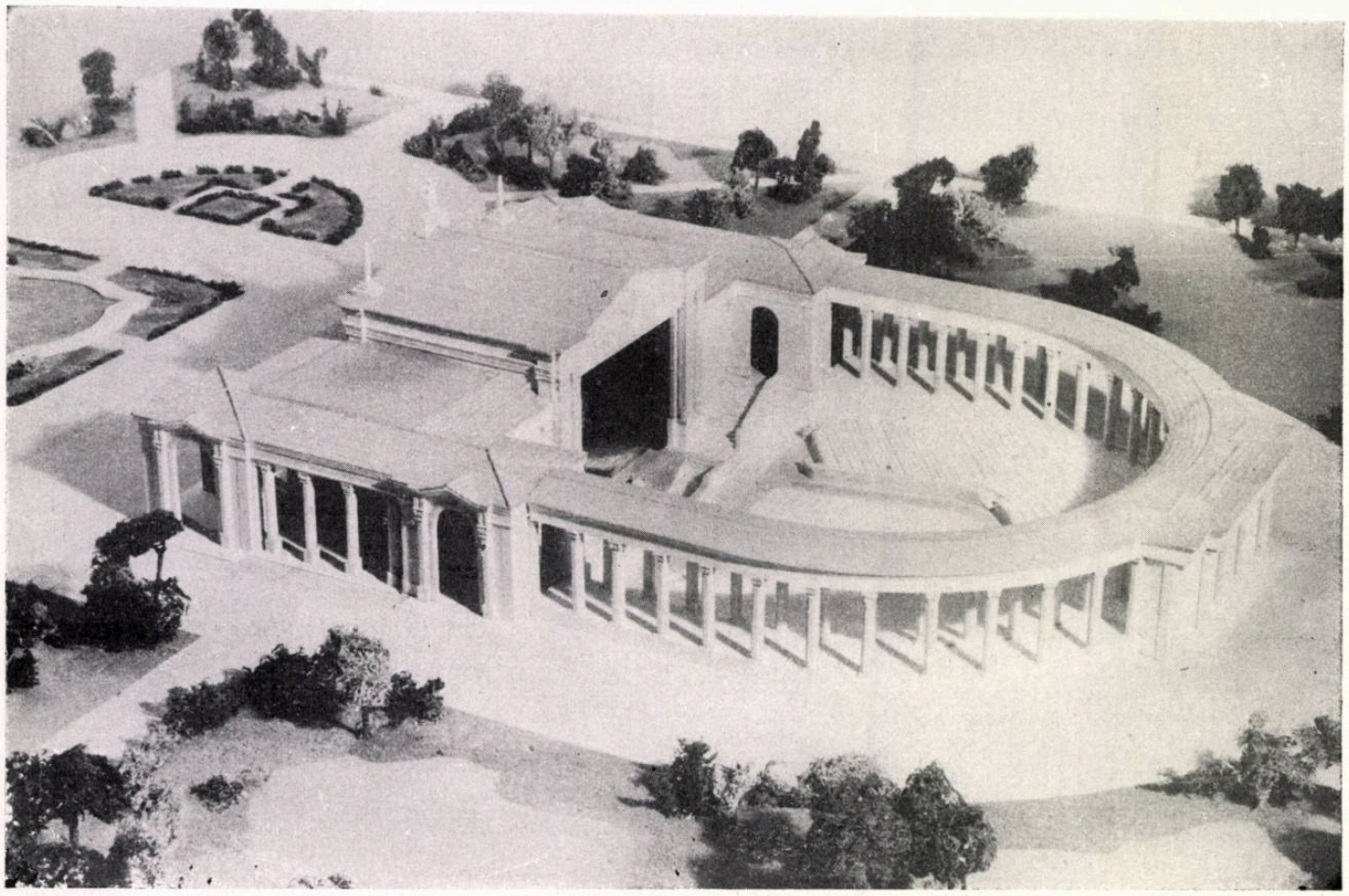

Teatrul în aer liber « Nicolae Bălcescu »
Sus: machetă. Jos: plan

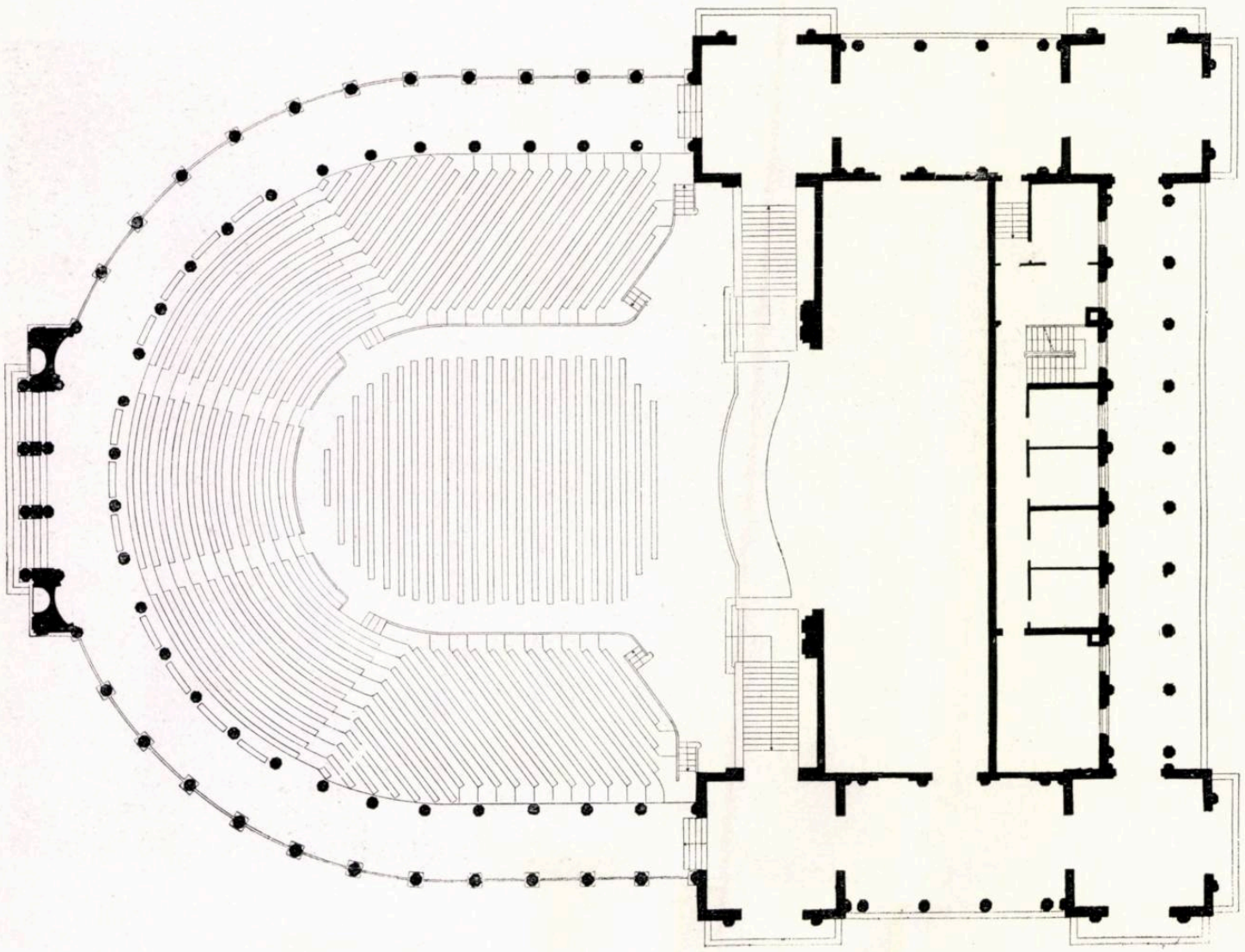

Teatrul în aer liber « Nicolae Bălcescu »
Faţada principală

a lucrărilor. Aceste soluţii au permis constructorilor să înscrie un nou succes pe drumul industrializării procesului de construcţie din ţara noastră.

*

Un alt exemplu de construcţii şi amenajări menite să contribue la ridicarea nivelului cultural al oamenilor muncii şi la înfrumuseţarea oraşului şi care au fost realizate până la Festival, este acela din raionul Griviţa Roşie.

Pe b-dul Bucureştii Noi, una din viitoarele magistrale ale Capitalei, s'a proiectat de către arhitecţii Dan Bacalu, N. Porumbescu (autori) şi Tr. Stănescu (coautor), un mare cinematograf.

Retras cu cca 100 m dela b-dul Bucureştii Noi şi situat între străzile Nufărului şi 6 Martie, cinematograful a fost studiat astfel încât să se înscrie armonios în cuartalele blocurilor de locuinţe, care vor constitui fronturile magistralei.

Printr'o supraînălţare uşoară a construcţiei faţă de nivelul bulevardului, proiectanţii au reuşit să creeze monumentului o perspectivă ascendentă favorabilă. Piaţeta cinematografului ce se va realiza în etapa următoare prin construirea blocurilor de locuinţe cu magazine la parter, va fi întregită de arbori şi peluze de iarbă şi flori, constituind astfel un cadru corespunzător acestui edificiu de cultură.

Proiectul cinematografului a fost studiat după proiectele sovietice tip, concepţia programului fiind cu totul nouă pentru ţara noastră: ansamblul este compus din două săli, sala mare de proiecţii cinematografice şi un mare foyer având o scenă pentru spectacole de estradă pentru publicul care aşteaptă să intre în sala cinematografului.

Sala spectacolelor de estradă este flancată de două săli: un bufet şi o sală de lectură, prevăzută cu bibliotecă, mese de şah, etc.

Pentru prima dată s'a construit la noi în ţară un astfel de edificiu, după un program socialist, care are în vedere în primul rând folosirea din plin a timpului liber al oamenilor

Teatrul în aer liber « Nicolae Bălcescu »
Detaliu colonadă

muncii — pentru ridicarea nivelului lor cultural — iar nicidecum specularea unei săli de spectacol, ca în țările capitaliste.

Pentru a asigura construcției un volum monumental, precum și pentru a realiza o soluție economică, proiectanții au plasat sălile pe două nivele, sala de proiecție suprapunându-se peste sala spectacolelor de estradă. Volumul astfel obținut este echilibrat și se înscrie armonios în spațiu.

Intrarea se face printr'un portic în vestibulul caselor de bilete, ușor accesibile publicului. Urmează sala spectacolelor de estradă flancată lateral de galeriile care conduc — în sens longitudinal — la scările de acces la etaj, și — transversal — la sala de lectură și la bufet.

Prin două scări, publicul ajunge în galeriile de degajare ale sălii de proiecție, de unde, prin accese laterale, pătrunde în sală. Aceasta, având o capacitate de 800 locuri, este bine proporționată, iar pardoseala în pantă frântă asigură o bună vizibilitate.

Construcția a fost executată pe ziduri purtătoare consolidate cu unele piese de rigidizare, planșeele realizându-se din grinzi turnate și corpuri de umplutură prefabricate.

Construcția este prevăzută parțial cu instalație de încălzire centrală și cu instalație de aer condiționat. Deasemenea, s'au luat măsurile necesare pentru asigurarea unor condiții acustice optime.

La porticul de intrare, proiectanții au încercat să rezolve o problemă dificilă, izbutind să transpună elemente preluate din arhitectura națională la scara monumentală cerută de amploarea acestui edificiu.

Interioarele sunt tratate prin îmbogățirea succesivă a decorației, pentru a produce asupra publicului un efect crescând, ce culminează prin arhitectura sălii de proiecție. Pereții acestei săli sunt bogat decorați cu elemente florale.

Atenția deosebită acordată de proiectanți alegerii materialelor de finisaj, armonizării mobilierului și a candelabrelor cu ansamblul decorațiilor, precum și colaborării permanente și active cu artiștii plastici și constructori de pe șantier, au creat condiții favorabile ca lucrarea să se situeze printre cele mai reușite monumente realizate în București în ultimul timp.

Tot pe b-dul Bucureștii Noi, în parcul N. Bălcescu, s'a executat un teatru în aer liber proiectat de arh. P. Miclescu, (autor), și arhitecții V. Marinescu și V. Agent. (colaboratori). Amplasamentul a fost ales în axul principal al parcului, la o distanță de circa 200 m de bulevard. Peluza de iarbă și flori, flancată de două alei ce urmează a fi plantate

Complexul de cultură și sport «23 August». — Plan de ansamblu
Autori: arh. *W. Juster*, ing. *G. Aznavorian*.

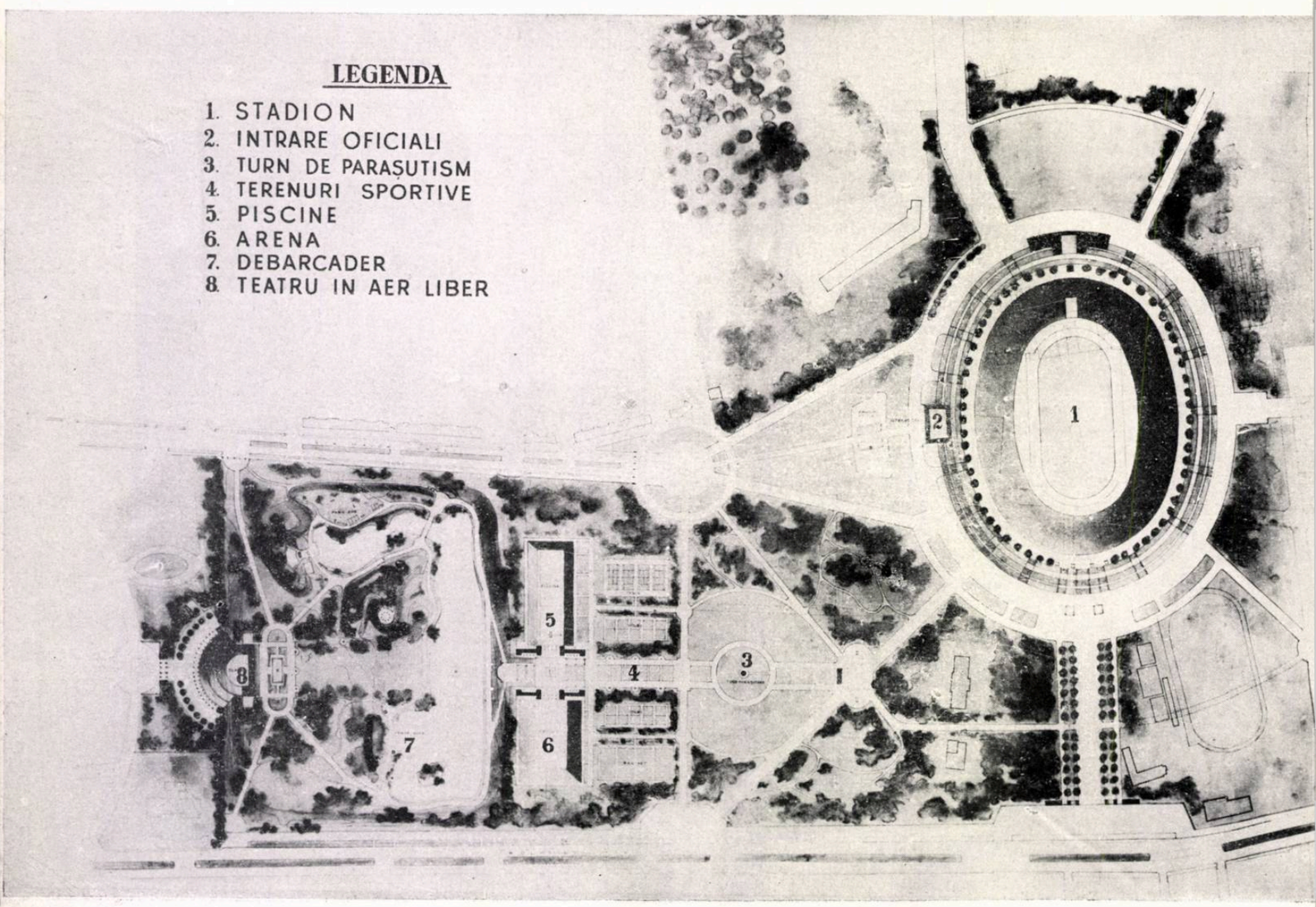

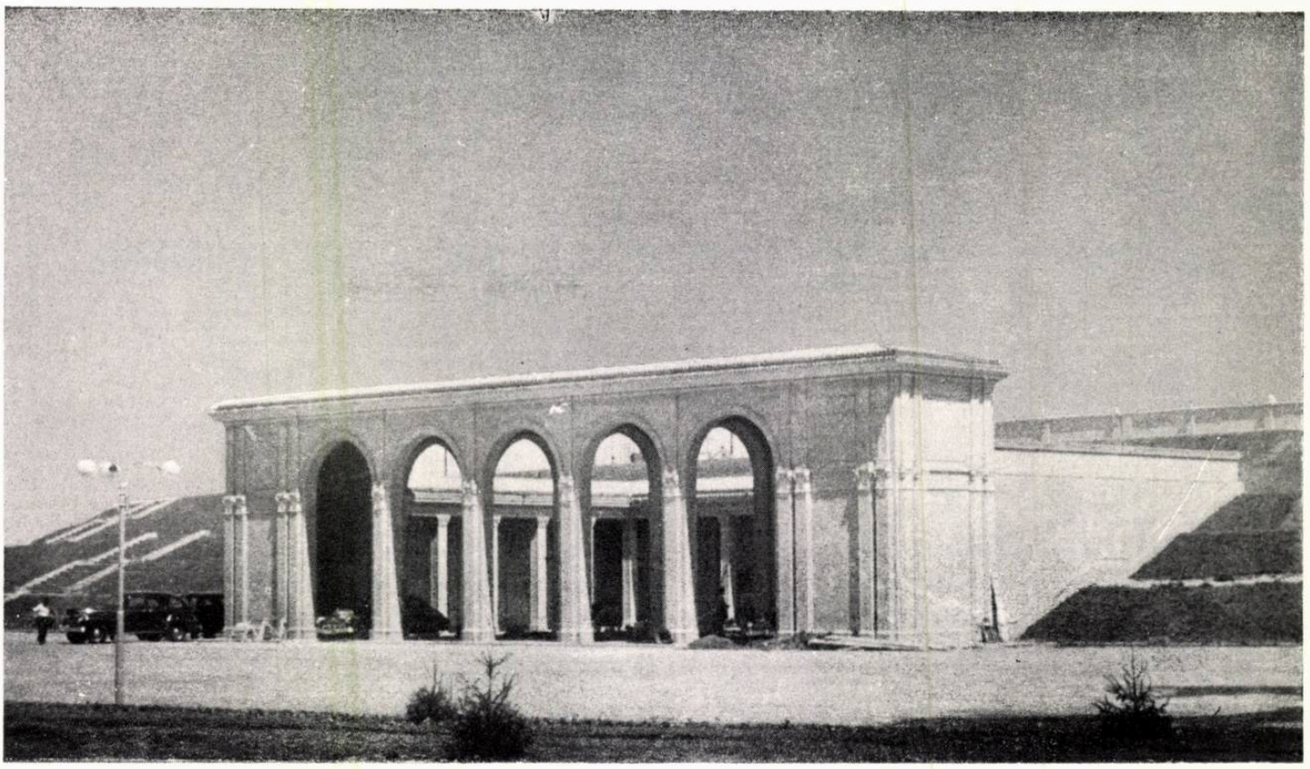

Complexul de cultură și sport « 23 August »
Stadionul — intrarea oficială

Complexul de cultură și sport « 23 August »
Stadionul.

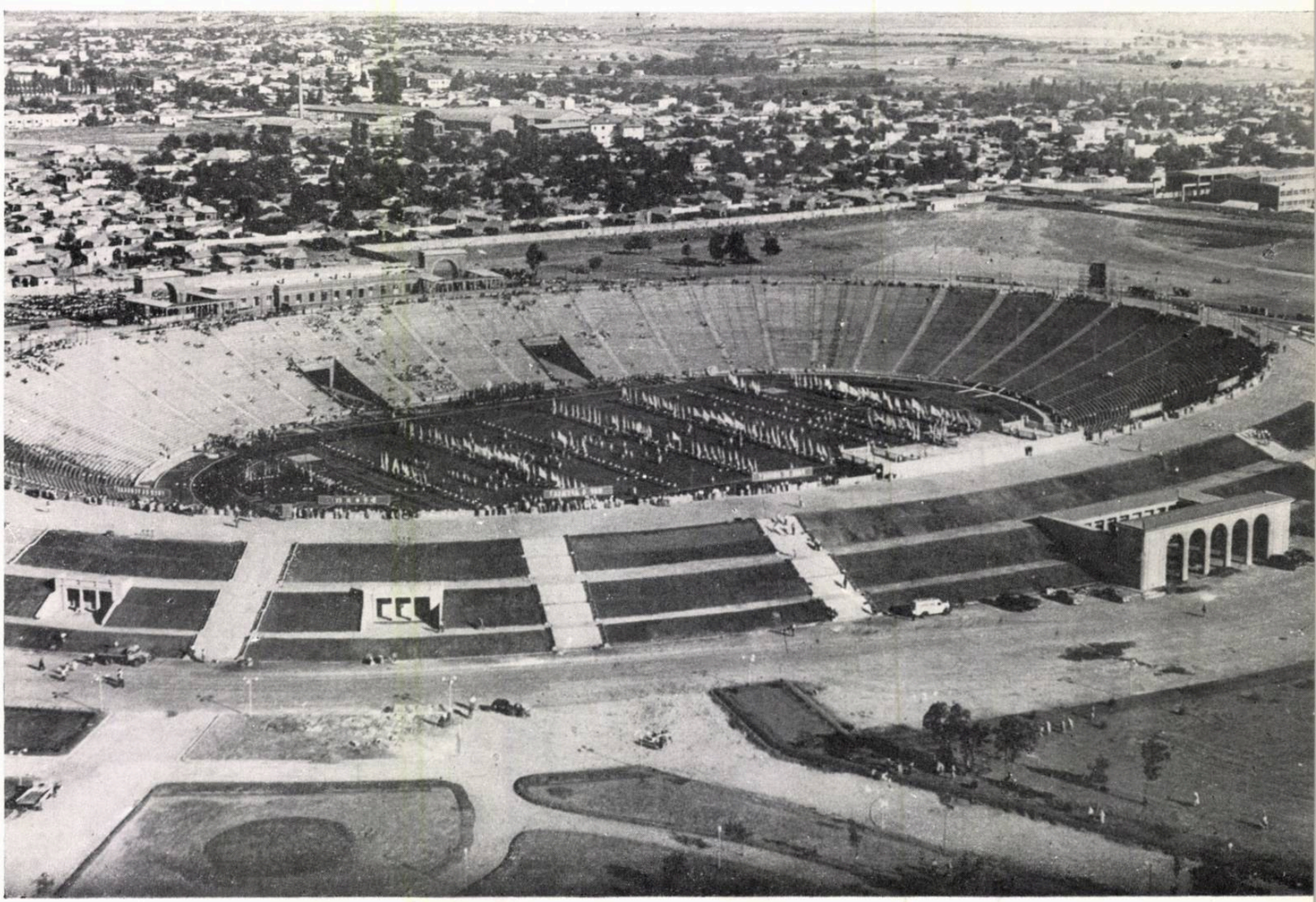

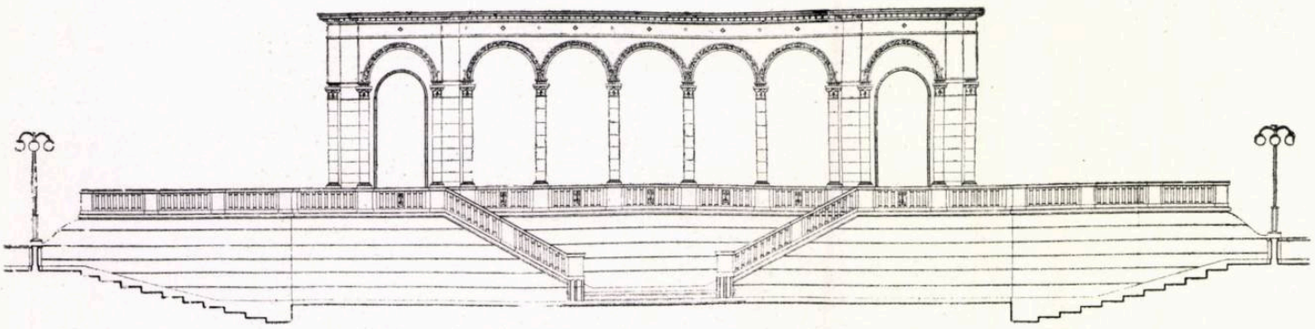

Complexul de cultură și sport «23 August»
Secțiune prin Teatrul în aer liber.

cu arbori înalți, creează dinspre bulevard o perspectivă lungă care se închide cu volumul teatrului.

Orientarea teatrului a pus proiectanților probleme dificile de compoziție.

Plasarea corpului scenei și a anexelor acesteia în fațada principală a constituit o dificultate, pe care proiectanții au rezolvat-o însă cu succes. Tratarea acestei fațade cu un portic monumental, care leagă formele și volumele corpului scenei, precum și încadrarea fațadei cu cele două pavilioane pentru accesul publicului, au transformat dificultatea inițială într'o rezolvare reușită.

Proiectanții au dat amfiteatrului o formă circulară cu gradene concentrice. Amfiteatrul are o capacitate de 2000 locuri și este încoronat cu un portic care constitue și foyerul teatrului, servind în același timp ca adăpost în caz de ploaie. Scena acoperită este prevăzută cu toate instalațiile și anexele necesare desfășurării spectacolelor de teatru și diferitelor reprezentații artistice.

Sistemul constructiv este realizat din zidărie purtătoare și planșee din elemente prefabricate de beton armat. Gradenele se sprijină pe țăruși prefabricați din beton slab armat care sunt montați prin forarea locașului și prin betonare.

Complexul de cultură și sport «23 August
Perspectiva Teatrului în aer liber.

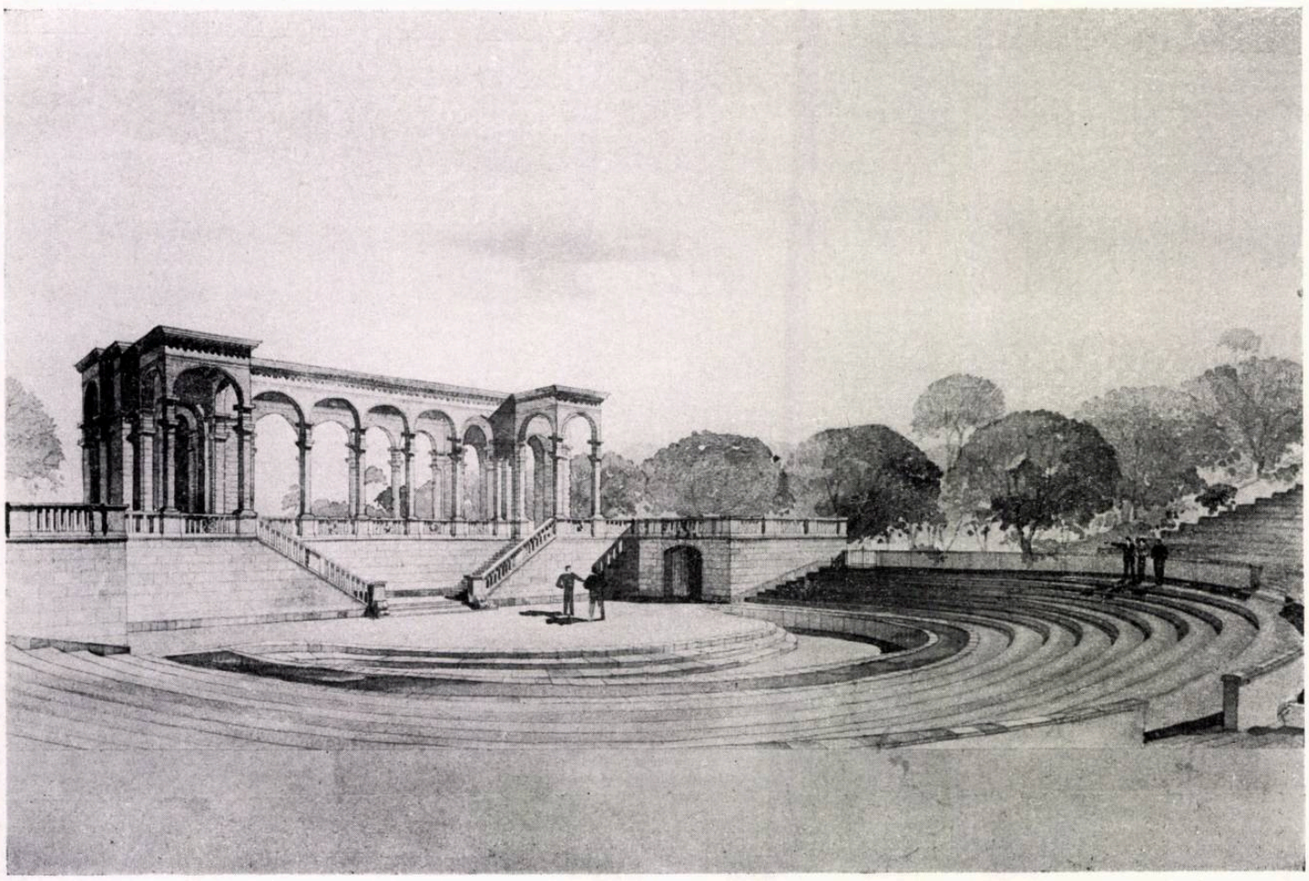

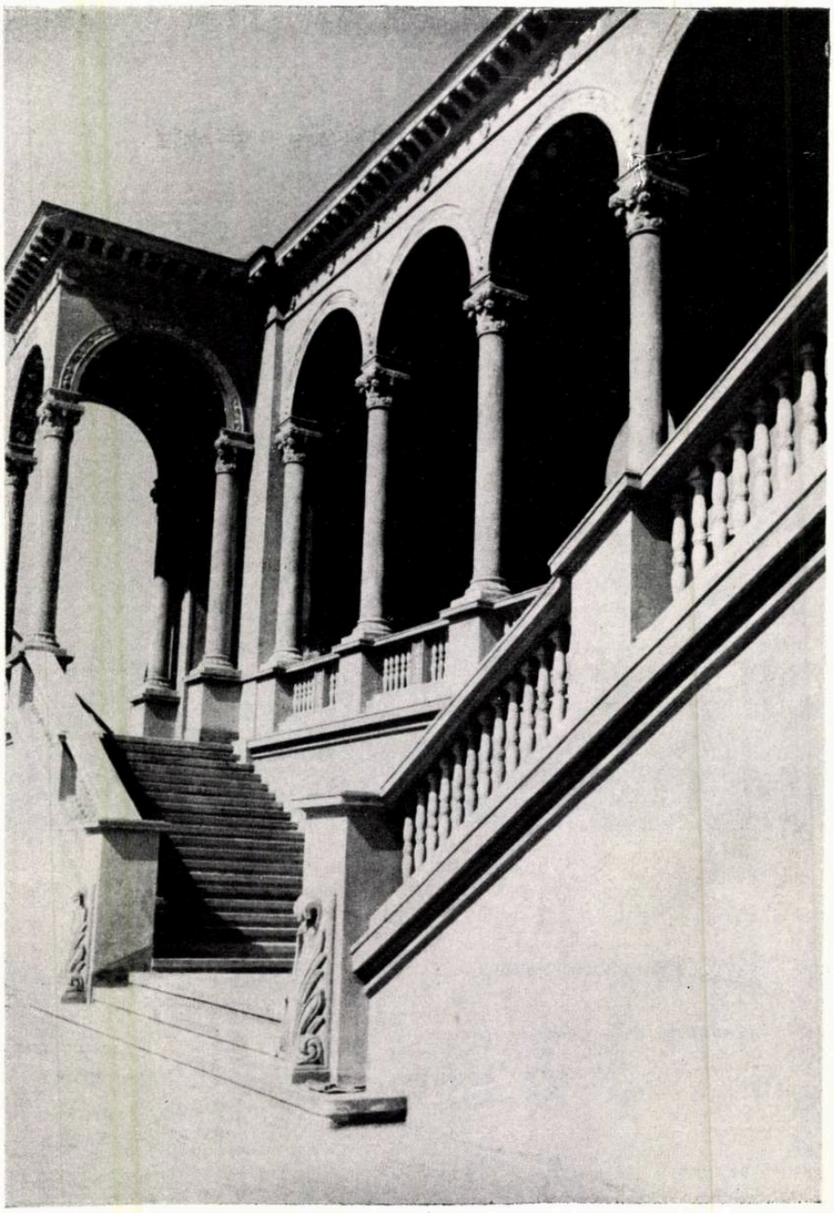

Complexul de cultură şi sport « 23 August »
Teatrul în aer liber — Detaliu scenă.

Teatrul în aer liber, prin volumul său echilibrat şi prin tratarea armonioasă a detaliilor — inspirate din arhitectura naţională — constitue un element bine înscris în ansamblul parcului şi care-i ridică în acelaşi timp valoarea sa arhitectonică.

In piaţeta creată în faţa teatrului va fi aşezată statuia marelui revoluţionar democrat N. Bălcescu, al cărui nume îl poartă întreg ansamblul.

*

Prin munca entuziastă a muncitorilor, tehnicienilor şi proiectanţilor au fost terminate înainte de termen, în cinstea Festivalului, o serie de construcţii importante, cum sunt: aripa stângă a Muzeului R. P. R. (spre str. Ştirbey Vodă), construcţiile din Piaţa Universităţii, localul P.T.T. din b-dul Ilie Pintilie, locuinţe, restaurante, etc.

Dar cea mai importantă dintre aceste construcţii — care a fost terminată înainte de termen pentru a putea primi ansamblurile artistice ale tineretului din toate ţările — este noul local al Operei de Stat, autorul proiectului fiind prof. arh. Octav Doicescu.

Muncind neobosit şi cu dragoste, arhitecţii şi artiştii plastici, ca şi constructorii, meşterii ipsosari, sculptori, tâmplari, au realizat în lucrările de finisaj interior adevărate opere de artă, ce încântă ochiul spectatorilor şi constitue un cadru bogat pentru desfăşurarea spectacolelor artistice de operă şi balet.

Cadrul limitat al acestui articol nu permite analizarea acestui edificiu de artă şi cultură care se numără printre

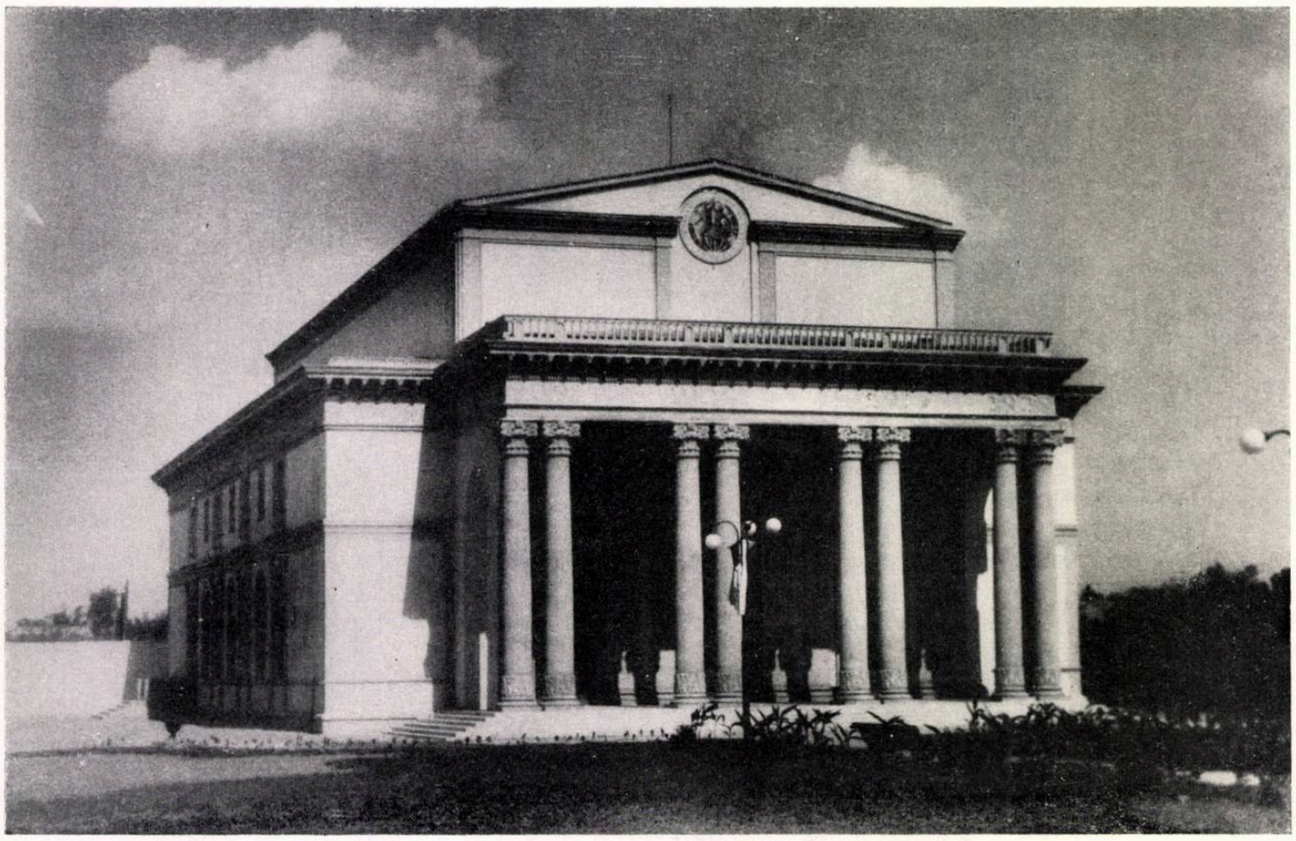

Cinematograful «Grivița Roșie»
Sus: vedere generală Jos: planuri

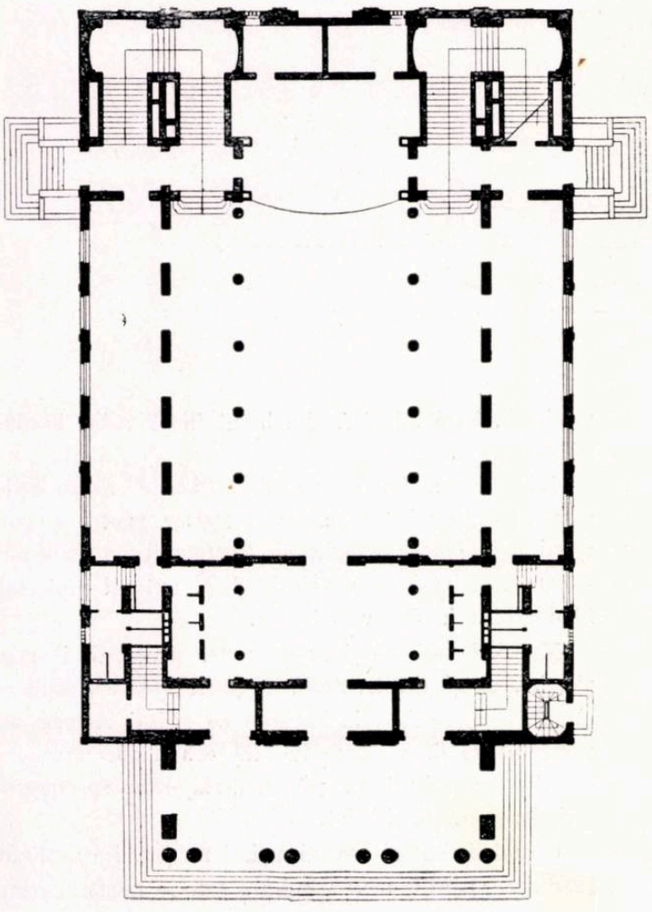

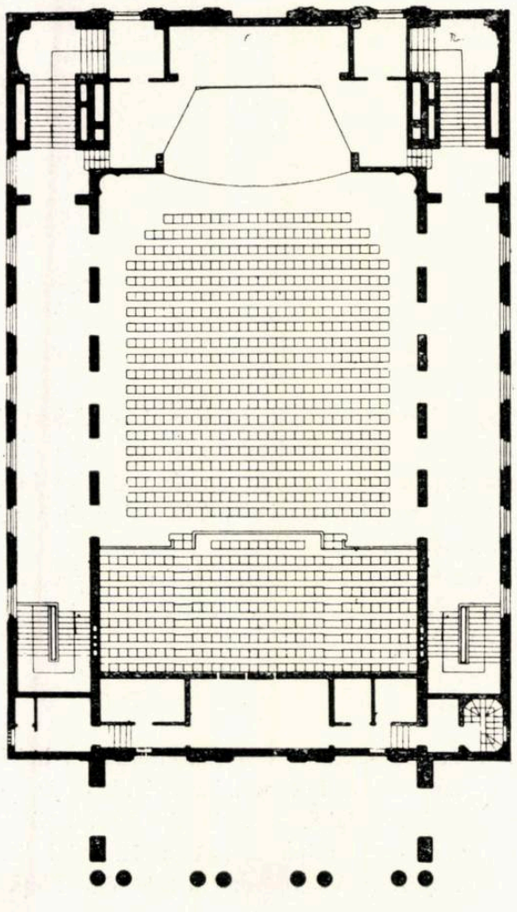

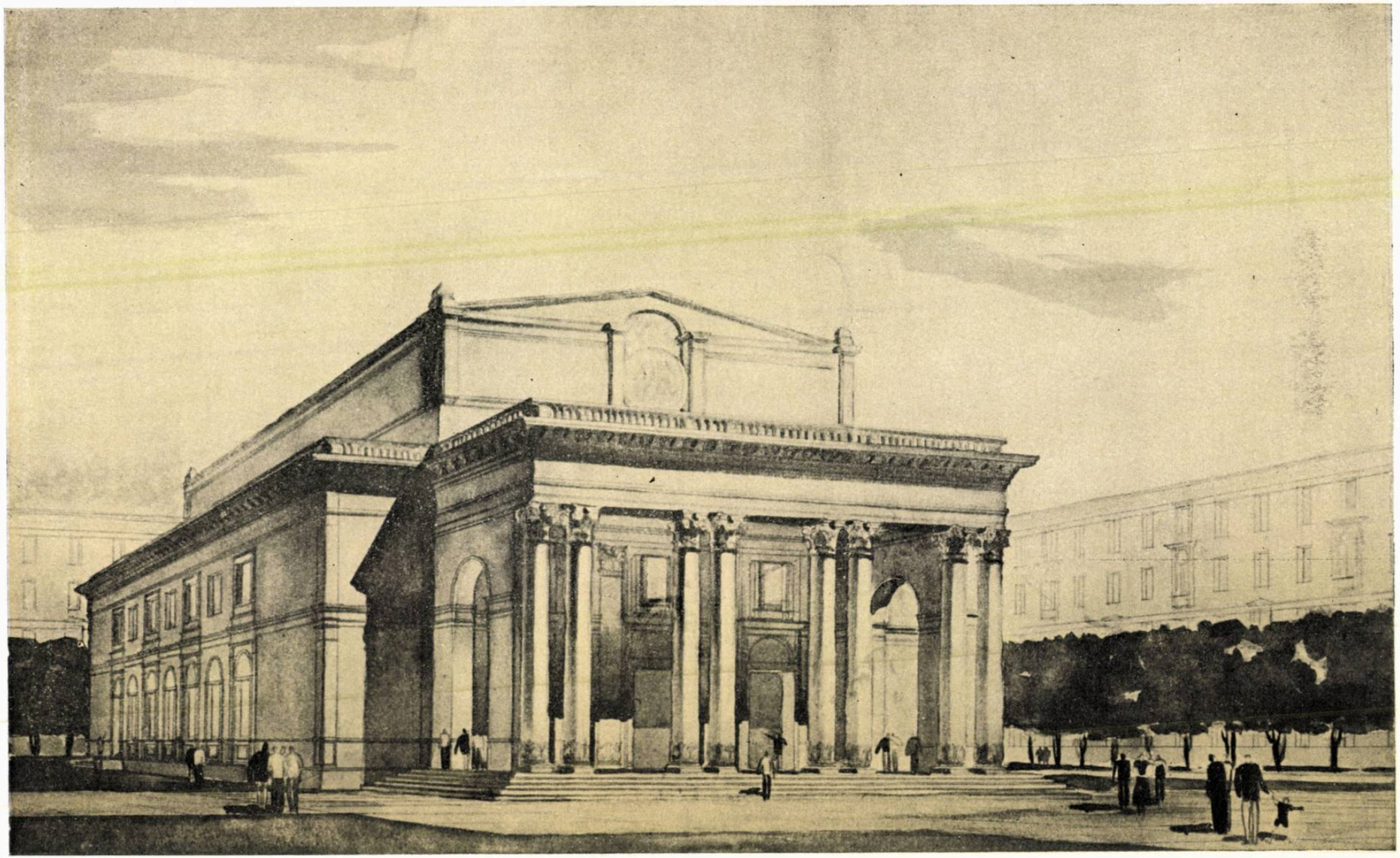

Cinematograful « Griviţa Roşie » — Perspectivă
Autori: arh. *D. Bacalu*, arh. *N. Porumbescu*, coautor: arh. *Tr. Stănescu*

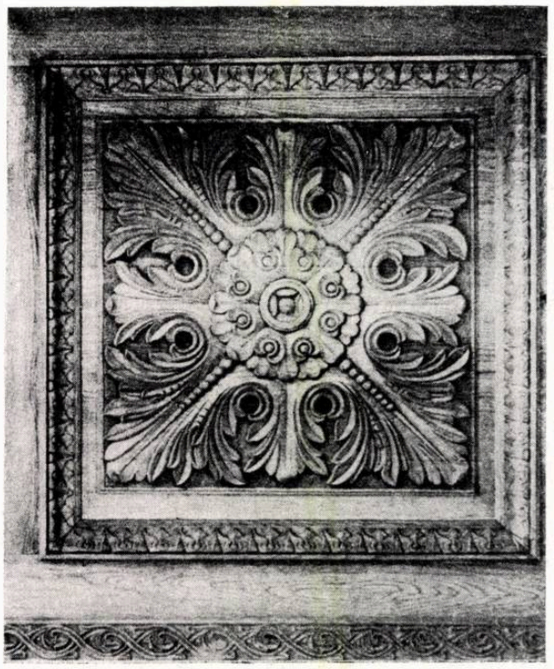

Cinematograful «Griviţa Roşie»
Detaliu — uşa de intrare

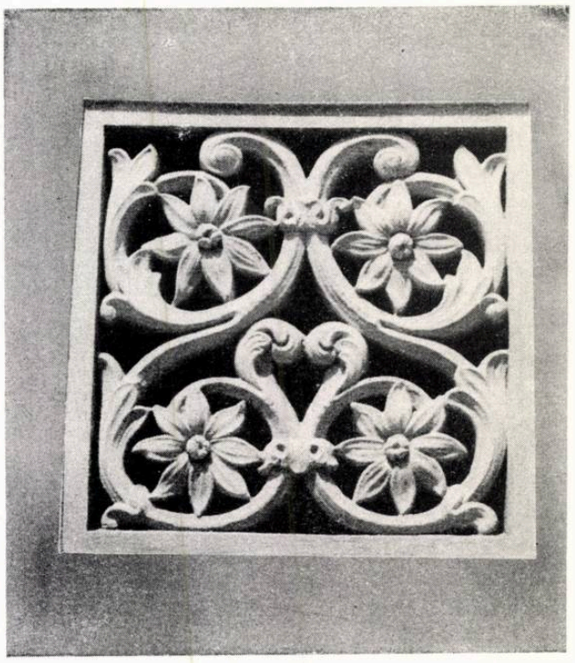

Cinematograful «Griviţa Roşie»
Detaliu — trafor

Cinematograful «Griviţa Roşie»
Detaliu — baze coloane

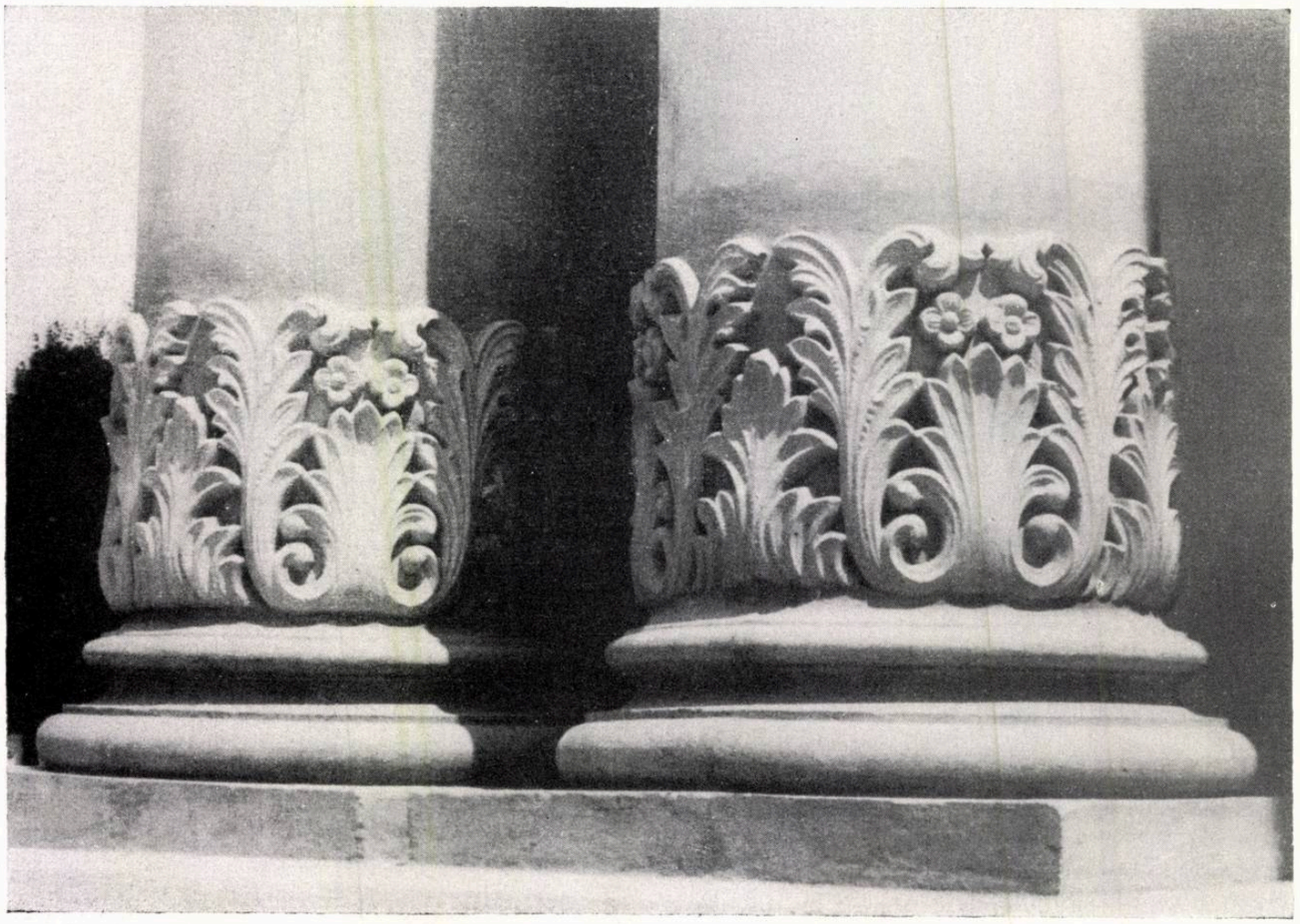

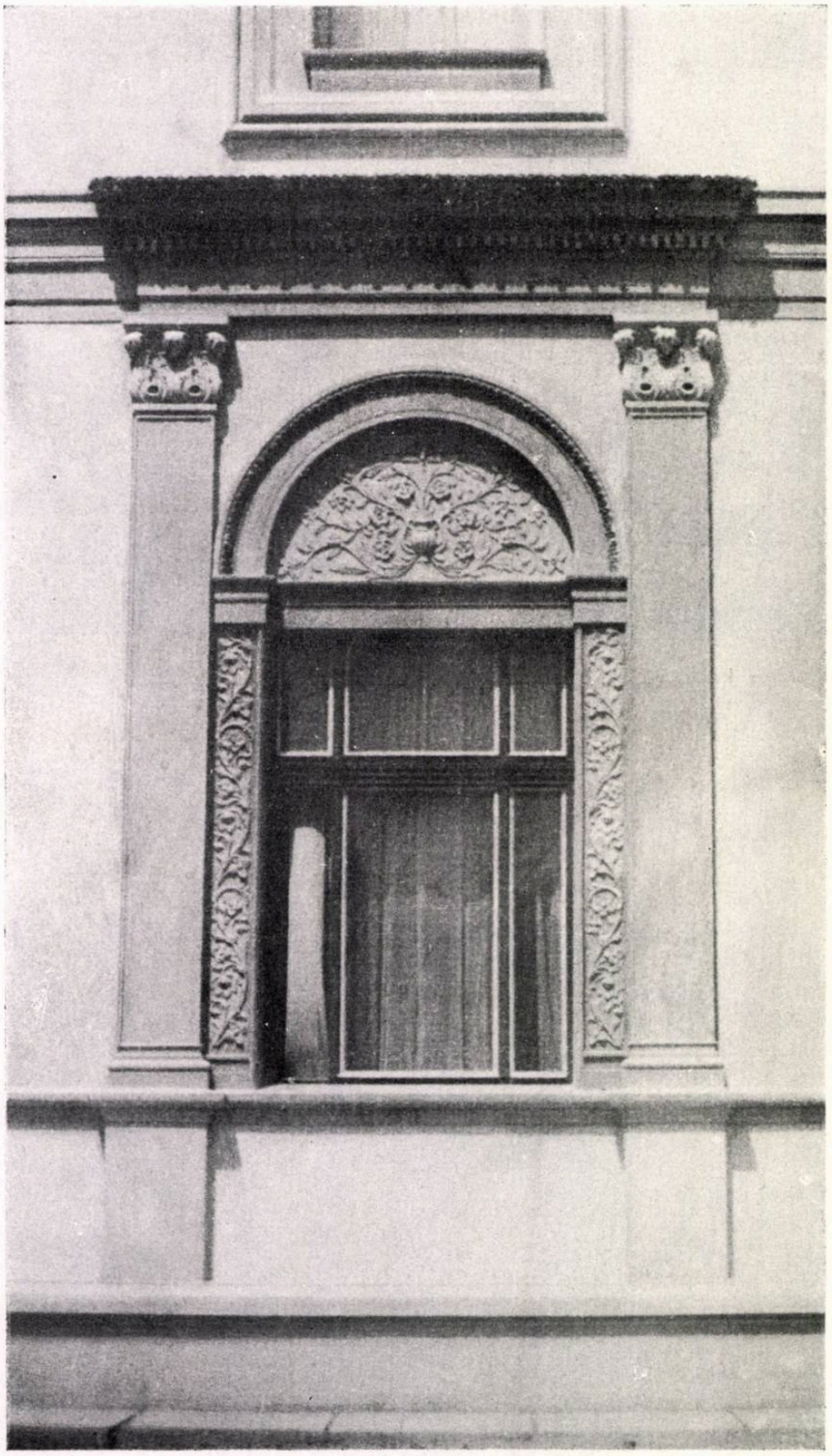

Cinematograful « Griviţa Roşie »
Detaliu — faţada laterală.

cele mai de valoare creaţii de arhitectură realizate în ultimii ani în ţara noastră.

*

Munca entuziastă a miilor de tineri brigadieri, care au lucrat zi şi noapte cu avânt şi dragoste, a făcut ca — înainte de termenele fixate — Capitala patriei noastre să se îmbogăţească cu noi edificii cultural-sportive, menite să contribue la satisfacerea nevoilor culturale mereu crescânde ale oamenilor muncii.

Aceste construcţii — devenite repede cunoscute de cetăţenii Capitalei — au fost vizitate de zeci de mii de spectatori cu ocazia spectacolelor artistice ale Festivalului.

Ele constitue realizări importante din punct de vedere al creaţiei de arhitectură şi vor trebui discutate şi analizate în cadrul şedinţelor de creaţie ale Uniunii Arhitecţilor.

Palatul Cultural din Reşiţa — Perspectivă

Cu privire la proiectul Palatului Cultural din Reşiţa

Arh. A. MOISESCU

Din ce în ce mai multe construcţii, menite să contribue la ridicarea nivelului de viaţă materială şi culturală a poporului, se construesc în toate colţurile patriei noastre.

Pentru a satisface setea de cultură a oamenilor muncii şi a contribui la educarea lor comunistă, s'a început la Reşiţa construirea unui important palat cultural, ce se realizează după un proiect întocmit în anul 1949 de un colectiv compus din arhitecţii T. Niga, T. Iconomu şi St. Catina.

In această clădire importantă care va fi dată în curând în folosinţă, se va desfăşura activitatea culturală a muncitorilor din Reşiţa.

Acest palat cultural va constitui un factor important pentru educaţia artistică a oamenilor muncii, pentru ridicarea nivelului lor cultural şi desvoltarea aptitudinilor şi posibilităţilor lor creatoare.

Deaceea, sarcina realizării unei asemenea construcţii, ce reprezintă un program de arhitectură necunoscut înainte la noi în ţară, este o sarcină de mare răspundere şi cere dela arhitecţi o concepţie de un înalt nivel teoretic şi artistic, o înţelegere clară a rolului important pe care îl are o asemenea clădire în ridicarea nivelului cultural al oamenilor muncii.

Deşi proiectat în 1949 — într'o perioadă când arhitecţii noştri nu izbutiseră încă să-şi lămurească o serie de probleme legate de construcţia oraşelor şi ansamblurilor de arhitectură — considerăm utilă o prezentare critică a acestui proiect, dată fiind importanţa lucrării şi mai ales faptul că şi azi se mai repetă în unele proiecte greşelile făcute atunci.

*

Se ştie că un palat cultural, prin volumul şi importanţa lui, este una din clădirile publice principale ale oraşului, în jurul căreia se concentrează viaţa sa cultural-socială. Pentru acest motiv — în practica construcţiei oraşelor sovietice de pildă — clubul se aşează pe cât posibil în centrul oraşului, în legătură directă cu spaţii verzi importante — cu parcul sau grădina — căutându-se să i se dea un loc cât mai expresiv ca aşezare (relief, vizibilitatea clădirii, zonă verde) şi ca axe de perspectivă. Clădirea clubului nu este un element izolat al oraşului, semănat undeva pe teritoriul său, ci un edificiu ce generează în mod natural în jurul său un ansamblu important în centrul oraşului. Practica conceperii unor clădiri izolate, caracteristică anarhiei provocate

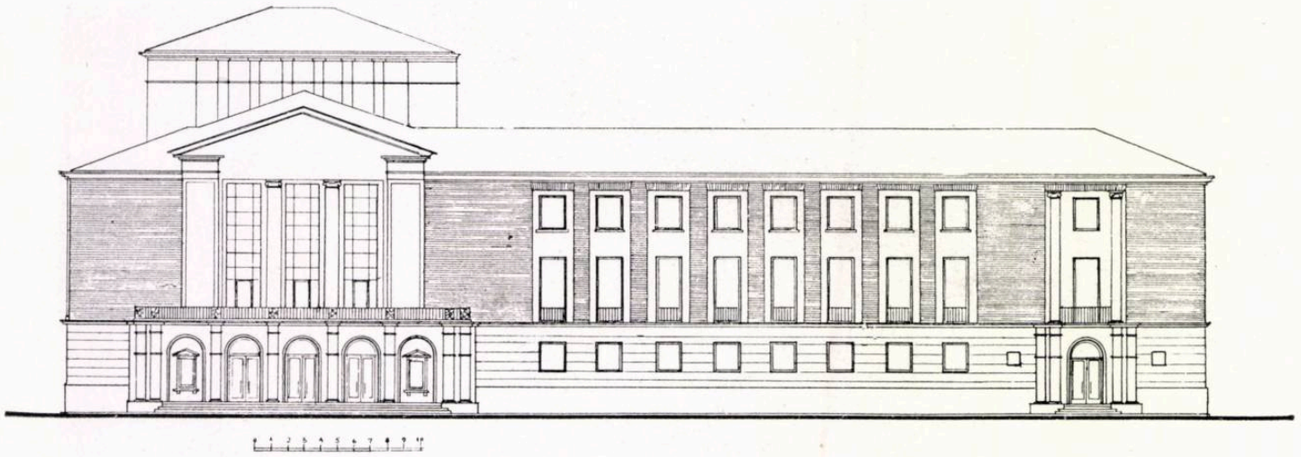

Palatul Cultural din Reşiţa — Faţada principală
Autori: arh. *T. Niga*, arh. *T. Iconomu*, arh. *St. Catina*

în societatea capitalistă de proprietatea particulară, trebue să dispară din concepţia construcţiei şi reconstrucţiei socialiste a oraşelor, după cum trebue să dispară ideea învechită că arhitectura oraşului este creată numai de faţadele clădirilor luate separat. Aceste faţade sunt desigur elemente artistice ce dau valoare oraşului, dar aspectul său general artistic reiese de fapt din tot ceeace cuprinde noţiunea de oraş şi compoziţia sa ca ansamblu unitar. Alegerea aşezării unui edificiu într'un oraş, cât şi elaborarea soluţiei sale de compoziţie se bazează, în primul rând, pe stabilirea rolului său în viaţa şi în configuraţia oraşului, pe legătura şi interdependenţa sa cu celelalte elemente ale oraşului şi cu vecinătăţile imediate.

Din acest punct de vedere, terenul ales pentru aşezarea Palatului Cultural din Reşiţa are o poziţie greşită şi necorespunzătoare importanţei edificiului, pe care nu-l pune deloc în valoare, nici prin relief şi nici prin posibilitatea de a i se deschide vreo perspectivă mai importantă, fiind într'un spaţiu unde oraşul se gâtuie şi nu permite o desvoltare suficientă. Deasemenea, acest teren nu este în legătură directă cu vreun spaţiu verde mai important al oraşului; autorii nu au studiat deajuns posibilităţile de a se crea în jurul Palatului Cultural un ansamblu care să-l pună în valoare. Toate acestea sărăcesc posibilităţile de expresie plastică, micşorează importanţa edificiului, care devine o clădire izolată, oarecare, ce dă impresia că se sufocă din lipsa spaţiului corespunzător în jurul său.

Lipsa unui plan de sistematizare, deşi a îngreunat, desigur, sarcina proiectanţilor, nu trebuia să ducă la alegerea primului teren liber găsit. Incercarea de a se da o importanţă mai mare edificiului prin retragerea dela aliniere, amenajând suprafeţele din faţa clădirii cu trotuare şi peluze de verdeaţă, este pozitivă şi ne ajută să înţelegem că este vorba de un edificiu public mai important decât clădirile înconjurătoare; totuşi aceasta izbuteşte prea puţin să pună edificiul în valoare. Deasemenea, lipirea clădirii pe una din laturi de terenurile şi chiar de clădirile învecinate îi scade şi mai mult din individualitate.

Proiectanţii nu şi-au clarificat o seamă de probleme legate de proiectarea şi construcţia ansamblurilor de arhitectură.

Puternice rămăşiţe de funcţionalism i-au făcut să privească încă rupt de realitate problemele construirii unui edificiu public de asemenea importanţă în revoluţia culturală, fără a înţelege rolul social al unui astfel de edificiu, conţinutul său de idei nou, revoluţionar.

*

Pentru realizarea arhitectonică a clădirii, de o deosebită importanţă este crearea imaginii sale generale, a primei impresii pe care o creează trecătorilor, imagine care nu este formată numai de faţadele şi compoziţia volumelor sale. Deşi acestea constitue un factor important, de o importanţă şi mai mare este felul în care clădirea este gândită în cadrul oraşului şi al vecinătăţilor sale imediate, pentrucă la imaginea unei clădiri importante dintr'un oraş contribue şi construcţiile înconjurătoare care « pregătesc » pe trecător pentru a ajunge la elementul principal al compoziţiei. Acest factor important nu a fost deloc luat în consideraţie de proiectanţi, care au rezolvat problema de pe o platformă îngustă, lipsită de perspective de desvoltare. Arhitectura acestei clădiri, gândită izolat, a dus pe proiectanţi la o serie de greşeli inevitabile. Nestudierea clădirii într'un cadru mai larg — măcar schematic — a dus la lipsa unei baze principiale, izvorîte din construcţia oraşului, în alegerea compoziţiei planului, în alegerea unui principiu de simetrie sau asimetrie. Alegerea soluţiei nesimetrice s'a făcut pe baze exclusiv legate de funcţionarea interioară, ceeace a dat un caracter funcţionalist compoziţiei. Cu toată abilitatea unor rezolvări, proiectul nu reuşeşte şi nu poate reuşi să înlăture aceste deficienţe de principiu.

In rezolvarea concretă a soluţiei adoptate, proiectul are unele calităţi. Funcţionarea interioară este clară şi spaţiile interioare sunt destul de echilibrate, mai ales raportul dintre suprafeţele sălii de spectacol şi cele ale clubului. Distribuţia generală a încăperilor, înafară de câteva excepţii, este judicioasă, circulaţiile sunt comode şi suficiente, încăperile bine luminate şi ventilate. Curtea interioară, către care se deschid o serie de încăperi importante ale clubului, deşi cam mică, va putea constitui un spaţiu plăcut şi intim.

Acestea vor face ca palatul cultural să corespundă din punct de vedere al funcţionării sale. Oamenii muncii îşi

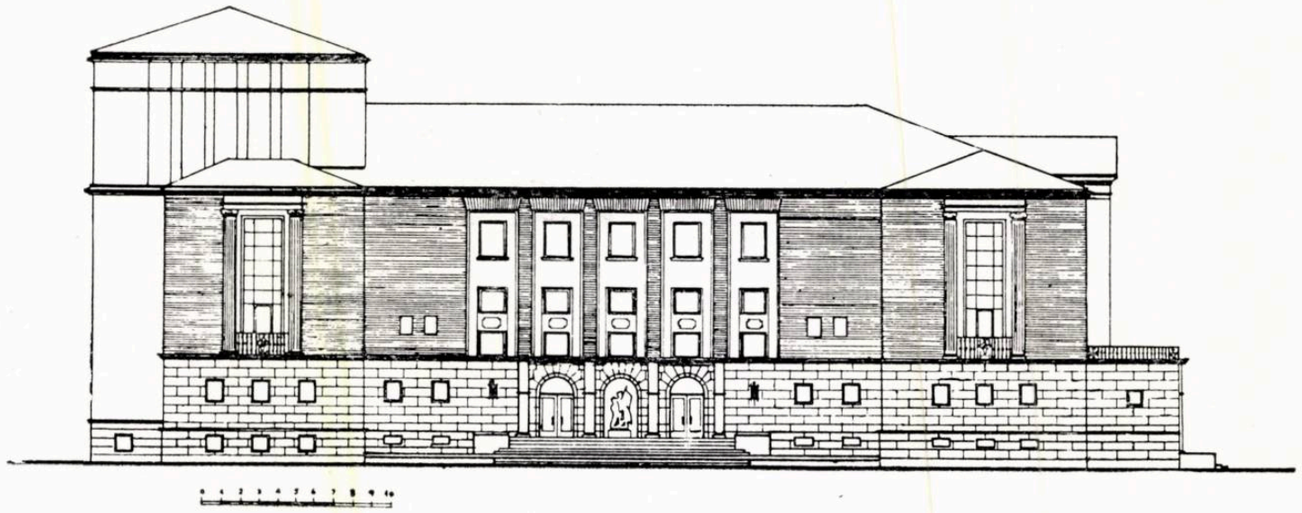

Fațada laterală

vor putea desfășura în condiții optime activitatea culturală și artistică.

Cu toate acestea se pot observa greșeli în rezolvarea planurilor. O primă greșeală este separarea prea categorică a sălii de spectacol de restul clubului. Legătura creată între aceste două părți principale ale edificiului devine cu totul lăturalnică și întâmplătoare. Pentru o bună folosire a sălii de spectacol este necesar, într'adevăr, ca la club să se poată ajunge fără a se deranja funcționarea sălii și foyerelor sale. Aceasta nu înseamnă, însă, decât că anumite spații ale sălii (degajamentele și foyerele) trebue să iasă din circuitul general al circulației; dar aceasta nu necesita nicidecum separarea spațiilor de intrare – halluri și vestiare – care produce o risipă inutilă de suprafețe și deci de investiții. Pe de altă parte, și în felul cum au fost rezolvate unele părți ale compoziției mai dăinue încă puternice rămășițe de funcționalism. Astfel, lipirea artificială spre curtea vecină a unor volume ce apar ca niște tentacule desarticulate, de înălțimi diferite, provocând pe această parte o impresie de desordine supărătoare, precum și o serie de rezolvări parțiale, ca modul de soluționare a plafonului și pereților sălii de spectacol, volumul pe «piloți» al clubului sau formele hallurilor dela etajele clubului, prezintă soluții nereușite și formaliste. Mai ales în ceeace privește sala de spectacol — elementul cel mai important al compoziției — trebue accentuat că soluționarea sa, atât în concepția planului, cât și în cea spațială (plafonul teșit spre scenă, părțile chinuite dela balcon și de sub balcon), prezintă un caracter accentuat funcționalist, în care lipsește grija pentru o compoziție arhitectonică ordonată. Arhitectura pereților și plafoanelor va da mari dificultăți de rezolvare, datorită soluției adoptate.

Inafară de aceste aspecte legate de compoziție, mai sunt câteva privind distribuția interioară. Astfel, pe lângă faptul că existența unui restaurant atât de important este discutabilă într'un program de club, integrarea lui în compoziție nu pare destul de judicioasă. Lipit ca o fâșie îngustă pe o latură a sălii de spectacol, are circulații sugrumate atât spre halluri, cât și spre oficiu și bucătărie. Accesul dela foyer și club — cu toată platforma intermediară menită să-l ușureze — nu este satisfăcător.

Deasemenea, este nepotrivită așezarea sălii de conferințe de 300 de persoane la etajul al doilea, tocmai în fundul unui coridor. Este de semnalat și nerezolvarea circulației verticale a sălii de spectacol, care este meschină și încâlcită, cât și amplasarea nepotrivită a depozitelor de decoruri pe laturile sălii, unde măresc pericolul de incendiu.

Este sigur că o analizare mai serioasă a distribuției încăperilor și o privire mai critică asupra programului ar fi putut economisi spații importante (dela restaurant sau dela halluri) ceeace ar fi dat posibilitatea unei rezolvări mai generoase a spațiilor — cu mult mai importante pentru compoziție — ale sălii de spectacol și acceselor sale.

Arhitectura clubului trebue să reflecte cu claritate bogatul conținut de idei al epocii de construire a socialismului în patria noastră, prin aspectul vesel, optimist și plin de viață al clădirii, în exprimarea realistă prin formele arhitecturii a ideilor și sentimentelor înalte ale omului nou al societății noastre.

In forma sa actuală, programul clubului muncitoresc — program tipic socialist — a fost elaborat și desvoltat pentru prima oară în Uniunea Sovietică, unde se dispune azi de o vastă rețea de palate culturale, cluburi, colțuri roșii, etc., ce au devenit un factor important în ridicarea nivelului cultural și a gustului artistic al poporului, în educarea comunistă a oamenilor. Rolul acesta deosebit de important al clubului, faptul că aceasta este o clădire destinată muncitorilor — pe care în trecut regimurile reacționare au făcut totul pentru a-i ține departe de cultură — subliniază caracterul său larg democratic, de masă, primitor, care trebue să exprime bucuria și setea de cultură a oamenilor muncii, subliniază conținutul socialist al clubului.

Conținutul general de idei, cât și conținutul caracteristic unui edificiu de cultură constitue o temă artistică bogată și inspiratoare ce putea să fie concretizată, sugerată prin imaginile artistice ale formelor arhitecturii și altor arte plastice monumentale. Limbajul artistic al acestor arte — mai ales prin sinteza lor — poate să exprime cu mai multă claritate conținutul general de idei și caracterul specific al edificiului, prin stabilirea unei teme plastice legate de condiții concrete. Se poate încerca, de pildă, ca prin mijloace picturale, scul-

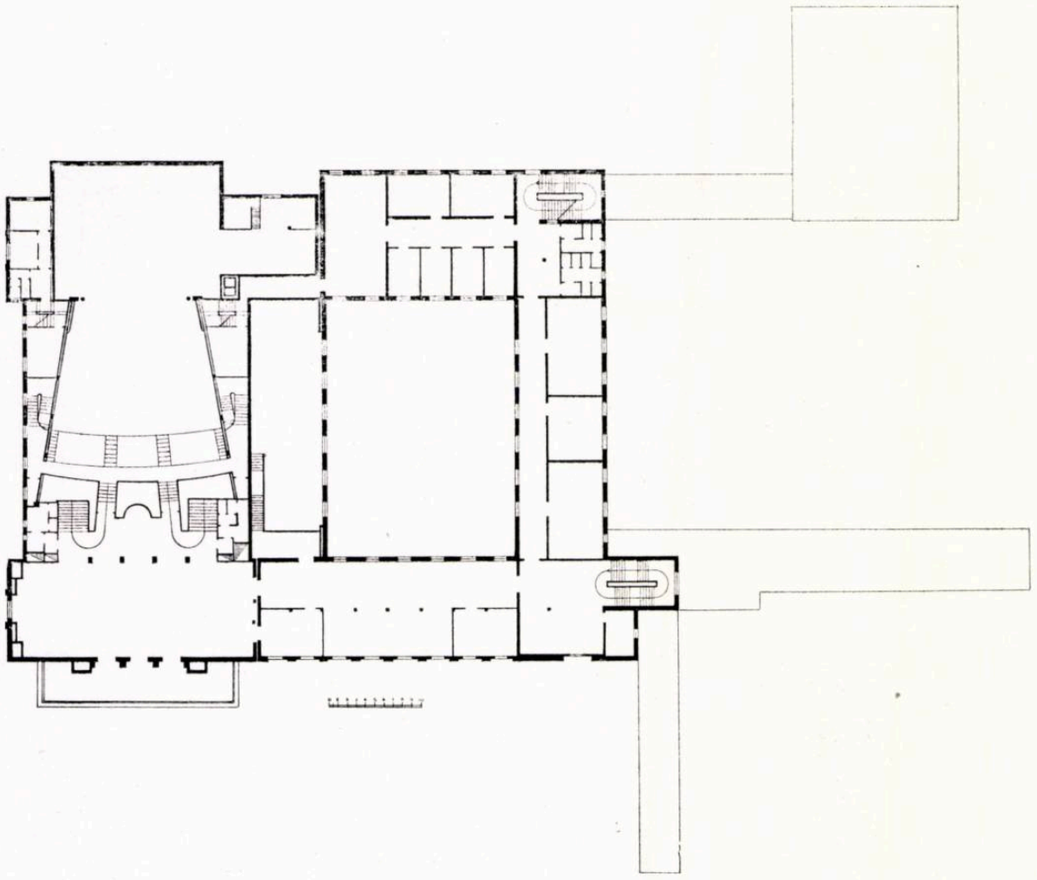

PLAN ETAJ I

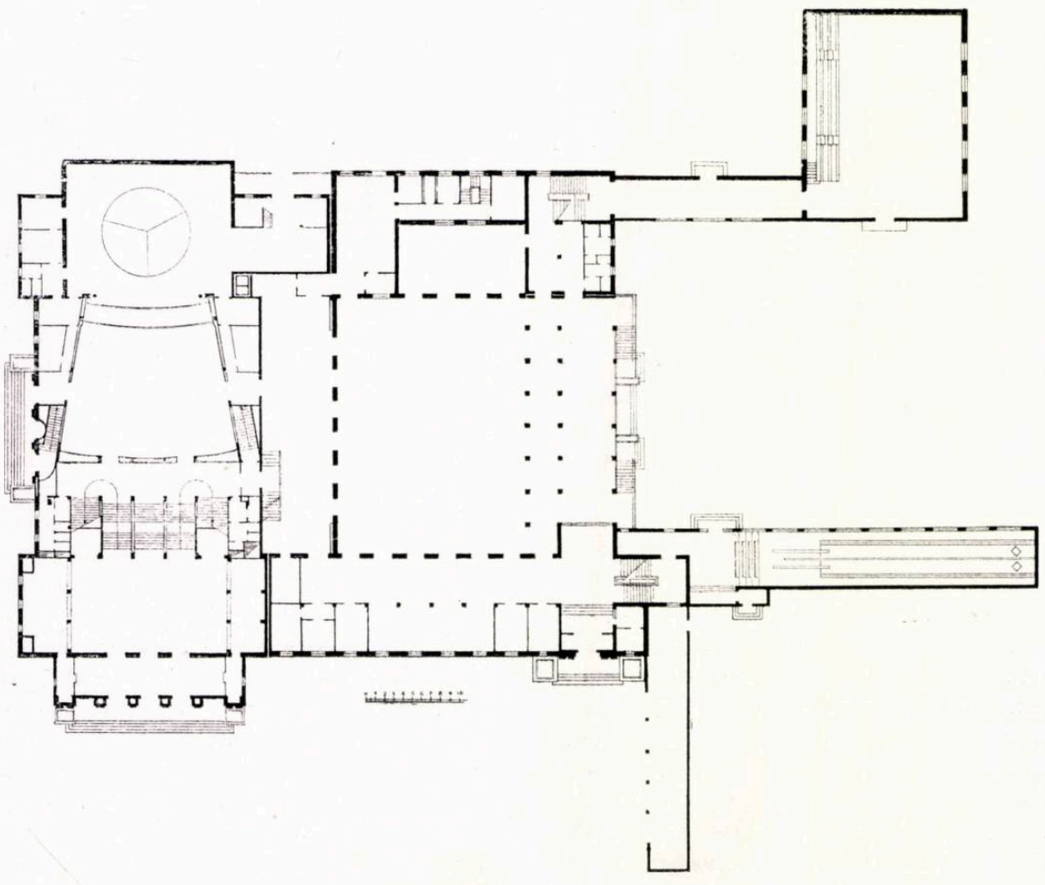

PLAN PARTER

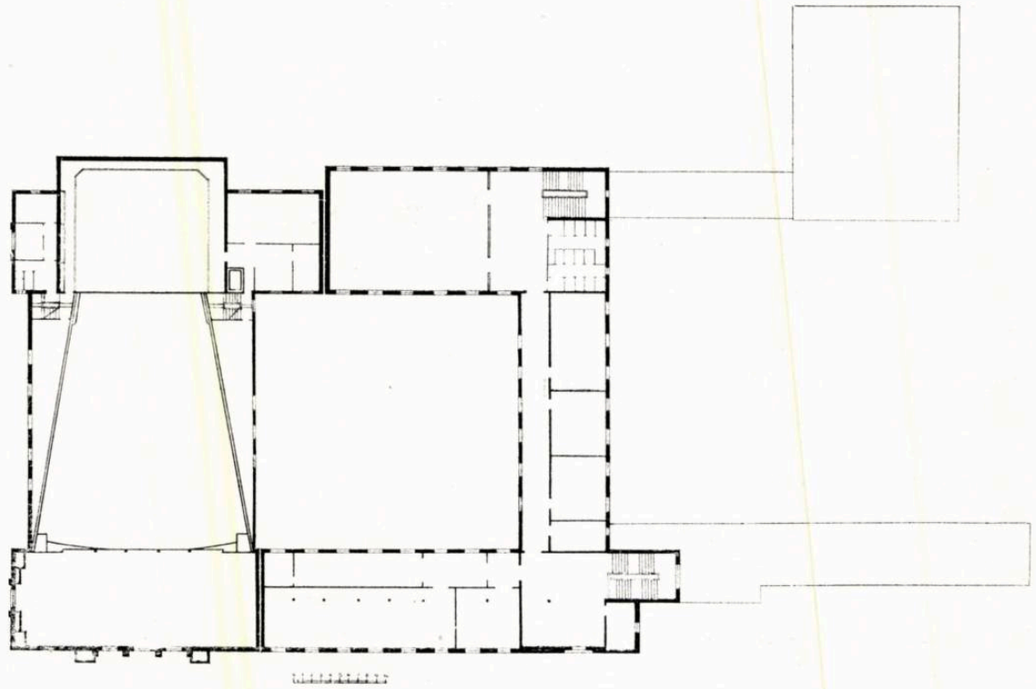

PLAN ETAJ II

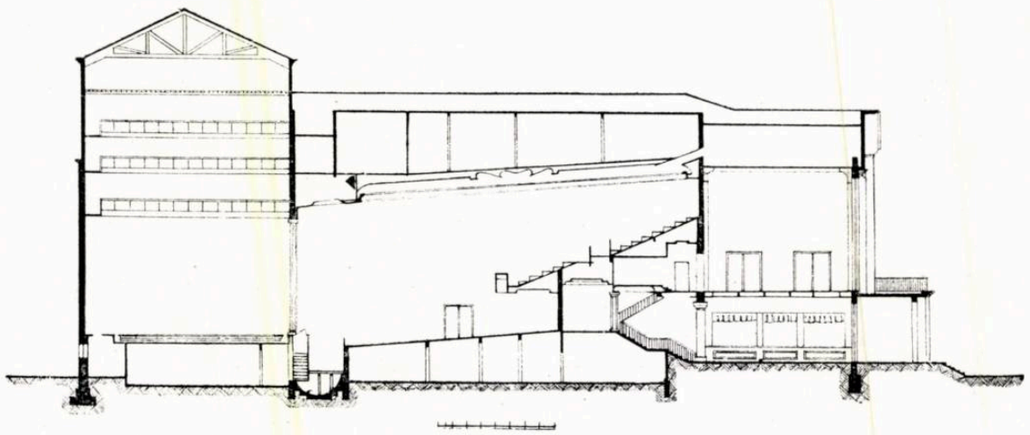

SECȚIUNE PRIN SALA DE SPECTACOL

pturale, emblematice, să se dea o individualitate mai accentuată clubului, având în vedere faptul că este vorba de un club anume la Reșița, menit să satisfacă nevoile culturale ale muncitorilor siderurgiști și metalurgiști. Aceasta ar fi putut inspira o tematică legată de viața și lupta clasei muncitoare, de eroismul său în muncă.

Incercarea autorilor de a se apropia de metode realiste de exprimare, inspirate din arhitectura clasică, de a crea o imagine amplă și monumentală, de a da edificiului prestanța și caracterul public necesar, deși reprezintă o intenție justă, nu poate susține proiectul numai prin ea însăși, fără o logică izvorîtă din studiul cadrului de ansamblu și fără să fie subordonată ideilor generale pe care trebue să le reflecte.

Soluția generală adoptată constitue o compoziție disimetrică ale cărei axe subliniază — cel principal — sala mare de spectacol cu intrarea sa, și — cel secundar — intrarea la club. Intreaga compoziție închide pe patru laturi o curte interioară, deschisă către o curte mai mare numai pe la parterul unei aripi așezate pe stâlpi. Această compoziție disimetrică este dinamică, îndreaptă atenția privitorului către ceva, am putea spune că are o « orientare ». Intr'o compoziție în care clădirea se încadrează organic în ansamblul orașului, dinamismul unei compoziții nesimetrice este strâns legat de locul pe care-l ocupă în sistemul general al arterei respective, față de orientarea acestei artere către puncte principale sau locale de interes. Deaceea, o clădire compusă « dinamic » și nesimetric este destinată într'un ansamblu să fie subordonată unui alt centru de interes mai important, către care este « orientată », către care conduce — am putea spune — și pe care trebue să-l pună în valoare. O soluționare justă a acestei probleme nu se poate obține decât prin lărgirea viziunii, prin studierea sistematizării cuartalului și chiar a cartierului respectiv, ținându-se seama

de arhitectura şi de «dinamica» acestei clădiri importante.

In rezolvarea arhitecturii faţadelor, proiectanţii, deşi au făcut încercări de a exprima importanţa clădirii prin proporţii şi elemente mai monumentale, s'au arătat a fi încă robii «exprimării funcţiunilor». De fapt, tocmai aci se află cheia greşelilor autorilor, în ruperea imaginii şi formelor de arhitectură de conţinutul lor de idei şi reducerea lor numai la rolul de expresie a funcţiunilor clădirii, ceeace a avut ca rezultat caracterul funcţionalist al compoziţiei a hitecturii clădirii.

Aceste rămăşiţe provenite din bagajul funcţionalist şi constructivist se manifestă încă şi în schematizarea şi uscăciunea formelor, care se transformă pe alocuri chiar în sărăcie. Stilizarea formelor clasice este o formă greşit înţeleasă de «prelucrare» a lor, care nu desvoltă pe baze noi moştenirea clasică, ci, dimpotrivă, o sărăceşte. Din aceste cauze, edificiul nu reuşeşte să capete un caracter deajuns de vesel şi festiv, este lipsit de căldură. La aceasta contribue şi nefolosirea elementelor de sculptură şi pictură care ar fi putut contribui mult la îmbogăţirea arhitecturii edificiului. Aşezarea unui grup de statui undeva pe peluza de iarbă din faţă este întâmplătoare şi nu formează o unitate organică cu arhitectura clădirii.

Faptul că în aspectele de detaliu ale faţadelor dăinue încă unele aspecte de schematism, de stilizare a formelor clasice şi nu de desvoltare creatoare a lor, o oarecare uscăciune a formelor, ce dau arhitecturii un aspect rigid, că încercările decorative sunt prea timide şi că lipseşte o încercare mai curajoasă de a folosi sinteza dintre arhitectură, sculptură şi pictură, toate acestea au micşorat posibilităţile de expresie şi au sărăcit imaginea arhitectonică, lipsind-o de aportul necesar al decoraţiei. Deasemenea, greşită este neglijarea a două din faţadele clădirii (spre Eruga şi spre terenul vecin) considerate — cu totul nejustificat — ca secundare. Sistematizarea viitoare a cuartalului va demonstra cu siguranţă că aceste faţade nu trebuia să fie desconsiderate. Volumele frământate şi desordonate ce au rezultat n'au mai fost stăpânite de proiectanţi. Această impresie este accentuată şi de volumul scenei care se ridică deasupra volumului principal al clădirii, desavantajând şi faţada laterală. De altfel, după normele sovietice reiese că acest volum al scenei ar fi fost deajuns dacă avea o înălţime de 16—17 m în loc de 19 m cât are acum, şi astfel nu ar mai fi depăşit înălţimea acoperişului.

Modul de proporţionare a registrelor orizontale creează un contrast prea mare între ele. Din cauza aceasta intrările par turtite şi nu au destulă scară; proporţiile golurilor intrărilor dela parter nu se armonizează destul de bine cu golurile foarte lungi dela foyerul sălii; este de observat, deasemenea, agitarea inutilă a profilului soclului, care urcă şi coboară fără rost.

Din punct de vedere al legării arhitecturii clădirii de climatul, de aspectul general al oraşului şi al vecinătăţilor socotim pozitivă încercarea de a folosi elemente din patrimoniul arhitecturii clasice, ceeace uşurează încadrarea clădirii în caracterul arhitectural al oraşului. Reliefând elementele de arhitectură clasică (pilaştri, arcade, profile, capiteluri) prin alternare între cărămidă aparentă şi tencuială se obţine o variaţie de culoare ce apropie arhitectura clădirii de obiceiurile şi tradiţiile locale, ceeace constitue, desigur, o calitate a proiectului.

Dacă am încerca să tragem o concluzie asupra arhitecturii Palatului Cultural din Reşiţa, cred că se poate caracteriza ca o lucrare pornită dela început pe o bază greşită, pentrucă alegerea soluţiei de compoziţie nu este rezultatul unui studiu de ansamblu, ci doar al unei soluţionări a funcţiunilor interioare — considerate izolat. Pentru aceasta, cu toate încercările autorilor de a elimina rămăşiţele formaliste moştenite dela cultura burgheză şi de a se apropia de un mod de exprimare realist, inspirat din elemente clasice şi ale tradiţiei locale, îmbrăcarea clădirii cu o haină aparent mai nouă, nu poate ascunde faptul că în arhitectura clădirii predomină un caracter utilitarist şi funcţionalist.

Numai o luptă consecventă împotriva rămăşiţelor ideologice ale arhitecturii burgheze decadente şi pentru însuşirea temeinică a principiilor realismului socialist în arhitectură poate avea ca rezultat realizarea unor imagini într'adevăr realiste, de o mare expresivitate artistică, bine încadrate într'un ansamblu orăşenesc, capabile să exprime conţinutul nou de idei al arhitecturii epocii noastre, conţinut care trebue să reflecte în arhitectură ideea fundamentală a grijii pentru om, pentru satisfacerea maximă a nevoilor sale materiale şi culturale.

Liceul de fete nr. 1 — Bucureşti

La 100 de ani dela naşterea lui Ion Mincu

In şedinţa festivă care a avut loc la 22 Decembrie 1952 în aula Bibliotecii Centrale Universitare, Uniunea Arhitecţilor din R.P.R. a sărbătorit aniversarea naşterii lui Ion Mincu, a aceluia care a pus primul, în condiţiile vitrege ale timpului său, problema elaborării unei arhitecturi naţionale, pe baza prelucrării tradiţiilor arhitecturii populare.

Intr'un cadru sărbătoresc, delegaţii la conferinţa arhitecţilor, numeroşi arhitecţi, tehnicieni, oameni ai ştiinţei şi artei, studenţi, au cinstit memoria aceluia care poate fi considerat drept fondatorul şcolii româneşti în arhitectură.

Tov. prof. arh. Nicolae Bădescu, preşedinte al Comitetului de Stat pentru Arhitectură şi Construcţii *a desvoltat conferinţa despre viaţa şi opera lui Ion Mincu — conferinţă din care reproducem extrase.*

Critica burgheză a prezentat pe Mincu într'o lumină falsă, ascunzând sau defăimând tocmai trăsăturile progresiste ale operei şi personalităţii sale artistice. El a fost prezentat, fie în cadrul unor lucrări romanţate, care îngropau în detalii neesenţiale trăsăturile progresiste ale lui Mincu, fie ca un singuratic şi mistic, fie că patriotismul şi dragostea sa faţă de creaţia artistică populară au fost utilizate ca argumente în sprijinul tendinţelor şovine şi naţionaliste ale burgheziei.

Cu toate că nu s'a făcut până acum o analiză ştiinţifică amănunţită, aprofundată, asupra vieţii şi operei lui Mincu, elementele pe care le avem la dispoziţie până în acest moment fac totuşi să apară cu claritate trăsăturile adevărate, puternice, ale figurii sale, patriotismul său adânc, iubirea faţă de popor şi de valorile culturii acestuia, lupta sa hotărîtă împotriva cosmopolitismului societăţii burghezo-moşiereşti, realismul şi măestria sa profesională.

Rămâne ca o sarcină a noastră şi a instituţiilor create prin Hotărîrile din 13 Noembrie cu privire la construcţia şi reconstrucţia oraşelor şi organizarea activităţii din domeniul arhitecturii, să organizăm studiile şi cercetările necesare pentru a şterge noroiul şi praful uitării sub care trecutul regim a acoperit chipul luminos al marelui arhitect realist patriot care a fost Ion Mincu, pentru a-l reda în adevărata lumină poporului şi culturii române.

*

Mincu s'a născut în Focşani în anul 1852. Copilăria şi tinereţea lui, cristalizarea năzuinţelor şi ideilor sale au decurs într'o epocă de mari prefaceri politice şi sociale. Burghezia a trădat ideile revoluţionare ale anului 1848, încheind cu moşierimea «monstruoasa coaliţie». Deşi revoluţia a fost înnăbuşită, ea nu a rămas fără urmări. Lupta patriotică de eliberare naţională, de închegare a naţiunii, idealurile democratice ale revoluţiei, corespunzătoare dorinţei poporului de a se elibera de marii boieri feudali şi de jugul turcesc, toate acestea fac ca forţele reacţiunii

interne și internaționale să nu poată împiedica înfăptuirea unirii principatelor și nici eliberarea țării de sub jugul turcesc cu ajutorul poporului rus.

Pe de altă parte, în opoziție cu superficialitatea și cosmopolitismul claselor dominante, reacționare, împotriva idealismului școlii lui Maiorescu, în această epocă se desvoltă o puternică mișcare culturală care, exprimând năzuințele maselor populare, pune în variate domenii bazele culturii noastre moderne.

Astfel, ideile progresiste ale epocii răzbat în opera de istorie a lui Kogălniceanu, exemplul culturii progresiste ruse fecundează producția literară a lui Negruzzi, Donici, Hasdeu, Russo; cunoașterea bogăției și farmecului creației artistice a poporului, precum și a vieții sale determină drumul realist al operei lui Alecsandri, Eminescu și Creangă în literatură, al lui Aman, Andreescu, Grigorescu în artele plastice. Apare interesul pentru cunoașterea și cercetarea monumentelor arhitecturii vechi ridicate de poporul nostru, expresie a vitalității și puterii lui de creație.

Este fără îndoială, că frământările și ideile avansate ale acestei epoci au contribuit puternic la formarea și desvoltarea personalității tânărului Mincu. Ideile și încercările sale n'ar putea fi înțelese fără valul de patriotism, fără interesul pentru creația artistică populară născute din revoluția dela 1848.

*

După terminarea liceului, Mincu a absolvit școala de poduri și șosele, obținând titlul de inginer. Mincu nu găsește însă în această profesiune posibilitatea de a-și exprima ideile care-l frământau: « *o șosea, un pod în România sau aiurea, este același lucru* — spunea Mincu. *Eu urmăream altceva* ».

Acest « alteeva » era năzuința lui de a-și exprima ideile în forme artistice, prin mijloace multiple și variate pe care le oferă imaginile arhitectonice.

După războiul de independență, Mincu pleacă la Paris pentru a urma studiile de arhitectură. El urmează la Școala de arte frumoase, unde face studii strălucite, obținând numeroase distincții. Mincu aprofundează cele mai de seamă valori ale arhitecturii, însușindu-și procedeele de compoziție clasică. După terminarea studiilor, el are ocazia să cunoască arta și arhitectura mai multor popoare, în special pe cea clasică și bizantină — în cadrul unei excursii de studii — care i-au deschis noi perspective și i-au lărgit orizontul cunoștințelor în domeniul artei. contribuind la formația sa artistică.

*

In fața activității profesionale care se deschide înaintea lui, Mincu consideră menirea unui intelectual inseparabil legată de datoria de a contribui la desvoltarea valorilor culturii naționale.

« *Pe vremea mea* — spune Mincu — *era la Paris o serie de studenți români așa de strălucită, încât credeam că odată aceștia veniți în țară vor crea un focar de știință care să ducă faima noastră peste granițe. Nimic din toate acestea. Au ajuns, au făcut carieră: unul general, altul bun medic internist, alții avocați, etc. dar atâta tot. Nimic care să ducă știința mai departe. Totul a fost efectul mediului, dar dragostea de țară, în cazul lor, trebue să fi fost foarte confuză. Nu forma crezul existenței lor* ».

Chiar și din aceste puține cuvinte putem desprinde concepția înaltă a lui Mincu în ceeace privește sarcinile oamenilor culturii. Nu interesele înguste de carieră și de profit trebuiau să stea — după Mincu — la baza activității profesionale, ci dorința de a duce cultura mai departe, de a tinde către asemenea realizări care să fie apreciate și peste granițe de alte popoare, care să constitue deci o contribuție a culturii noastre la valorile culturii mondiale. Insuflețit de patriotism fierbinte, el leagă strâns ideea realizării unor valori internaționale cu ideea dragostei de țară, care, așa cum însuși spune, trebue să constitue crezul existenței oamenilor culturii.

Această poziție progresistă, cu totul opusă naționalismului șovin și mărginit, îl apropie pe Mincu de noi, constructorii conștienți ai socialismului, pe care Partidul ne îndrumă pe linia patriotismului și a prieteniei între popoare.

Mincu se întoarce în țară în anul 1888, animat de asemenea idei înalte, dornic de a le exprima prin realizări valoroase care să contribue la elaborarea unei arhitecturi noi, proprii poporului român. Aci el se izbește de cosmopolitismul vârfurilor societății burghezo-moșierești, de neîncrederea lor în forțele creatoare ale poporului și ale culturii sale.

In această epocă are loc procesul de desvoltare a capitalismului și a burgheziei, de pătrundere și dominație crescândă a capitalului străin, căruia monarhia Hohenzollernilor i-a deschis vaste posibilități de acaparare,

In cultură, acestui proces îi corespunde cosmopolitismul claselor dominante, admirația nelimitată în fața culturii apusului capitalist, ignorarea totală a valorilor culturii naționale.

Desvoltarea capitalismului și a statului burghezo-moșieresc ridică sarcini noi în fața arhitecturii. Arhitecții străini aduși în țară, cât și primii arhitecți români care au studiat în străinătate, îmbracă edificiile care adăpostesc instituțiile nou create de stat și palatele claselor înstărite într'o arhitectură după modele apusene, fără legătură cu tradițiile bogate ale arhitecturii naționale.

Mincu se ridică vehement împotriva cosmopolitismului clasei dominante și a eclectismului cosmopolit al arhitecturii sale. El critică într'un articol eclectismul Sinaiei de care dinastia lui Carol I era atât de mândră: « *Sinaia, de pildă, unde s'ar fi putut continua o tradiție și realiza o arhitectură originală, care să fie expresiunea obiceiurilor, climei, trebuințelor și simțurilor noastre, e alcătuită dintr'o adunătură bizară și hibridă de modele rău copiate ale arhitecturii din toate țările și din toate climele, adunătură care ne înfățișează cea mai ridiculă alăturare: așa numita « maison de plaisance » dimprejurul Parisului cu casa flamandă, castele gotice în miniatură, vile din sudul Italiei . . .* » (« Școalele noastre de arte frumoase », 1896).

Altădată, revoltat de tăcerea cu care era înconjurată expoziția artiștilor români, Mincu scrie în articolul despre « Expoziținea artiștilor în viață » (1897): « . . . *Pedantismul, ignoranța pretențioasă și cosmopolitismul nostru de modă, stingând orice sentiment de dragoste și mândrie națională, a dat naștere admirațiunii exclusive și nediscutate a tot ce ne sosește de peste hotare* ».

Demascând cu îndrăzneală cosmopolitismul și indiferența față de popor a burgheziei epocii sale, astăzi, când procesul semnalat de Mincu a devenit o trăsătură generală

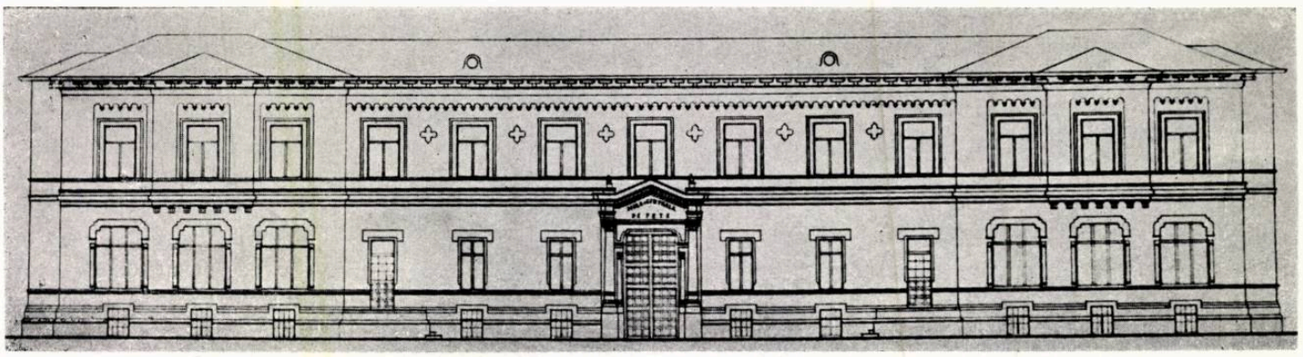

Liceul de fete nr. 1 — București.
Releveul fațadei principale.

a ideologiei imperialismului agresiv, aceste cuvinte care par rostite de un om al epocii noastre, scot cu mai multă forță în evidență caracterul progresist, poziția justă și înaintată a marelui arhitect, ne fac să recunoaștem în el un tovarăș de luptă în combaterea influențelor cosmopolite, în făurirea unei arhitecturi specifice poporului nostru.

*

Începând activitatea sa în țară, Mincu este cucerit de bogăția și varietatea artei noastre populare și a monumentelor arhitecturii vechi, pe care le cunoaște, iar apoi le studiază în cursul călătoriilor sale de studii făcute mai cu seamă pe Valea Oltului, unde a vizitat Cozia și Hurezul și pe Valea Argeșului.

Mincu își dă seama de valoarea artei și arhitecturii populare, realizări ale meșterilor populari necunoscuți.

« *Minunate lucruri*, spunea el, *nimic nu e de prisos, nici linii, nici coloare . . . Toate sunt la locul lor, au haz toate acestea . . . și când te gândești că cei ce le-au făcut nu au avut altă școală decât ucenicia unui meșter* ».

Trecând pe lângă satele românești, triste și sărace, alcătuite din bordeie și case mici, îngropate în pământ, Mincu spunea: « *Vor intra în pământ* », voind să spună cât era de mizerabilă, care erau condițiile de viață ale țărănimii exploatate. El adăuga: « *și cu toate acestea, la ferestre, la uși, floricele albastre; ei simt nevoia de frumos chiar din fundul mizeriei* ». Conștient de vitalitatea și forța de creație a poporului, Mincu se leagă de arta populară printr'un sentiment adânc de admirație și dragoste. El își propune ca scop al artei sale crearea — prin utilizarea elementelor arhitecturii populare — a unei arhitecturi noi, care să constitue renașterea arhitecturii naționale.

Cu prilejul unui banchet la aniversarea Societății arhitecților în 1892, Mincu, ținând un toast, spune: « *astăzi nu se vorbește decât despre arhitectura franceză și germană, deci închin pentru arhitecții viitorului care vor vorbi numai de școala românească* ».

Această preocupare patriotică, sarcina pe care și-a pus-o de a elabora o arhitectură inspirată de arhitectura populară, împotriva ideologiei cosmopolite dominante a timpului său, apropie pe Mincu de preocupările noastre, ale arhitecților de astăzi, care, tinzând către însușirea metodei avansate de creație a realismului socialist, ne îndreptăm în mod conștient către sursa de inspirație către care l-au condus pe Mincu dragostea de popor, simțul său artistic și poziția sa realistă.

*

Pe acest drum al artei sale, Mincu s'a întâlnit cu alți reprezentanți ai realismului în cultura noastră, precum scriitorii Caragiale și Delavrancea, poetul Vlahuță și pictorul N. Grigorescu.

Tovărășia acestor oameni a avut fără îndoială asupra lui

Liceul de fete nr. 1 — București
Plan parter

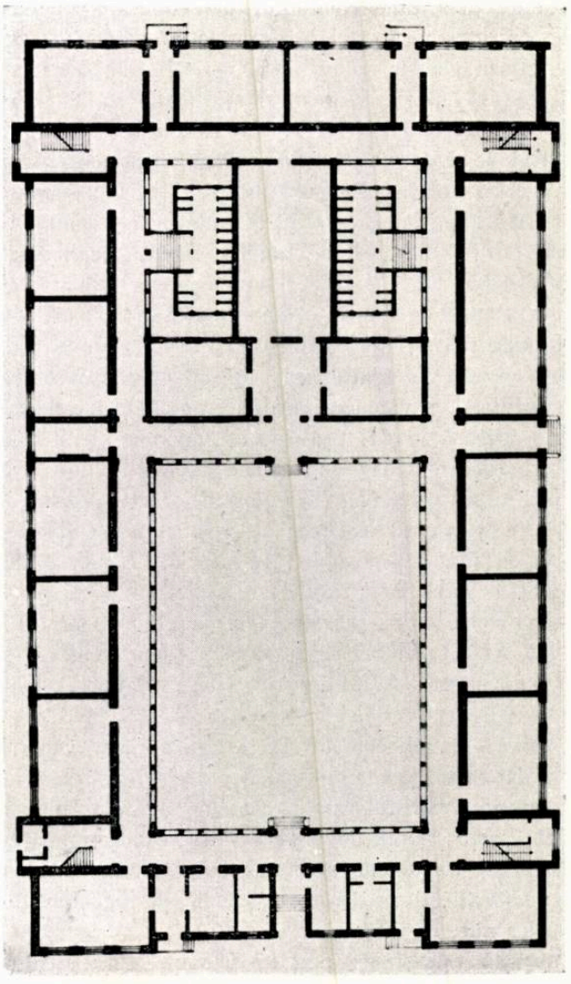

Liceul de fete nr. 1 — București.
Curtea interioară.

o influență binefăcătoare, contribuind la cristalizarea poziției sale în artă și la formarea personalității sale artistice. In ei, Mincu a găsit un reazim în lupta lui pentru crearea unei arhitecturi naționale.

Ridicându-se împotriva influenței nelimitate și dominației apăsătoare a curentelor de arhitectură germane și franceze, Mincu găsește un sprijin al poziției sale în arta realistă rusă, în căutările creatoare ale arhitecților ruși din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX — epocă de căutare a unui nou stil rusesc. Luptând împotriva eclectismului cosmopolit, arhitecții ruși i-au opus acestuia inspirația dela cele mai bune realizări ale arhitecturii trecutului. « Ei încep să aprofundeze arhitectura trecutului și să atingă în unele realizări o mare expresivitate artistică, deși conținutul de idei a fost împrumutat din trecut, odată cu formele sale » (Istoria arhitecturii ruse, Moscova 1951). Aceste căutări ale arhitecturii ruse au pregătit însă opera unor arhitecți, printre care locul de frunte îl ocupă Sciusev, care realizează lucrări deosebit de valoroase prin prelucrarea creatoare a formelor arhitecturii vechi.

Intr'un articol al său, Mincu arăta: « *Suntem convinși că dragostea și munca stăruitoare a artiștilor noștri vor izbuti repede să facă cunoscută o ARHITECTURĂ ROMÂNEASCĂ, după cum silințele vrednice de admirație ale vecinilor noștri ne-au făcut astăzi să recunoaștem o ARHITECTURĂ RUSĂ* (sublinierile lui Mincu) » (în articolul « Expoziținea arhitect P. A. Antonescu ». Literatura și arta română, 1900—1901, pag. 141).

Această atitudine a lui Mincu față de arta poporului rus se datorește caracterului popular și progresist al culturii democratice realiste ruse, care a avut o influență binefăcătoare asupra desvoltării întregii noastre culturi, constituind un exemplu și un îndemn pentru reprezentanții progresiști ai culturii noastre naționale, pe linia desvoltării valorilor sale.

Această cunoaștere și prețuire de către Mincu a culturii ruse se datorește relațiilor de prietenie din vechime dintre poporul rus și poporul nostru, luptei comune și sprijinului pentru cucerirea independenței, dragostei de care se bucură poporul rus eliberator în rândurile poporului nostru, ceea ce a făcut ca arta și cultura noastră să se desvolte în strânsă legătură cu arta și cultura poporului rus.

După câteva decenii, în care cultura noastră a fost artificial izolată de cultura rusă, aceasta a căpătat o desvoltare strălucită în cadrul orânduirii socialiste sovietice. Astăzi poporul nostru construește o cultură națională în formă și socialistă în conținut, folosind experiența elaborării culturii socialiste a marelui popor prieten.

Relațiile de prietenie dintre poporul român și popoarele Uniunii Sovietice sunt și astăzi, așa cum spunea Mincu, chezășie sigură a soartei noastre fericite.

*

Din toate cele arătate până aici au reieșit liniile generale ale poziției sale progresiste, ideile, concepțiile și năzuințele lui Mincu.

Este de o deosebită importanță pentru noi să analizăm felul în care aceste idei se oglindesc în opera sa concretă, în imaginile de arhitectură pe care el le-a creat, precum și metoda de creație pe care Mincu a elaborat-o și folosit-o în vederea realizării acestor imagini.

O primă trăsătură care a stat la baza operei lui Mincu a fost cunoașterea și prețuirea frumuseții desăvârșite a artei clasice. Această artă, care a constituit temelia înfloririi arhitecturii tuturor epocilor de progres, reprezintă pentru el un principiu care va călăuzi întotdeauna creația arhitectonică.

Dar Mincu, înțelegând esența arhitecturii clasice, nu a căzut în copierea formală a unor elemente, ci și-a însușit metoda și procedeele ei.

El a avut convingerea că fiecare popor are datoria să-și desvolte pe această bază arta sa națională. In plină epocă de dominație a curentului arhitecturii neoclasice, deși crescuse la școala franceză, având un profesor cu asemenea personalitate artistică cum a fost Guadet, Mincu se îndreaptă hotărît către arhitectura națională și creația artistică populară în general.

Acest fapt constitue o altă trăsătură esențială a personalității sale artistice, determinând drumul operei sale.

Către sfârșitul vieții, el caracterizează astfel munca sa: « *Eu nu sunt un om cu iluzii despre mine*, spunea Mincu, *și n'am fost niciodată; ceeace am făcut eu e un lucru mic și simplu: am văzut în țara asta semănată cu lucruri vechi, frumoase, o biserică, o casă, un acoperiș, o ușă, o rozetă, un*

chenar, care aveau ceva original cum nu mai văzusem în altă parte şi mi-am zis că, adunând pe una de aici, pe una de acolo, s'ar putea începe cu ele un stil în ţara noastră; iată ce am făcut eu».

Sezisarea justă a particularităţilor specifice, originale, ale arhitecturii româneşti, precum şi convingerea că din aceste elemente modeste se poate ajunge la desvoltarea unui stil major de arhitectură, îl apropie pe Mincu de poziţia realismului înaintat.

Atât din opera sa, cât şi din câteva biografii ale sale rezultă că Mincu a făcut mai mult decât să adune «pe una de aici, pe alta de acolo», aşa cum cu modestie afirmase.

El ne apare ca un inovator conştient, care alege cu discernământ metodele şi elementele de compoziţie, care prelucrează formele vechi de arhitectură în funcţie de ideile sale.

Vorbind despre caracterele clădirilor din trecut, el spune: *«Toate acestea trebuesc schimbate, crescute, luate în spiritul lor, şi numai după aceea adaptate în cărămidă, var şi lemn».*

Mincu se inspiră din elementele arhitecturii naţionale, fără a le copia, fără a le utiliza aidoma, prelucrându-le în mod creator, realizând o arhitectură nouă, cu un profund caracter naţional.

Lucrările în care Mincu prelucrează formele arhitecturii populare şi vechi româneşti, în ordinea realizării lor, sunt: casa construită pentru generalul Lahovary, pavilionul, «Cârciuma românească» pentru Expoziţia dela Paris din 1889, realizat mai târziu în ţară şi cunoscut sub denumirea de «Bufetul dela Şosea», clădirea Liceului de fete nr. 1, porticul muzeu şi turnul din preajma bisericii Stavropoleos, restaurată de Mincu.

Prima lucrare realizată de Mincu pe baza prelucrării formelor arhitecturii populare a fost casa construită pentru generalul Lahovary. Casa, cu streaşina mult ieşită, cu un pridvor cu stâlpi sculptaţi ce susţin arce în acoladă, friza puternică din faianţă multicoloră şi butonii ieşiţi în relief, cornişa cu friza de faianţă de deasupra ferestrelor, dau clădirii un puternic caracter autohton, prevestind opera unui maestru al arhitecturii naţionale.

Lucrând pentru proiectul «Cârciumii româneşti», Mincu realizează o arhitectură inspirată din arhitectura caselor populare şi boiereşti cu pridvoare şi scări exterioare. Mincu concepe un pridvor original, cu coloane înalte de lemn, prelucrare a stâlpilor arhitecturii populare, care susţin arce înalte în acoladă. Către foişor duce o scară exterioară, protejată de o poală lăsată a acoperişului. Timpanele arcelor sunt ornate cu elemente de ceramică smălţuită multicolor, reprezentând o decoraţie florală în relief inspirată din ornamentaţia pictată şi sculpturală a epocii brâncoveneşti. Clădirea are un antablament cu profile inspirate din arhitectura clasică şi brâncovenească, realizat în întregime din faianţă colorată, alcătuit dintr'o friză care poartă inscripţii de podgorii cunoscute şi o cornişe decorată cu ove şi frunze. Ceeace este important este că Mincu nu a copiat sau mărit la scară elemente de arhitectură naţională, ci — prelucrându-le în mod creator — a realizat o clădire care reeditează într'o formă originală farmecul şi poezia imaginilor arhitecturii populare.

Analiza arhitecturii Liceului de fete nr. 1 pune în evidenţă încă o trăsătură a metodei de creaţie a lui Mincu.

El nu se mărgineşte aci numai la prelucrarea formelor arhitecturii naţionale, ci face un pas mai departe. Considerând că arta clasică trebue să stea la baza oricărei realizări în arhitectură, Mincu urmăreşte să altoiască elementele arhitecturii naţionale pe fondul procedeelor de compoziţie clasică.

In general, operele lui Mincu sunt compuse după metode clasice: planuri regulate, simetrice, cu o dominantă bine precizată în jurul căreia gravitează funcţiuni dependente, masele volumelor armonios echilibrate, faţade cu ordonanţe regulate şi un raport bine găsit între plinuri şi deschideri. Când trece la elaborarea detaliilor de arhitectură, Mincu prelucrează elementele arhitecturii româneşti. Dar nu se mărgineşte numai la aceasta. Mincu îmbogăţeşte procedeele plastice de expresie ale arhitecturii naţionale, folosind elemente inspirate din arhitectura clasică: antablamente, frontoane, capiteluri de coloană. Ele nu sunt însă nici pe departe o copie a celor greceşti, romane sau din renaştere. Prelucrate şi încorporate în compoziţia edificiului, ele sunt profund clasice şi naţionale în acelaşi timp.

In acest sens, este remarcabilă arhitectura Liceului de fete nr. 1. Clădirea, a cărei concepţie are în mod evident la bază utilizarea procedeelor clasice de compoziţie, poartă pecetea artei noastre naţionale, datorită proporţiilor, detaliilor de arhitectură şi decoraţiei policrome.

Liceul de fete nr. 1 — Bucureşti. Detaliu faţadă

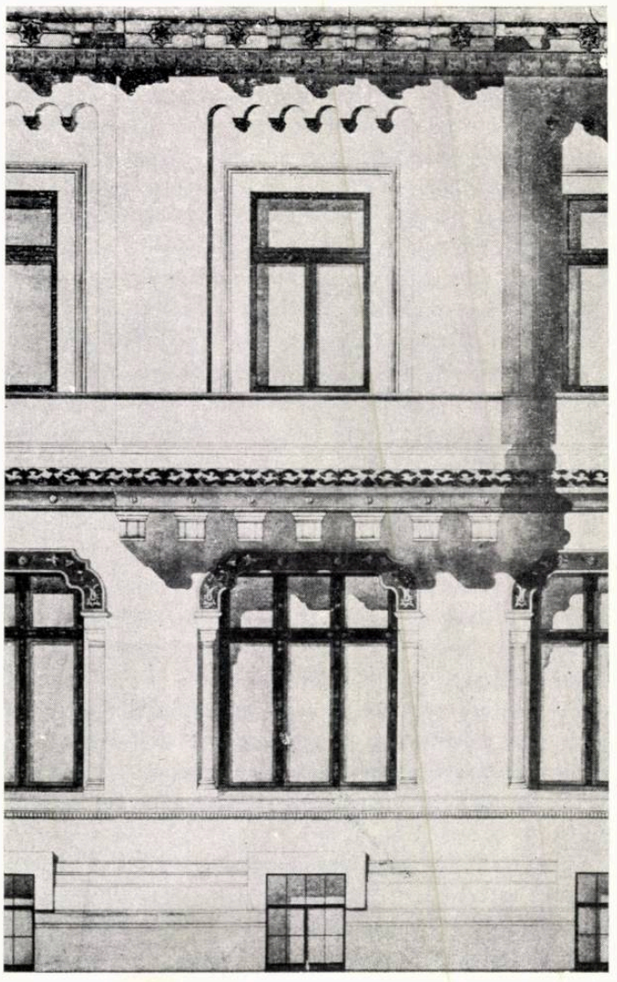

Bufetul dela Şosea

Din relatările elevilor, Mincu punea multă grijă în alegerea partiului. In primul, rând se preocupa de ansamblu, apoi de masele principale, apoi de raportul între deschideri şi plinuri, în sfârşit de detaliile decorative pe care le trata în aşa fel ca să nu aibă valoare în sine, ci să fie subordonate compoziţiei generale. Cu multă grijă menaja suprafeţele albe, pentru ca apoi, prin contrast între simplitatea câmpurilor şi bogăţia detaliilor, să pună în evidenţă motivul principal, un portal, o fereastră, etc. Adeseori, pentru a da scară compoziţiilor sale, pune în contrast motive de mici proporţii alături de goluri mari. Aşa este arhitectura faţadei Liceului de fete nr. 1, unde echilibrul volumelor, raportul bine găsit între cele două registre despărţite printr'un brâu de faianţă colorată, raportul între plinuri şi deschideri se îmbină armonios cu detaliul portalului bogat decorat şi pus în evidenţă în compoziţia clădirii.

Curtea interioară este înconjurată de o galerie realizată cu ajutorul unei arcade cu arce trilobate, în acoladă, cu arhivolte accentuate cu profile şi timpane bogat colorate cu ornamentaţie florală colorată. Arcele se sprijină pe coloane cu fuse de piatră şi capiteluri sculptate. Intreaga arhitectură a edificiului se adresează privitorului într'un grai accesibil, constituind o imagine familiară, primitoare — însuşire care determină caracterul popular deosebit de izbutit al acestei clădiri.

Opera lui Mincu reprezintă un fenomen nou în arhitectura noastră. Datorită marelui său talent şi poziţiei sale juste, Mincu a reuşit — prin prelucrarea patrimoniului clasic şi naţional de arhitectură — să creeze un nou stil românesc, să marcheze o etapă importantă în desvoltarea arhitecturii naţionale.

*

In epoca maturităţii sale artistice, Mincu restaurează cu o deosebită măestrie şi înţelegere biserica Stavropoleos. Este una dintre cele mai reuşite restaurări realizate în ţara noastră. Pentru a da bisericii o ambianţă, pe care a pierdut-o ca urmare a dispariţiei vechiului han, în incinta căruia era cuprinsă, şi a prinderii ei între clădiri noi şi calcane, Mincu realizează în preajma bisericii un portic, menit să adăpostească vechi resturi de arhitectură.

*

In proiectele şi realizările sale mai importante ca amploare, Mincu a arătat că ştie să folosească mijloacele de expresie adecuate caracterului programului, utilizând cu discernământ elementele plastice care să dea gradul de monumentalitate necesar edificiului, urmărind astfel în mod conştient crearea unei arhitecturi româneşti monumentale.

Principala încercare a lui Mincu de a realiza o arhitectură monumentală este proiectul neînfăptuit al Palatului Comunal al Capitalei. Prin plastica viguroasă a volumelor, prin căutarea unei siluete armonioase, prin bogăţia de detalii, proiectul reprezintă prima încercare de a făuri o arhitectură naţională majoră, pe baza prelucrării procedeelor de compoziţie clasice.

Clădirea Sfatului Popular din Galaţi are o arhitectură avântată, plină de dinamism. In centrul faţadei, cu o compoziţie simetrică, Mincu schimbă ordonanţa deschiderilor, lărgind distanţele dintre ele şi accentuându-le cu vim-

perguri puternic profilate deasupra arcelor ascuțite, ceeace dă compoziției edificiului un desebit caracter de forță. Asemenea oricărui mare arhitect, Mincu urmărește să mărească expresivitatea liniilor de arhitectură, prin utilizarea artelor plastice auxiliare, realizând sinteza arhitecturii cu sculptura și pictura. Fațadele unor clădiri, cum este aceea a Sfatului Popular din Galați, a clădirii administrative din Craiova sau fațada proiectului pentru Palatul Comunal al Capitalei, incorporează în compoziția lor statui și elemente de sculptură decorativă, ajutând la exprimarea ideii pe care trebuia s'o oglindească clădirea.

Colaborarea lui cu sculptorii Friedrich Storck și Fritz Späthe și, deasemenea, cu pictorul Mirea, a fost deosebit de rodnică.

Cu toate că țelul muncii de creație a lui Mincu era elaborarea unei noi arhitecturi naționale, opera sa nu s'a putut desvolta exclusiv pe linia dorită de el.

Societatea burgheză nu permitea artiștilor să-și desvolte în operele lor năzuințele și concepțiile lor progresiste. Pentru arhitect îndeosebi, legat de mijloacele materiale aflate la dispoziția deținătorului particular al «sacului cu bani», posibilitatea de a-și realiza propriile sale idei este excepțional de limitată.

Deaceea, opera lui Mincu nu este unitară. Alături pe lucrări în care el a reușit să creeze pe linia propriei sale gândiri, găsim și clădiri inspirate din stilurile unor arhi tecturi străine. Așa a fost casa, dispărută-azi, a doctorului Vitzu, construită în stilul Francisc, casa fostă Vernescu, din curtea Ministerului Metalurgiei, «Casa Scriitorilor» fostă Monteoru, decorația interioară a Palatului Justiției din București și altele.

Este incontestabil însă, că din orice stil s'ar fi inspirat Mincu, el a dovedit o temeinică și întinsă cultură profesională, rezultat al unui studiu continuu, al călătoriilor sale. Prețioasa sa bibliotecă, înzestrată cu lucrări de bază ale literaturii de specialitate, donată după moartea lui Facultății de Arhitectură, a constituit fondul ei principal până aproape de zilele noastre.

Mincu, cu adevărat artist, a sezisat just că drumul artei realiste este inseparabil legat de însușirea unei înalte măestrii. Expresivitatea arhitecturii sale, perfecțiunea detaliilor sunt rezultatul unei sensibilități artistice desvoltate continuu prin practica desenului și a acuarelei. Față de elevii săi, Mincu arăta o deosebită exigență în ceeace privește îndemânarea și calitatea desenului, corectitudinea și claritatea compoziției.

*

Consecvent încrederii sale în viitorul arhitecturii românești și dornic de a-i asigura desvoltarea, Mincu a arătat o preocupare continuă în ceeace privește pregătirea noilor cadre, în problemele multilaterale ale învățământului de specialitate. Mincu își dădea bine seama că fără o școală națională de arhitectură, fără meșteri îndemânatici, care să realizeze în piatră, lemn sau fier proiectele desenate de arhitecți — nu va fi posibil să se realizeze arhitectura realistă bogată, populară pe care el își propunea s'o inițieze și al cărei rol educativ îl enunța astfel: «*omul în general are o pornire firească care îl îndeamnă să se asemene obiectului ce admiră*».

Deaceea, Mincu a luptat împotriva indiferenței autorităților față de necesitatea unui învățământ de arhitectură, criticând lipsa din școlile de arte frumoase tocmai a arhitecturii, pe care, datorită puternicului ei rol social și educativ, o definește ca pe «*arta cea mai necesară, care le cuprinde pe toate*».

După ce, cu greutate, această școală se înființează, Mincu desfășoară o rodnică activitate ca profesor al tinerei generații de arihtecți.

Puternica sa personalitate a avut o mare influență asupra elevilor săi, în rândurile cărora a urmărit să desvolte dragostea pentru arta populară, preocuparea pentru continua perfecționare a măestriei artistice; împărtășindu-le metoda sa de creație, el căuta să promoveze în același timp tot ceeace era original și valoros în fiecare din elevii săi.

Casa fostă Lahovary.
Corpul principal.

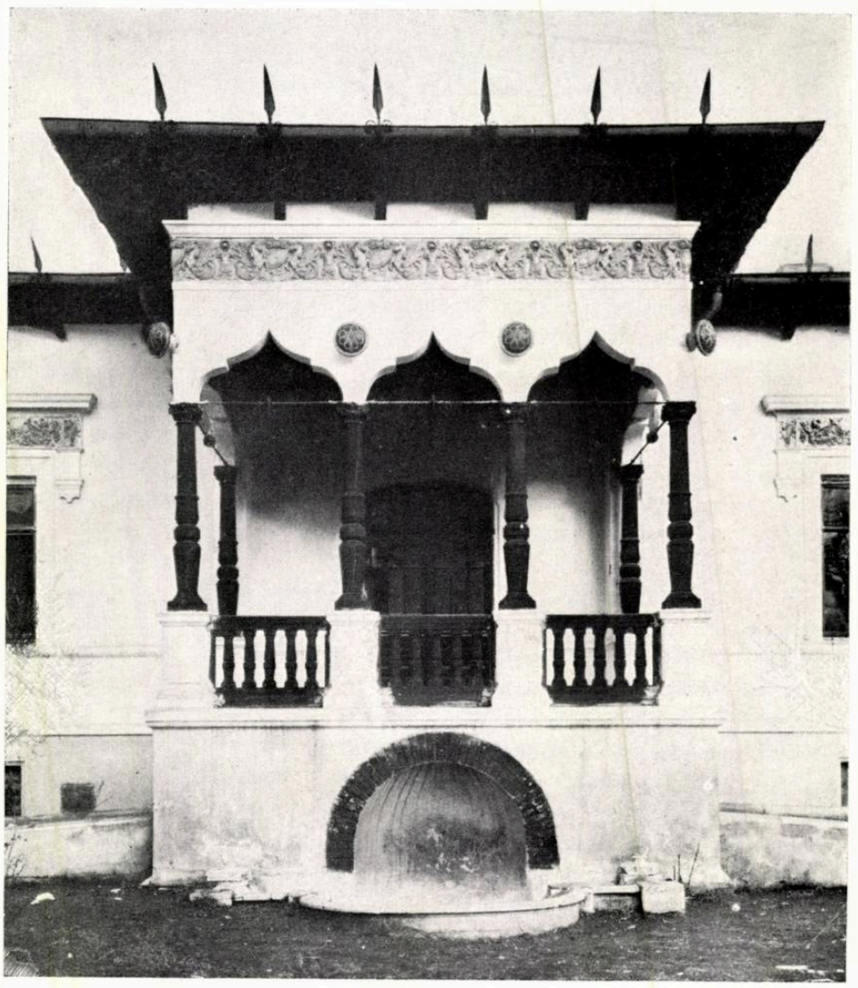

Casa Scriitorilor (fostă Monteoru).
Portal.

Opinia publică progresistă contemporană, conștientă de valoarea lui Mincu, l-a considerat ca pe un șef de școală, ca pe un deschizător de drumuri.

*

Opera sa și forța cu care Mincu și-a susținut convingerile au avut un răsunet puternic în rândurile arhitecților, creând o mișcare care a fost privită cu simpatie de toți aceia pentru care problemele elaborării unei arte naționale constituiau o preocupare de căpetenie.

Pe de altă parte însă, așa cum era de așteptat, orientarea lui Mincu nu a găsit sprijin din partea regimului burghezo-moșieresc. Dragostea lui față de popor, față de creația sa artistică era străină caracterului reacționar al « monstruoasei coaliții ».

Concurența, caracteristică societății capitaliste, corupția și favoritismul adăugate cosmopolitismului claselor dominante au făcut ca să nu i se încredințeze lui Mincu lucrări de amploare. Nu s'a recurs la talentul său matur pentru proiectarea expozițiilor din 1900 și 1906, nici pentru școala de arhitectură unde era profesor, iar proiectele sale cele mai importante au rămas pe hârtie. Față de pasiunea sa și de înclinarea pentru monumental, care-i erau proprii, Mincu a construit puțin, iar puține din clădirile sale ajung la un volum mijlociu. El nu și-a realizat proiectele lui mari, nu a avut norocul lui Sciusev sau Tamanian cărora Marea Revoluție le-a deschis posibilități nebănuite. Societatea de atunci, cum însuși arată, nu i-a fost prielnică.

In opera sa arhitectonică, în activitatea sa publicistică, Mincu a arătat o atitudine combativă demnă și consecventă în apărarea și propagarea convingerilor sale progresiste în artă, în combaterea cosmopolitismului clasei dominante și al dinastiei. In mijlocul lumii corupte a burgheziei, Mincu a fost un artist cu o ținută morală desăvârșită. El a fost un luptător pentru o concepție progresistă în artă, trecând peste interese bănești, luând în mod deschis o poziție care îi putea prejudicia situația sa de artist aflat la cheremul burgheziei. Manifestându-și deschis protestul împotiva regimului burghezo-moșieresc, Mincu își exprimă simpatia față de artiștii neînțeleși de « societatea cultă » arătând « *un sentiment de nesfârșită admirație pentru muncitorii modești, pentru artiștii noștri aproape necunoscuți, care fără nicio nădejde de răsp ată, continuă a sacrifica artei odihna și viața lor în veșnică luptă cu sărăcia, cu ignoranța, cu nepăsarea și adesea cu disprețul nostru* ».

In 1897, în revista « Literatura și arta română », Mincu scria privitor la năzuințele creării unei arte românești contemporane, arătând că mișcarea « *este primită cu aceeași tăcere, desnădăjduitoare indiferență, cu care majoritatea așa zisei societăți culte primește în genere orice manifestare a spiritului național* ».

Exponentul cel mai de seamă al ideologiei reacționare a timpului său, Titu Maiorescu, este caracterizat de Mincu ca un om lipsit de înțelegere pentru artă. «E făcut, nu născut » spunea el, criticând antiumanismul și antirealismul acestuia.

*

Cu toate greutățile pe care le-a întâmpinat, Mincu și-a legat atitudinea sa protestatară față de regimul burghezo-moșieresc cu încrederea nestrămutată în viitorul cauzei artei naționale.

In apropierea morții sale, el a exprimat astfel acest sentiment de încredere: « *Eu m'am crezut întotdeauna singur și mi-am zis — fie și singur dacă soarta vrea așa. Când m'am întors în țară, nu am lucrat pentru parale. Și, singur cum mă simțeam, am răscolit și am cercetat o bisericuță, o casă veche și alte vechituri, « fleacuri de-astea » și am crezut că se poate face ceva cu ele, nu parale. Ele, în ochii mei, erau ca niște rădăcini ale unui arbore rupt de furtună și am încercat să pun altoiul meu pe ele. Azi, spre bătrânețe, văd că altoiul s'a prins, că a dat roade și că va ajunge departe* ».

Sigur de justețea cauzei sale, Mincu adresează arhitecților un cald îndemn de a continua opera începută de el, pe calea desvoltării artei na ionale: « *dacă eu* — spunea Mincu — *n'am putut să desăvârșesc acest vis măreț de artă românească, doresc din suflet ca elevii mei s'o facă* ».

Cu tot entuziasmul elevilor școalei lui Mincu, câteva decenii ce au urmat morții sale nu au fost prielnice realizării visului său. Societatea reacționară burghezo-moșierească a creat condiții din ce în ce mai grele pentru desvoltarea arhitecturii pe drumul realist și popular pe care-l întrevăzuse Mincu.

Casa Scriitorilor.
Interior.

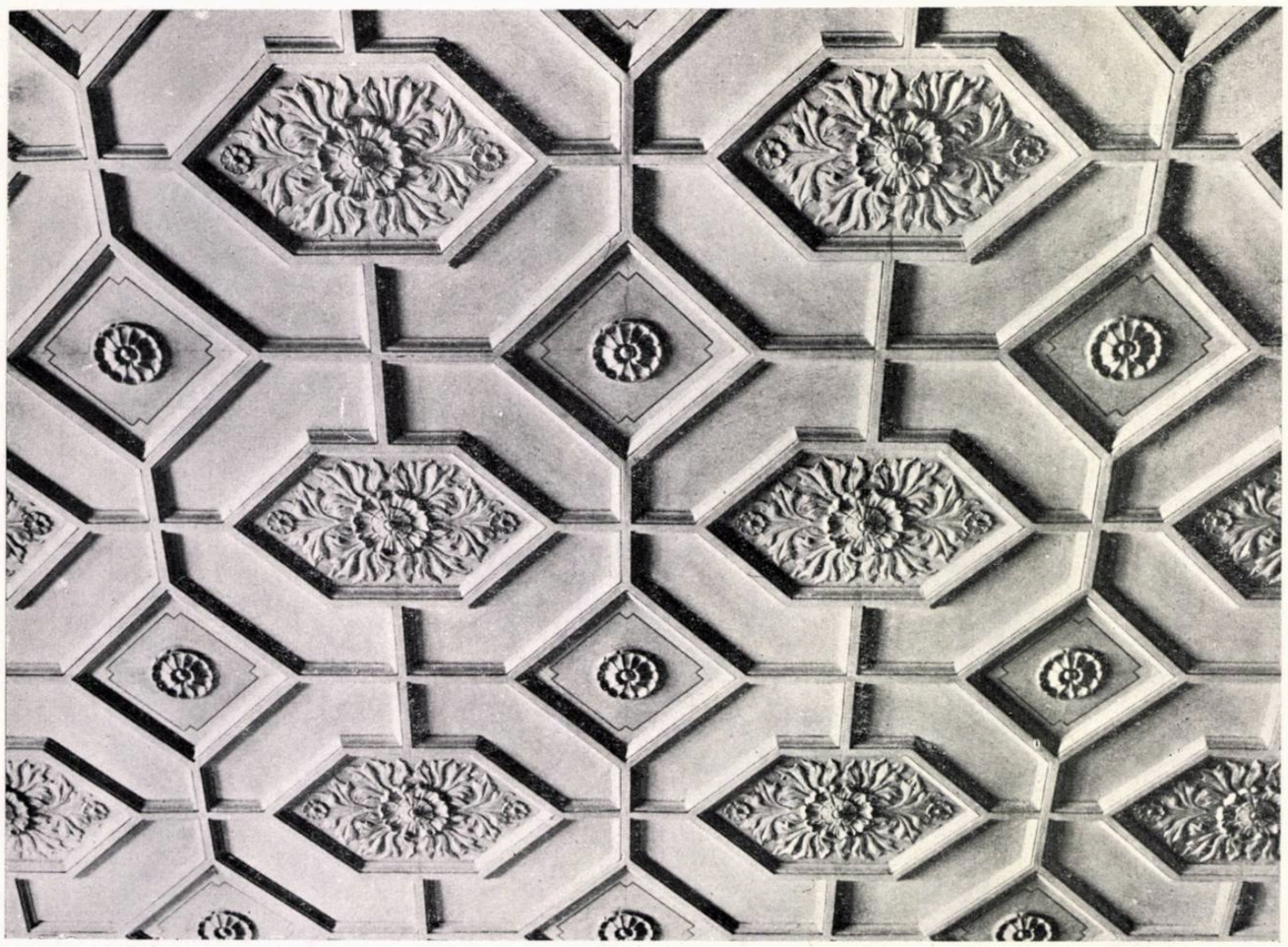

Casa Scriitorilor.
Plafon.

Puţine personalităţi ale arhitecturii rezistă valului de cosmopolitism, de eclectism, de superficialitate.

Ruperea de popor şi de năzuinţele sale, antirealismul, întinderea formalismului şi decăderea măestriei profesionale corespund în arhitectură declinului societăţii burgheze.

Se răspândesc blocuri cubiste, constructivismul, funcţionalismul şi alte curente proprii arhitecturii imperialismului apusean.

Chiar atunci când arhitectura burghoziei şovine îşi propune utilizarea elementelor naţionale, lipsa de măestrie grefată pe conţinutul ideologic reacţionar şi ura faţă de popor determină apariţia unei arhitecturi demagogice, false şi lipsite de valoare.

Nu numai că drumul deschis de Mincu nu a fost urmat în această perioadă de decadenţa continuă a burgheziei, dar, aşa cum s'a arătat, însăşi personalitatea şi patriotismul său au fost falsificate sau trecute sub tăcere.

A trebuit să treacă o întreagă perioadă istorică de luptă a poporului pentru libertate, a trebuit ca stăpânirea burgheziei şi moşierimii să fie răsturnată, pentru ca patrimoniul nostru artistic şi personalităţile care au dus înainte desvoltarea culturii naţionale să fie scoase din uitarea şi noroiul în care le-a aruncat burghezia, să fie redate poporului care le-a produs, să fie puse la baza minunatei înfloriri a culturii noi socialiste din patria noastră.

Pentru a pune la baza arhitecturii noastre socialiste trăsăturile progresiste şi democratice ale moştenirii arhitectonice, se impune un studiu adânc al operei arhitectului Mincu, al poziţiei şi al metodei sale de creaţie.

Lui Mincu i se pot aplica cele spuse de Lenin despre Tolstoi: « Dacă avem în faţa noastră un artist cu adevărat mare, atunci măcar unele din momentele esenţiale ale revoluţiei trebue să se fi oglindit în opera sa ».

Un artist mare nu merită acest nume dacă el nu înţelege, nu reflectă în opera sa aspectele esenţiale ale realităţii înconjurătoare. Din puţinele studii care s'au făcut asupra lui Mincu, din lucrările sale, el ne apare ca un artist realist, patriot, plin de iubire faţă de valorile creaţiei poporului, plin de indignare în faţa cosmopolitismului claselor dominante, un om a cărui activitate a fost condusă de o idee mare, aceea de a crea o arhitectură bazată pe prelucrarea elementelor artei populare, um om care a pus la temelia artei sale un conţinut de idei, străduindu-se prin muncă şi studiu să-l redea într'o formă desăvârşită. Desigur, în viaţa şi concepţiile sale au existat confuzii, momente de pesimism şi nu este de mirare.

Mergând împotriva ideilor reacţionare ale clasei dominante, ca purtător al ecourilor mişcării dela 1848, necunoscând mişcarea născândă a proletariatului, Mincu ne

Casa Scriitorilor.
Interior.

apare ca un singuratic, ca un izolat. Ţinând seama de condiţiile grele în care a trăit, de faptul că a atacat singur, cu îndrăzneală, o problemă nouă în ţara noastră, putem spune că Ion Mincu, care a văzut just drumul arhitecturii noastre, poate fi pus cu cinste în rândul acelora care au reuşit, în condiţiile vitrege ale timpului lor, împotriva ideilor dominante, să pună bazele culturii noastre naţionale.

Andrei Jdanov spunea că pentru a-i întrece pe clasici trebue mai întâi să-i ajungem. Alături de cercetarea artei populare, analiza operei lui Mincu prezintă o deosebită însemnătate pentru realizarea formei naţionale a arhitecturii noastre socialiste.

Pilda vieţii şi operei marelui arhitect patriot ne poate servi ca imbold şi sursă de entuziasm în aportul pe care trebue să-l aducem măreţei opere de construire a socialismul şi a viitorului fericit al poporului nostru.

Construcţia oraşelor*)

Arh. V. A. ŞCVARICOV

Construcţia oraşelor este teoria şi practica sistematizării şi construcţiei oraşelor, cuprinzând complexul de măsuri social-economice, sanitaro-igienice şi tehnico-constructive. Dealungul întregii istorii a omenirii, sistematizarea şi construcţia oraşelor a fost condiţionată de desvoltarea forţelor de producţie, de regimul social, de nivelul de desvoltare al culturii, de tehnica de construcţii, cât şi de condiţiile geografice naturale. In societatea bazată pe clase antagoniste, exploatarea unei clase de către alta, proprietatea particulară asupra pământului şi clădirilor, caracterul exploatator al repartizării venitului naţional, se oglindesc în metodele de sistematizare şi construcţie a teritoriului urban, în utilarea şi amenajarea sa, în tipurile de locuinţe şi clădiri publice, cât şi în arhitectura acestor clădiri şi în aspectul general arhitectonic al oraşului.

Numai odată cu nimicirea modului de producţie capitalist, cu abolirea proprietăţii particulare asupra mijloacelor de producţie şi asupra pământului, odată cu lichidarea contradicţiilor de clasă, devin posibile sistematizarea şi construcţia oraşelor conform cu interesele întregii populaţii. Construcţia oraşelor ca teorie într'adevăr ştiinţifică şi ca practică bazată pe această ştiinţă pusă în slujba intereselor întregului popor, a apărut numai în condiţiile statului socialist, în U.R.S.S.

Sistemul economic socialist a făcut posibilă rezolvarea celor mai importante probleme ale construcţiei oraşelor:

1. Creşterea planificată a oraşului, corespunzătoare cu interesele economiei naţionale a ţării.

2. Alegerea pe baze ştiinţifice a teritoriului pentru construcţia sau desvoltarea oraşelor.

3. Zonificarea generală a teritoriului urban (stabilirea zonelor pentru aşezarea întreprinderilor industriale, a diferitelor feluri de transport, a locuinţelor, a întreprinderilor comunale, a instituţiilor guvernamentale, publice, cultural-educative şi ştiinţifice, a spaţiilor verzi, a teritoriilor suburbane, etc.).

4. Sistematizarea reţelei de străzi, definirea tipurilor principale de străzi, a profilelor şi gabaritelor lor; sistematizarea căilor de comunicaţie din oraş şi a mijloacelor de legătură ce unesc diferite părţi ale oraşului între ele sau ce ies afară din oraş.

5. Definirea caracterului construcţiilor în diferitele părţi ale oraşului: tipurile arhitectonice principale de clădiri, locuinţe, şcoli, spitale sau alte clădiri publice, cultural-sociale şi comunale, gabaritele şi numărul de etaje, densitatea şi caracterul construcţiilor cuartalelor, aşezarea şi dimensionarea spaţiilor libere, sistematizarea şi construcţia pieţelor, magistralelor, cheiurilor şi străzilor oraşului.

6. Inverzirea teritoriului oraşului şi amenajarea apelor din cuprinsul său.

7. Grija pentru realizarea arhitectonico-artistică a oraşului — frumuseţea aspectului său general, expresivitatea siluetei, unitatea diferitelor părţi, ca ansambluri arhitectonice ale pieţelor, străzilor, etc., folosirea peisajului natural (fluvii, relief, etc.).

Construcţia oraşelor include deasemenea măsuri pentru dotarea tehnică a oraşului, constând din coordonarea amenajării lucrărilor edilitare: alimentare cu apă, canalizare, alimentare cu gaze, termoficare, etc.

Pe toată durata desvoltării oraşelor, în societatea cu clase antagoniste, creşterea oraşului are mai mult un caracter spontan. Totuşi, tendinţa de a introduce în construcţia sa o anumită ordine apare încă la cele mai vechi societăţi sclavagiste. Primele exemple cunoscute nouă de sistematizare parţială a oraşelor apar în istoria antică a despoţiilor orientale ale Egiptului, Asiriei, Babilonului, a statelor de pe valea Indului, cât şi în istoria Greciei şi Romei antice. In societatea sclavagistă apare structura de clasă a planului oraşului şi a construcţiei sale: cuartalele populate de diferite grupe sociale ale populaţiei se deosebesc între ele; complexele bisericii şi palatelor se deosebesc puternic din masa generală a construcţiilor. Apar amenajări pentru alimentarea cu apă a oraşelor, canalizarea rudimentară, se desvoltă construcţia de drumuri, amenajările portuare, antrepozitele. In oraşele orientului vechi, atenţia principală era îndreptată către construcţiile de apărare ale oraşului, către clădirile de cult şi palate. In oraşele Greciei antice se creează ansamblurile arhitectonice ale acropolelor (părţi înălţate, la început fortificate, ale oraşului) şi mari pieţe orăşeneşti; se răspândeşte sistemul de reţea regulată (rectangular geometrică) a străzilor (Pireu, Priene, Milet, etc.). O atenţie specială este acordată clădirilor cu caracter public.

In epoca feudală, în diferite ţări apar diferite tipuri de oraşe întărite, cu o reţea caracteristică radial-inelară de străzi înguste în interiorul unei serii concentrice de centuri de fortificaţii. In oraşe se adânceşte şi capătă o desvoltare mai accentuată deosebirea calitativă dintre raioanele de locuit ale teritoriului urban, destinate vârfurilor înstărite ale societăţii, şi masa principală a construcţiilor din oraş. In perioada înfloririi economice şi politice a oraşelor europene şi a burgheziei orăşeneşti — în epoca Renaşterii — structura oraşului medieval nu mai corespunde noilor nevoi economice şi condiţii de viaţă socială; se întreprind încercări de ordonare a sistematizării şi construcţiei oraşului, de lărgire a străzilor sale, de construire de noi pieţe comerciale şi monumentale; apar noi tipuri de locuinţe şi clădiri publice. Aceste încercări de ordonare a oraşului au subliniat şi mai mult contradicţia dintre părţile centrale ale oraşului cu piaţa catedralei, parcurile, palatele bogate şi vilele aristocraţiei sau burgheziei de o parte şi cuartalele înghesuite, construite sărăcăcios ale populaţiei de meseriaşi, mici târgoveţi, ale sărăcimii oraşului, de cealaltă parte. In secolele XV şi XVI, mai ales în Italia, au fost elaborate o mulţime de proiecte de sistematizare a oraşelor, au fost create planuri «ideale», care ţineau seama de unele interese de apărare şi comerciale ale oraşului. Necăpătând o înfăptuire practică şi rămânând numai documente de ordin teoretic, proiectele «ideale» de construcţie a oraşelor au produs doar o influenţă neînsemnată asupra practicii perioadelor următoare (sistematizarea şi construcţia rectilinie a străzilor şi pieţelor, îndreptarea străzilor curbe ale oraşelor medievale, etc.).

Concentrarea puterii politice şi a unor mari resurse economice în mâinile monarhiei centralizate absolutiste într'o serie de ţări europene (sec. XVII şi începutul sec. XVIII) au permis să se înfăptuiască realizări de sistematizare şi construcţie destul de mari ca proporţii (de exemplu, pieţele geometrice regulate ale Parisului, realizate în sec. XVII, imensele rezidenţe de curţi — Versailles şi alte ansambluri de parcuri şi palate ale sec. XVII şi XVIII).

*) Din Marea Enciclopedie Sovietică — vol. 12.

Bacu. Scuar pe Comunisticescaia uliţa.

O contribuţie imensă în istoria mondială a construcţiei oraşelor a dat poporul rus. Modele excepţionale ale artei construcţiei oraşelor au fost înfăptuite în vechea Rusie, care chiar din primele timpuri ale istoriei sale a fost slăvită ca «ţara oraşelor».

Construcţia unor mari complexe orăşeneşti — cremlinuri (Cremlinul din Novgorod sau cel din Pscov, etc.), mânăstiri fortificate şi aşezări formate în jurul lor — constitue tradiţia naţională profund originală a vechilor oraşe ruse. Chiev, Novgorod, Pscov şi alte oraşe ruseşti, încă din sec. XI—XII se distingeau printr'un nivel foarte ridicat pentru acel timp al amenajării urbane (pietruirea străzilor, alimentarea cu apă) şi posedau fortificaţii foarte puternice. In secolele XV—XVII în Rusia a căpătat o răspândire excepţională construcţia de mari complexe arhitectonice legate organic de ansamblul oraşelor ruseşti — cremlinuri şi mânăstiri fortificate (Cremlinul din Moscova, Smolensc, Nijegorod, Tula, Colomensc ş. a.; mânăstirea Novodevicii, Donscoi, etc.).

Activitatea de construcţie a oraşelor a ajuns la o mare înflorire în secolul XVIII şi începutul secolului XIX. Modelul clasic al construcţiei oraşelor ruseşti din secolul XVIII îl constitue Petersburgul, în sistematizarea căruia au avut un rol excepţional arhitecţii constructori de oraşe ruşi — M. G. Zemţov, I. C. Corobov, P. M. Eropchin. Realizarea ansamblurilor arhitectonice ale Petersburgului, având o importanţă mondială în istoria construcţiei oraşelor, este legată de numele marilor arhitecţi ruşi I. E. Starov, A. N. Voronihin, A. D. Zaharov, C. I. Rossi, V. P. Stasov şi alţii. Constructorii ruşi de oraşe din secolul XVIII şi începutul secolului XIX au elaborat metode novatoare de sistematizare «ordonată», îmbinând reţeaua geometrică regulată a străzilor cu varietatea formelor unei structuri libere a unor imense ansambluri arhitectonice (Tveri — acum oraşul Calinin, Iaroslavl, Costroma, Caluga, Nijninovgorod — acum oraşul Gorchi şi altele). Totuşi, şi sistemele foarte desvoltate de sistematizare şi construcţie ale oraşelor ruse ale acelei vremi, înfăptuite în proporţii nemaivăzute până atunci, oglindesc natura de clasă a statului feudal iobăgist; organizarea arhitectonică a părţilor aristocratice şi a ansamblurilor monumentale ale oraşelor erau în contradicţie cu haosul şi sărăcia raioanelor populate de oamenii muncii, cu primitivismul construcţiilor de rând ale cuartalelor meseriaşilor şi sărăcimii oraşului.

Era capitalismului a însemnat o adâncă decădere a construcţiei oraşelor, cu toată creşterea rapidă a oraşelor industriale, cu tot progresul tehnicii în construcţii şi în amenajarea urbană. Apariţia spontană a unor noi oraşe industriale şi creşterea vechilor centre, produse de desvoltarea industriei capitaliste şi a transporturilor pe căile ferate, au adâncit caracterul haotic al construcţiei marilor oraşe, în condiţiile economiei capitaliste neţinându-se seama de interesele sistematizării întregului oraş şi de unitatea sa arhitectonică. S'au ridicat fără niciun fel de ordine corpuri de fabrici, uzine, staţii electrice, construcţii portuare, care au schimbat aspectul majorităţii oraşelor vechi; s'au construit noduri de cale ferată, clădiri de bănci şi agenţii. Raioanele de locuit se construiau la întâmplare cu case de raport cu multe etaje sau cu conace boiereşti. Au apărut şi s'au desvoltat rapid periferiile muncitoreşti neamenajate, cu cazărmile, barăcile, cocioabele de locuit, constituind un contrast izbitor cu centrul monumental al oraşului şi cu cartierele de locuinţe burgheze. Incercările de «ordonare» a oraşelor în decursul secolului XIX şi începutul secolului XX (sistematizarea cartierelor centrale ale Parisului după planul prefectului Haussman în anii 50—60 ai secolului XIX, elaborarea planurilor regulatoare de sistematizare ale diferitelor oraşe, publicarea unor legi şi regulamente municipale reglementând construcţiile, etc.), au prezentat în condiţiile capitalismului un caracter puternic de clasă şi s'au înfăptuit extrem de rar.

Falimentul construcţiei capitaliste a oraşelor s'a vădit cu toată puterea în perioada imperialismului, când ascuţirea contradicţiilor sociale în desvoltarea oraşului şi creşterea catastrofală a nevoilor de locuinţe au dus la o criză profundă a economiei urbane şi în acelaşi timp la ascuţirea maximă a contradicţiilor dintre oraş şi sat.

In oraşele capitaliste contemporane, mai ales în S.U.A. în legătură cu creşterea industriei de război, insalubre, cât şi cu densitatea de necrezut de mare a construcţiilor în zonele de locuinţe, s'au creat pentru populaţia muncitoare condiţii de viaţă insuportabile. In construcţia marilor oraşe pe care o legiferează neîngrădiţi speculanţii de terenuri şi proprietarii de imobile, care dobândesc profituri fabuloase din vânzarea-cumpărarea terenurilor sau chiar a unor cartiere sau străzi întregi, au fost duse la limită contradicţiile capitalismului spoliator contemporan, scoţând în evidenţă cu claritate caracterul antipopular de clasă al construcţiei capitaliste a oraşelor. Interesele proprietarilor particulari de pământ şi ale proprietarilor de imobile vin în contradicţie cu desvoltarea armonioasă a oraşului în întregul său şi fac, de regulă, imposibilă reconstrucţia sa.

Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie a deschis o eră nouă în istoria mondială a construcţiei oraşelor. Aceasta a căpătat pentru prima oară atât o bază autentic ştiinţifică, precum şi posibilităţile materiale pentru rezolvarea problemelor principale — reconstrucţia socialistă planificată a vechilor oraşe şi realizarea de noi oraşe, în conformitate cu adevăratele interese ale întregului popor, desvoltarea forţelor de producţie ale ţării şi creşterea nelimitată a culturii sale.

Pe baza modului de producţie socialist, a economiei planificate socialiste, a proprietăţii socialiste asupra pământului, subsolului, pădurilor, etc., în U.R.S.S. a devenit posibilă cea mai mare desvoltare a construcţiei de locuinţe, şcoli, spitale şi alte clădiri cultural-sociale şi publice de către stat. Gospodăria orăşenească şi locuinţa a încetat de a mai fi un mijloc de exploatare suplimentară a muncitorilor şi slujesc satisfacerii nevoilor materiale şi culturale ale populaţiei muncitoare.

Deja în primii ani ai Puterii Sovietice, la cel de al VIII-lea Congres al Partidului Comunist, în Martie 1919, a fost adoptată hotărîrea pentru îmbunătăţirea în cea mai mare măsură posibilă a condiţiilor de locuit ale maselor muncitoare, pentru lichidarea înghesuirii şi insalubrităţii vechilor cartiere, pentru distrugerea locuinţelor improprii, pentru reconstrucţia locuinţelor vechi şi construcţia altora noi.

In Iunie 1931, Plenara C.C. al P.C. (b) a adoptat, la propunerea lui I. V. Stalin, programul lărgit al reconstrucţiei radicale a gospodăriei orăşeneşti pe baza industrializării socialiste a ţării.

Programul desvoltat al reconstrucţiei socialiste a vechilor oraşe a fost expus în documentul istoric al construcţiei sovietice a oraşelor — planul general stalinist de reconstrucţie a Moscovei, publicat la 10 Iunie 1935. In plan, prevăzându-se respectarea structurii istorice a oraşului, însă cu reconstrucţia radicală a străzilor şi pieţelor, s'au pus ca sarcini principale: « amplasarea justă a locuinţelor, industriei, transportului pe calea ferată şi a antrepozitelor, îmbogăţirea oraşului în suprafeţe de apă, descongestionarea şi organizarea corectă a cartierelor de locuit prin crearea unor condiţii de viaţă normale şi sănătoase pentru populaţia oraşului » (Hotărîrea Sovietului Comisarilor Poporului al U.R.S.S. şi a C.C. al P.C. (b) « asupra planului general de reconstrucţie a Moscovei », vezi Culegerea de legi şi regulamente ale Guvernului muncitorilor şi ţăranilor din U.R.S.S., 1935, nr. 35, pag. 306). Planul a hotărît scoaterea din raioanele de locuit ale oraşului a întreprinderilor industriale insalubre, desvoltarea raioanelor de locuit în părţile cele mai sănătoase şi pitoreşti ale teritoriului urban, reconstruirea radicală a principalelor magistrale, lărgirea străzilor vechi şi tăierea de străzi noi, înverzirea şi folosirea apei în arhitectura oraşului. Planul conţinea un imens program de lucrări de construcţie, reînnoirea generală a fondului de clădiri publice şi de locuinţe, de construcţii comunale şi de deservire, de amenajări pentru transport, de cheiuri şi poduri şi toate aspectele amenajării urbane. O mare importanţă principială are indicaţia planului general că « . . . trebue să se realizeze o plastică unitară arhitectonică a pieţelor, magistralelor, cheiurilor, parcurilor, prin folosirea în construcţia locuinţelor şi clădirilor publice a celor mai bune modele ale arhitecturii clasice şi noi, cât şi a tuturor realizărilor tehnicii arhitectonice constructive ». Lucrările pentru reconstrucţia Moscovei, realizate pe baza planului stalinist, au prefăcut oraşul şi i-au dat un nou aspect arhitectonic, care exprimă un nou conţinut de idei, formele noi de viaţă ale oamenilor sovietici.

Moscova a devenit oraşul magistralelor largi, al parcurilor imense, al cartierelor de locuinţe bine amenajate, al clădirilor publice monumentale, al cheiurilor şi podurilor. Reconstrucţia socialistă a oraşului a prefăcut în bun al întregii mase a populaţiei oraşului realizările tehnicii orăşeneşti contemporane şi cele mai complicate aspecte ale amenajării urbane (metropolitanul cel mai bun din lume, introducerea alimentării cu gaze şi termoficarea, etc.).

Practica reconstrucţiei socialiste a Moscovei a slujit de exemplu pentru giganticele lucrări de reconstrucţie a oraşelor vechi (Leningrad, Harcov, Taşchent, Stalingrad, Rostov pe Don, Celiabinsc, Sverdlovsc, Cazan, Cuibâşev, Saratov, Nijni-Taghil, etc.) şi construcţia noilor oraşe din U.R.S.S. (Magnitogorsc, Stalinsc, Comsomolsc pe Amur, Stalinogorsc, Djerdjinsc, Chemerovo, Balhaş, Leninsc, Cuznеţc, etc.), căpătând o mare desvoltare în anii cincinalelor postbelice.

Planificarea economiei socialiste a U.R.S.S. permite să se înfăptuiască toate lucrările de construcţie a oraşelor în concordanţă cu planul general de stat şi la nivelul cerinţelor actuale necesitate de gospodăria orăşenească, de amenajarea tehnică şi de transporturile oraşului, cât şi să se limiteze construcţia de industrii în oraşele posedând deja o industrie desvoltată, creându-se noi centre industriale în locurile mai potrivite, datorită prezenţei surselor de materie primă, a mijloacelor de transport, etc.

Industriile insalubre sunt separate în zone speciale. Amplasarea interdependentă a industriei, depozitelor, arterelor magistrale şi a raioanelor de locuit se bazează pe îmbinarea justă a intereselor speciale ale industriei cu grija pentru apărarea sănătăţii şi confortului populaţiei. Teritoriile cele mai sănătoase şi mai pitoreşti se repartizează raioanelor de locuit ale craşului; se desvoltă la maximum şi se repartizează planificat pe întreg teritoriul oraşului instituţiile publice şi cultural-sociale, şcoli, spitale, grădiniţe de copii, creşe, cluburi, teatre. Se reconstruieşte reţeaua de străzi — magistralele pentru transportul de tranzit se aşează astfel încât să fie ferite cuartalele de locuinţe de transportul rapid, de sgomot şi praf. Se creează mari masive verzi, parcuri, grădini, suprafeţe înverzite înăuntrul cuartalelor. In interesul apărării sănătăţii muncitorilor, la construcţia şi reconstrucţia oraşelor se reglementează densitatea maximă admisibilă a construcţiilor, dimensiunile cuartalelor de locuit, normele de iluminare şi ventilare a clădirilor, distanţele dintre raioanele de locuit şi cele industriale, gradul de înverzire a teritoriului urban, organizarea plantaţiilor verzi din interiorul raioanelor de locuit, suprafeţele pentru copii, etc. In scopul însănătoşirii teritoriilor de locuit şi a celor din vecinătatea lor se creează oglinzi şi jocuri de apă, surse naturale de apă, zone protectoare de păduri, etc.

Principiile arhitectonice de sistematizare ale construcţiei sovietice a oraşelor prevăd realizarea raioanelor de locuit ca părţi unitare ale oraşului, posedând a anumită unitate arhitectonică, cât şi existenţa mijloacelor de deservire cultural-sociale şi comunale pentru populaţia locuind în raionul respectiv. La un înalt nivel artistic arhitectonic se înfăptuesc sistematizarea şi construcţia centrului oraşului, ţinându-se seama de rolul său ca punct de întâlnire al vieţii sociale a întregii mase a populaţiei oraşului şi ca loc al sărbătorilor şi demonstraţiilor populare. Piaţa principală (sau câteva pieţe) se construeşte cu clădiri publice monumentale, chemate să exprime limpede conţinutul de idei al vieţii poporului sovietic, cât şi să eternizeze în ansambluri arhitectonice şi în monumente sculpturale, măreţia poporului sovietic care construeşte comunismul şi imaginea conducătorilor şi eroilor săi. In opoziţie cu construcţia oraşelor capitaliste a căror lege o constitue discordanţa desordonată de forme arhitectonice eclectice şi subordonarea arhitecturii intereselor proprietarilor imobiliari sau antreprenorilor, construcţia sovietică a oraşelor deschide în faţa arhitecturii posibilităţi nelimitate pentru realizarea de ansambluri unitare — exprimând un bogat conţinut de idei — ale diferitelor părţi ale oraşului (pieţe, cuartale, magistrale, cheuri, etc.) şi ale oraşului întreg.

O mare operă de reconstrucţie a fost înfăptuită în capitalele republicilor sovietice unionale şi autonome. Punând capăt înapoierii culturii orăşeneşti, caracteristică pentru ţinuturile periferice ale Rusiei ţariste, reconstrucţia socialistă a oraşelor Tbilisi, Bacu, Taşchent, Erevan, Alma-Ata, Stalinabad, Frunze, Cazan, Ufa şi altor oraşe, constitue o demonstraţie remarcabilă a triumfului ideii staliniste despre înflorirea în U.R.S.S. a culturii socialiste în conţinut şi naţională ca formă. Prefacerea acestor oraşe a fost înfăptuită pe baza folosirii creatoare şi desvoltării celor mai bune şi mai progresiste tradiţii de arhitectură naţională a popoarelor sovietice. In toate republicile se creează noi oraşe — Rustavi, Leninogorsc, Caraganda, Balhaş şi multe altele. Pe locul satelor şi cătunelor cresc oraşe cu pieţe şi străzi drepte şi largi, cu cheuri bine amenajate şi cuartale de locuit dotate cu plantaţii verzi, oglindind creşterea rapidă a economiei şi culturii U.R.S.S., noul conţinut socialist al vieţii oamenilor sovietici, lichidarea formelor de viaţă şi muncă vechi şi depăşite.

Cea mai luminoasă pagină în istoria construcţiei sovietice a oraşelor o constitue refacerea oraşelor şi satelor — distruse de cotropitorii germano-fascişti — după terminarea victorioasă a Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Prin grija Partidului şi Guvernului au fost reconstruite în termene nemaipomenit de scurte vechile oraşe ruseşti Voronej, Calinin, Rostov pe Don, Crasnodar, Novorosisc, Briansc, Smolensc, Velichie Luchi, Cursc, Oriol, Novgorod, Pscov, Murmansc, oraşele eroice Stalingrad şi Seva-

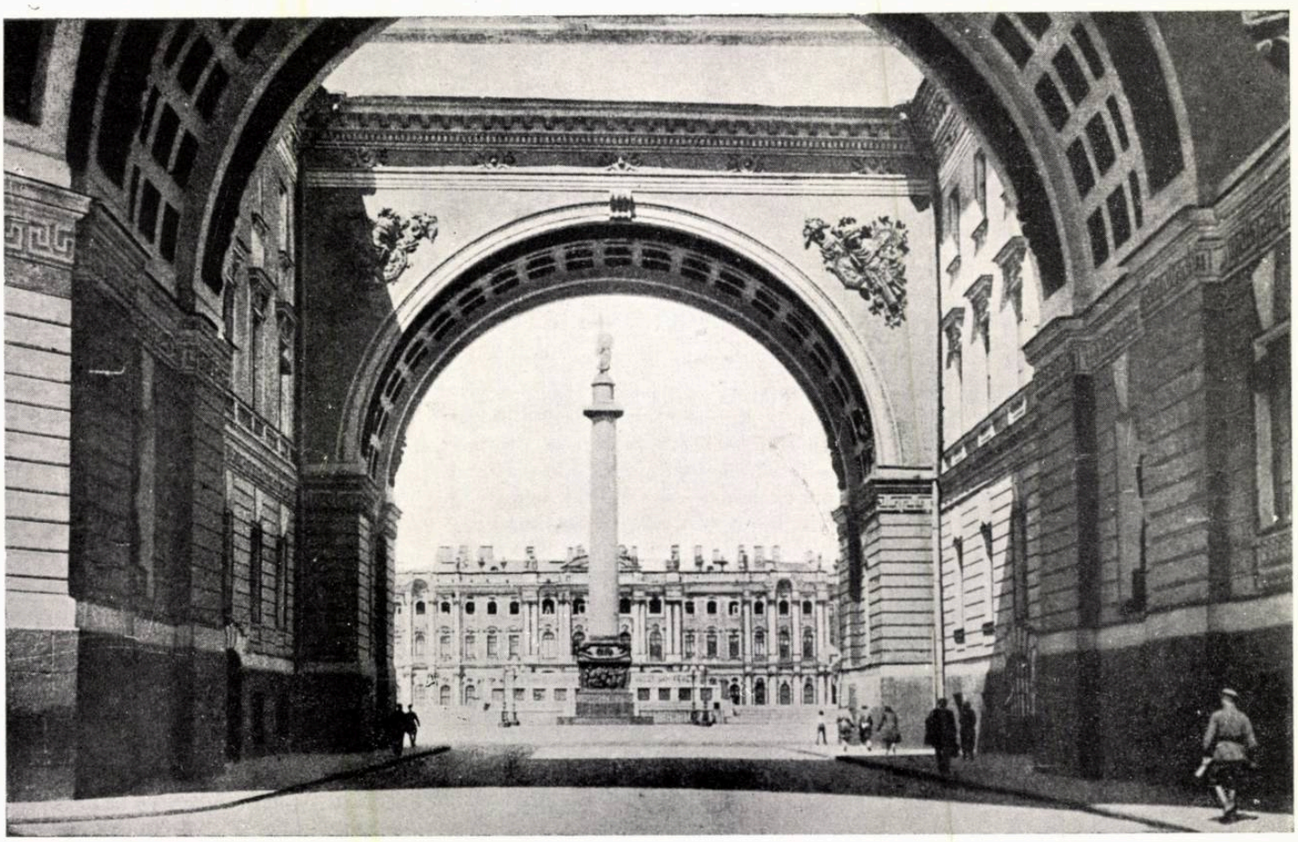

Leningrad. Arcul Marelui Stat Major.

stopol, oraşele Ucrainei şi Bieloruiei, în primul rând capitalele acestor republici — Chiev şi Minsc. Reconstruind oraşele, constructorii sovietici de oraşe realizează totodată şi o îmbunătăţire radicală a sistematizării şi construcţiei lcr şi ridică nivelul amenajării urbane. Pentru fiecare oraş (atât în reconstrucţie sau nou) se elaborează proiecte de sistematizare, ţinându-se seama de condiţiile naturale şi istorice ce dau formă structurii planului oraşului. Astfel, de exemplu, la elaborarea proiectului de sistematizare şi construcţie a Stalingradului s'a ţinut seama de particularităţile condiţiilor sale naturale: Volga minunată şi măreaţă prin spaţiile sale, văile pitoreşti ale râurilor Ţarita şi Mecetca, colina tumulusului lui Mamaev ce domină oraşul. S'a ţinut seamă de condiţiile climatice la definirea caracterului construcţiilor, orientării clădirilor, amplasării interdependente a zonelor industriale şi de locuit, organizării unor mari zone verzi.

Vânturile puternice, uscate şi calde au determinat la Stalingrad crearea unor fâşii protectoare de păduri şi o sistematizare specială a cuartalelor de locuinţe, etc. Construcţia complexă a asigurat realizarea unor ansambluri măreţe, ca ansamblul Pieţei Eroilor căzuţi, al Pieţei şi Parcului Victoriei şi al Aleii Eroilor, ce formează o esplanadă de legătură între cele două pieţe.

Etapa cea mai importantă în desvoltarea postbelică a construcţiei sovietice de oraşe o constitue elaborarea planului reconstrucţiei viitoare a Moscovei, cât şi construcţia unor oraşe noi pe baza unor giganţi industriali nou apăruţi, staţii hidroelectrice, canale, porturi, etc.

Marile construcţii ale comunismului introduc transformări radicale în structura sistematizării oraşelor aşezate nemijlocit lângă centralele electrice şi influenţează asupra unui mare număr de oraşe ce apar de-a-lungul malurilor fluviilor Volga, Don, Nipru, Amu-Daria, pe baza noilor centre energetice şi întreprinderi industriale. Un moment calitativ nou se produce în metodele tehnice şi arhitectonice de execuţie a lucrărilor de construcţie şi reconstrucţie, prin introducerea metodelor industriale ale construcţiei în masă (folosirea scheletului montat şi a construcţiei din panouri mari prefabricate în uzină) — a locuinţelor şi spitalelor, elaborarea unor noi sisteme de construcţie, folosirea de materiale noi, etc.

Caracteristica cea mai evidentă a construcţiei sovietice a oraşelor o formează înfăptuirea proiectării şi construcţiei complexe a diferitelor părţi ale oraşelor, a magistralelor principale cu cuartalele învecinate lor, a pieţelor centrale cu clădirile lor publice monumentale, a cheiurilor, parcurilor, etc. Pe lângă aceasta, totodată cu construcţia locuinţelor şi clădirilor publice şi cultural-sociale, se înfăptueşte în întregime şi complexul amenajărilor şi dotărilor tehnice. In crearea aspectului arhitectonic al diferitelor ansambluri şi al oraşului în întregul său, joacă un rol imens folosirea sintezei artelor — arhitectura, sculptura, pictura monumentală, arta peisagistă, etc. O importanţă istorică o are deasemenea construcţia înfăptuită cu succes, din iniţiativa lui I. V. Stalin, în Moscova a *clădirilor înalte*, cât şi construirea străzilor cu clădiri cu multe caturi (10—14). Măreţele clădiri înalte creează noi ansambluri arhitectonice, corespunzătoare scării şi importanţei Moscovei ca mare capitală a primului stat socialist din lume, ca centru mondial al întregii omeniri progresiste.

Ţările de democraţie populară, Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, România, Ungaria ş.a., în lucrările lor de construcţie a oraşelor, se sprijină pe experienţa şi ajutorul U.R.S.S. Refacerea şi reconstrucţia Varşoviei, distrusă aproape în întregime de ocupanţii fascişti, se realizează într'un ritm nemaivăzut de rapid. Măsuri vaste de reconstrucţie se realizează în Praga, Budapesta, Sofia şi alte oraşe. Un exemplu limpede de construcţie socialistă a oraşelor în ţările de democraţie populară îl constitue lucrările pentru realizarea noului oraş Dimitrovgrad în Bulgaria. Deasemenea, lucrări de construcţie a oraşelor se înfăptuesc şi în Republica Populară Chineză (de exemplu, construcţia de locuinţe şi clădiri publice în Pekin, construcţia oraşului pentru muncitori în raionul Tian-Ţian).

CRONICA

Conferinţa de constituire a filialei Bucureşti a Uniunii Arhitecţilor din R.P.R.

Conferinţa de constituire a filialei Bucureşti a Uniunii Arhitecţilor din R.P.R., care s'a desfăşurat în zilele de 16 şi 17 Mai a.c., a fost chemată ca prin alegerea organelor de conducere să încheie lucrările de constituire a celei mai importante dintre filialele Uniunii.

Lucrările conferinţei au fost deschise prin referatul « Probleme de creaţie legate de reconstrucţia socialistă a Capitalei şi sarcinile care stau în faţa arhitecţilor filialei Bucureşti », prezentat de tov. arh. N. Nedelescu.

Referatul prezentat şi discuţiile purtate în jurul său au subliniat atât însemnătatea problemelor pe care trebue să le rezolve arhitecţii constituiţi în cadrul filialei Bucureşti, cât şi rolul de răspundere ce-i revine filialei Bucureşti pentru îndrumarea justă şi sprijinirea muncii de creaţie a arhitecţilor, chemaţi ca prin realizările lor să contribue din plin la îmbunătăţirea continuă a condiţiilor de trai ale oamenilor muncii, la satisfacerea nevoilor materiale şi culturale mereu crescânde ale populaţiei Capitalei.

Subliniind sarcinile ce decurg din reconstrucţia socialistă a oraşului Bucureşti, referentul a arătat că arhitecţii trebue să contribue la transformarea Bucureştilor într'un oraş socialist — în care se vor crea toate condiţiile pentru satisfacerea cât mai deplină a nevoilor de trai, materiale şi culturale, mereu crescânde ale populaţiei, reflectând astfel grija pentru om, care stă la baza politicii Partidului şi Statului nostru.

Referatul a analizat munca desfăşurată de Uniunea Arhitecţilor în vederea creării filialei Bucureşti, pentru ridicarea nivelului ideologic şi profesional al arhitecţilor şi pentru asigurarea unor cât mai bune condiţii desvoltării activităţii arhitecturale.

Discuţiile pe marginea referatului au arătat dragostea şi interesul pe care arhitecţii îl au pentru continua înflorire a arhitecturii în Republica Populară Română, elanul cu care ei caută să-şi aducă aportul la făurirea bunei stări a poporului; discuţiile au contribuit la clarificarea unor probleme ridicate de sistematizarea viitoare a oraşului Bucureşti, la scoaterea la iveală a unor lipsuri din activitatea Uniunii Arhitecţilor.

Din aceste discuţii a reieşit că deşi s'au obţinut succese importante pe linia creaţiei arhitecturale, totuşi activitatea arhitecturală rămâne în urmă faţă de cerinţele reconstrucţiei oraşului, faţă de exigenţele oamenilor muncii.

Arhitecţii nu folosesc încă toate posibilităţile pe care le pune la îndemână atenţia şi grija Partidului şi Guvernului pentru desvoltarea arhitecturii; ei nu utilizează încă toate cuceririle ştiinţei şi tehnicii pentru realizarea unor clădiri de locuit sau publice care să satisfacă într'o măsură din ce în ce mai largă necesităţile oamenilor muncii.

Sarcini de o deosebită importanţă se ridică în faţa arhitecţilor în ce priveşte folosirea arhitecturii ca mijloc de educare a poporului muncitor, în ce priveşte afirmarea cu ajutorul arhitecturii a grijii pentru om, a bogatului conţinut de idei al epocii noastre.

*

După încheierea discuţiilor a fost ales comitetul de conducere al filialei Bucureşti, compus din: arh. N. Cucu, prof. arh. Ascanio Damian, arh. H. Delavrancea-Gibory, prof. arh. O. Doicescu, arh. Gh. Filipeanu, arh. P. Georgescu, arh. P. Iubu, arh. W. Juster, arh. St. Mănciulescu, arh. N. Nedelescu, arh. D. Vernescu.

Discuţie de creaţie asupra problemei locuinţelor din Valea Jiului

In zilele de 26 Iunie şi 8 Iulie s'a desfăşurat la sediul Uniunii Arhitecţilor din R.P.R. prima discuţie de creaţie a cercului ISPROR din filiala Bucureşti a Uniunii Arhitecţilor, în legătură cu problema proiectării locuinţelor din Valea Jiului.

Tov. arh. D. Vernescu, autor al sistematizării şi coordonator al proiectării complexe a oraşelor din Valea Jiului, a făcut un scurt raport de prezentare generală a proiectării locuinţelor din Valea Jiului. Proiectanţii şefi de oraşe — începând cu Uricani-Aştioara-Sterminos, Lupeni, Vulcan, Petrila şi Lonea — au prezentat şi justificat soluţiile adoptate.

Discuţiile purtate în jurul referatelor au scos la iveală unele deficienţe în proiectarea locuinţelor şi au subliniat necesitatea unei ridicări sistematice a nivelului ideologic şi profesional al arhitecţilor în vederea creşterii calitative a proiectării, astfel ca ea să reflecte grija pentru om, pentru ridicarea continuă a bunei stări materiale a oamenilor muncii.

Această discuţie de creaţie va contribui la soluţionarea în mai bune condiţii a proiectelor de locuinţe. Trebue însă subliniat că rezultatele ar fi putut fi şi mai mari dacă biroul cercului şi comitetului filialei Bucureşti a Uniunii Arhitecţilor ar fi dat o mai mare importanţă pregătirii temeinice a acestei discuţii, mai ales în ceeace priveşte alcătuirea referatelor. Este necesar ca în viitor comitetul filialei Bucureşti să pregătească temeinic discuţiile de creaţie, mai ales cele care au teme atât de importante ca proiectarea de locuinţe pentru oamenii muncii.

«Documente de arhitectură românească *)»

Arh. V. BILCIURESCU
aspirant la Institutul
de Arhitectură din Moscova

In Republica Populară Română, desvoltarea arhitecturii face parte integrantă din opera de construire a socialismului. Construcţia şi reconstrucţia oraşelor nostre, transformarea Bucureştilor într'o adevărată capitală a patriei socialiste, sunt sarcini măreţe pe care construirea socialismului în patria noastră le pune arhitecţilor. In lupta pentru realizarea acestui minunat program de construcţii, arhitecţii noştri au alături şi simt sprijinul arhitecţilor sovietici. Invăţând din experinţa lor, noi trebue să ne însuşim metoda de elaborare creatoare a arhitecturii sovietice. Aceasta ne face să înţelegem modul în care trebue prelucrată critic moştenirea clasică şi mai ales moştenirea arhitecturii noastre româneşti.

In acest scop, publicaţiilor de teorie şi istorie a arhitecturii le revine rolul de a ajuta în munca lor de creaţie pe arhitecţii proiectanţi, cât şi în studiul lor pe studenţii şi elevii învăţământului de arhitectură.

Materialul de istoria arhitecturii româneşti, care a fost strâns şi publicat în trecut, este lipsit de o sistematizare ştiinţifică, este împrăştiat în mai multe publicaţii şi lipsit de un studiu al detaliilor şi elementelor de arhitectură, lipsit de monografiile celor mai importante monumente. Ceeace caracterizează acest material este o interpretare idealistă, obiectivistă a istoriei arhitecturii româneşti.

Tovarăşul Iosif Chişinevschi, secretar al C.C. al P.M.R., în cuvântarea sa ţinută la conferinţa de constituire a Uniunii Arhitecţilor din R.P.R. din luna Decembrie 1952 ne-a arătat cauza lipsurilor de mai sus: « *Burghezia şi moşierimea din ţara noastră au dat uitării şi au sfidat minunata tradiţie artistică a poporului român, înlocuind-o cu cel mai cras cosmopolitism* ».

Publicarea colecţiei de « Documente de arhitectură românească » în cadrul Institutului de Arhitectură, sub redacţia profesorului arh. Grigore Ionescu, ajutat fiind de prof. arh. Petre Antonescu, arh. Ştefan Balş şi prof. arh. Horia Teodoru, marchează începutul unor publicaţii ce trebue să satisfacă cererea tot mai mare de material documentar a cadrelor din proiectare şi să umple golul existent în acest sector.

Mapele publicate sunt departe de a umple acest gol. Ele vor trebui urmate cât mai repede de alte publicaţii, monografii şi studii teoretice, de lucrări de analiză a unor monumente, după exemplul numerosului material publicat de arhitecţii sovietici.

Primele trei mape apărute până în prezent din această colecţie înfăţişează, printre altele, minunate monumente de arhitectură românească, cum ar fi: Palatul Brâncovenesc dela Mogoşoaia, bisericile Mihai Vodă şi Curtea Veche din Bucureşti, biserica mânăstirii Dealului din Târgovişte, biserica Trei Ierarhi din Iaşi, Bufetul dela Şosea — proiectat de arhitectul Ion Mincu — care pot fi socotite printre cele mai reprezentative capodopere create de geniul meşterilor arhitecturii româneşti.

Pentru prima oară la noi, se pune la îndemâna arhitecţilor proiectanţi un material documentar prezentat special pentru a fi studiat în vederea cunoaşterii şi însuşirii sale creatoare, a prelucrării sale în forme noi de arhitectură.

Editarea acestor « Documente » a fost făcută cu multă îngrijire, ele apărând în condiţii tehnice care depăşesc publicaţiile din acest domeniu editate la noi în ţară. Merită să fie subliniate perfecţiunea graficei şi propunerea făcută de redacţie în cuvântul introductiv: « *pentru înlesnirea comparaţiilor şi înţelegerea justă a valorilor în arhitectură, este necesar ca documentele grafice privind elemente, părţi sau întreguri asemănătoare, să fie prezentate la aceeaşi scară şi, pe cât posibil, în acelaşi fel de grafică* ». Acest mod de exprimare grafică ajută într'adevăr şi uşurează cercetarea elementelor, fiind de un real folos pentru cei care studiază arhitectura românească.

Inafara calităţilor acestei colecţii de « Documente », se pot remarca însă o serie de serioase lipsuri.

Referindu-ne la « caracteristicele publicaţiei », descrise în cuvântul introductiv la « Documente », putem vedea că întreg conţinutul este repartizat pe şapte categorii, ce au la rândul lor o serie de subdiviziuni, după natura şi felul elementului înfăţişat. O astfel de plasare în casetele şi sertăraşele categoriilor şi subdiviziunilor din sistematizarea documentelor realizează tocmai contrariul propunerii pe care şi-o face redacţia de a « reda caracterul specific » al monumentelor; această prezentare, dimpotrivă, le fărâmiţează, contribuind la neînţelegerea deplină a expresiei lor plastice.

Reducând fondul creaţiei arhitecturale la ideea zidului — « *zidul, privit ca element structural şi decorativ* », la ideea de « *punct de sprijin izolat şi arcade* », sau la ideea de « *gol* » şi aşa mai departe, se ajunge la o interpretare formală a elementelor de arhitectură. Un zid nu poate fi privit separat, fără să fie raportat la golurile care-l străbat, la decorul care-l îmbracă şi mai ales nu poate fi desprins din ansamblul întregului monument. La fel se poate spune despre toate celelalte elemente care apar în cele « *şapte categorii* ».

« Documentele » nefiind ilustrate cu planurile, secţiunile şi structura monumentelor de ale căror detalii se ocupă, se contribue şi mai mult la o rupere a elementelor de ansamblul construcţiei din care fac parte.

Acest sistem de studiu analitic, care cercetează elementele constructive şi decorative în mod izolat, este necesar, însă el nu prezintă decât o anumită parte a ştiinţei istoriei arhitecturii. După ce au fost analizate epocile şi monumentele de arhitectură, sub toate aspectele, trebue neapărat trecut la studierea elementelor în desvoltarea şi evoluţia lor.

*) « *Documente de arhitectură românească* » *sub redacţia prof. arh. Grigore Ionescu. Institutul de Arhitectură, Bucureşti, 1952.*

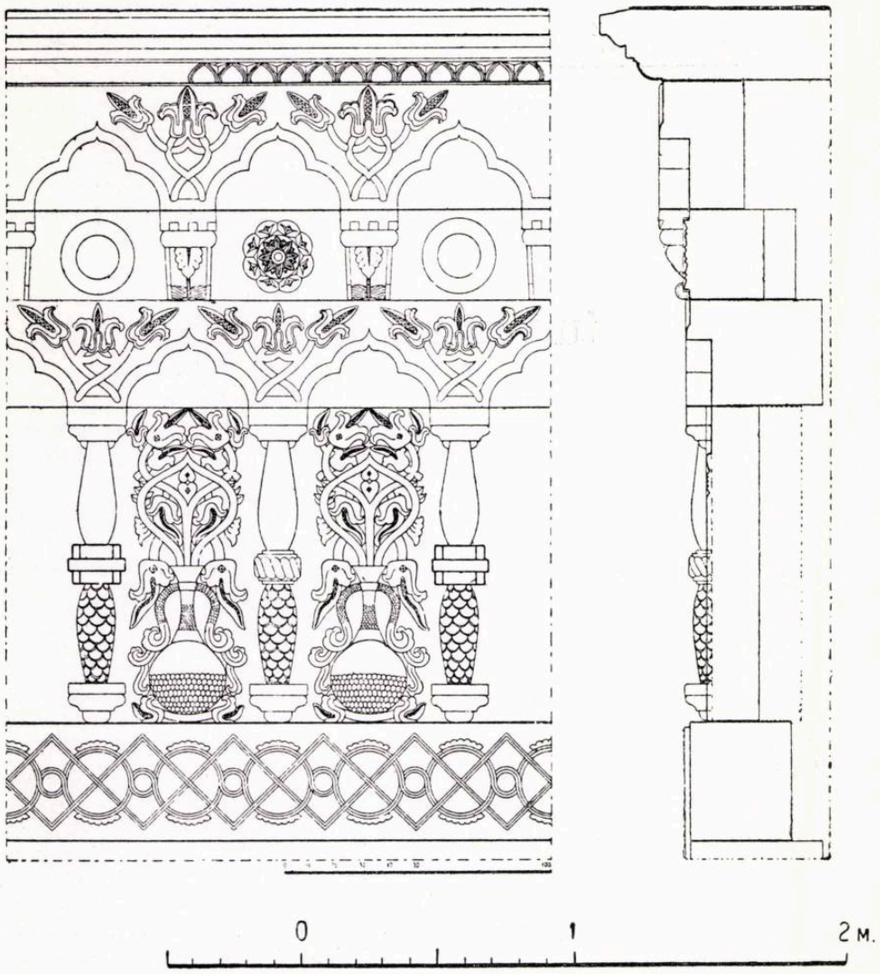

Biserica Trei Ierarhi din Iaşi (1639)
Fragment din partea superioară a faţadei laterale

Casa fostă Hagi Prodan din Ploieşti. (A doua jumătate a sec. XVIII).
Faţada principală.

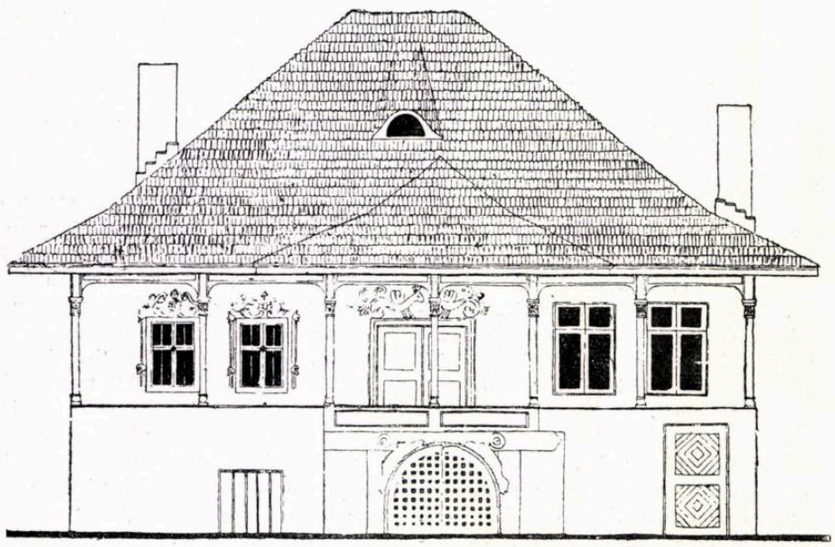

Studierea exclusivă a formelor, aşa cum se remarcă în « Documente », duce uşor la o înţelegere formală a elementelor, detaliilor şi chiar a monumentelor de arhitectură. Pentru a evita această greşeală este necesar a se urmări şi a se cunoaşte concepţia şi ideile plastice de care au fost conduşi în munca lor creatoare meşterii şi arhitecţii noştri, precum şi felul în care se reflectă conţinutul de idei al epocii în aceste monumente.

In publicarea materialului din cele trei mape de « Documente de arhitectură românească » nu a fost folosit decât criteriul repartizării pe cele şapte categorii a detaliilor şi elementelor de arhitectură.

Se face simţită lipsa unui plan general de alegere şi publicare a monumentelor. Trebue să se renunţe la procedeul folosit în prezent de a se publica mai ales monumentele ale căror relevee se găsesc în arhiva Institutului de Arhitectură. Această arhivă poate fi folosită numai în limita în care materialul corespunde din punct de vedere al exactităţii ştiinţifice şi se încadrează în planul general de publicare.

Se impune deci revederea metodei care stă la baza întocmirii colecţiei de « Documente de arhitectură românească ».

Marxism-leninismul ne învaţă că studiul monumentelor de arhitectură nu poate fi rupt de baza economică, ci trebue încadrat în perioada istorică a poporului care a creat această arhitectură.

Moştenirea arhitecturii noastre româneşti trebue să fie analizată ştiinţific, de pe poziţiile de clasă, având la bază teoria leninistă a celor două culturi. De pe această poziţie se poate desprinde tot ceeace este progresist în tradiţie, tot ceeace trebue valorificat şi prelucrat în mod inovator în creaţia arhitecturală.

Este dela sine înţeles că în « Documente de arhitectură » trebue să apară, înainte de toate, monumentele epocilor de mare înflorire a arhitecturii.

Deasemenea, trebue înlăturat punctul de vedere boieresc, care privea arta populară în mod condescendent şi umilitor. Arhitectura populară este pentru arhitecţii noştri un izvor viu şi nesecat de inspiraţie pentru operele lor. « Documentele » trebue să cuprindă neapărat exemple de arhitectură populară — din diversele regiuni ale ţării — de crestături şi decoraţii, atât de bogate şi diverse în arta poporului nostru.

Faţă de sistematizarea actuală a documentelor, care nu depăşeşte un spirit de arhivă, este necesară o plasare a arhitecturii româneşti în cadrul istoriei poporului nostru. Documentele trebue însoţite de o analiză a epocii de istoria arhitecturii, în care să se plaseze studierea oraşelor şi târgurilor, cetăţilor şi ansamblurilor de arhitectură din perioada respectivă. Deasemenea, este necesar să se arate modul în care s'au desvoltat principalele programe de arhitectură, trecându-se apoi la un studiu adâncit al celor mai importante şi caracteristice monumente. O deosebită atenţie trebue dată analizei principiilor plastice care au stat la baza genialelor compoziţii ale meşterilor

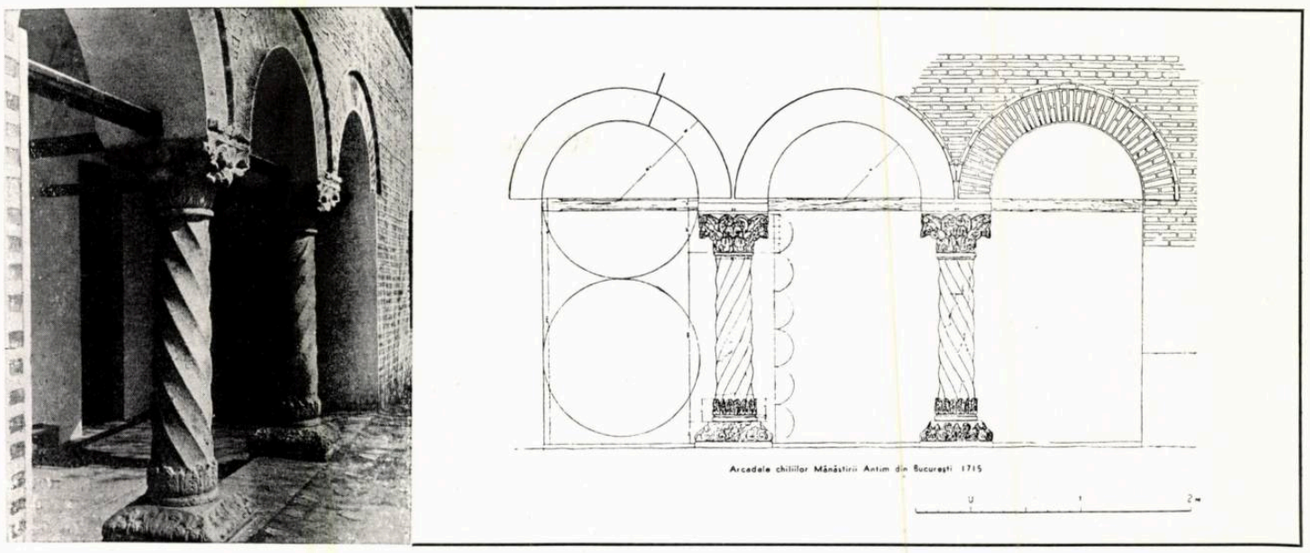

Arcadele chiliilor Mânăstirii Antim din Bucureşti (1715)

arhitecturii noastre, analizându-se pe larg practica şi măestria lor profesională.

Faţă de aceste foarte importante sarcini pe care publicarea colecţiei de « Documente de arhitectură românească » trebue să le îndeplinească, ajutorul Uniunii Arhitecţilor şi al Comitetului de Stat pentru Arhitectură şi Construcţii trebue să se concretizeze prin întărirea colectivului de redacţie cu o serie de noi colaboratori, cât şi cu o serie de desenatori şi fotografi, prin punerea la dispoziţie a fondurilor pentru deplasări necesare studierii şi relevării monumentelor de arhitectură. Un ajutor foarte important trebue să fie acela de a îndruma ideologic lucrările ştiinţifice ale acestui colectiv, care are ca o primă datorie însuşirea principiilor marxist-leniniste, pentru a putea face într'adevăr o operă ştiinţifică.

Cu toate greutăţile de început, publicarea colecţiei de « Documente de arhitectură românească » reprezintă un real succes, un material preţios pus la îndemâna arhitecţilor. In viitor, colectivul de redacţie al colecţiei de « Documente » va trebui să întocmească materialul ţinând seamă şi mai mult de necesităţile reale, atât ale studenţilor, cât mai ales ale arhitecţilor proiectanţi, pentru ca aceştia să poată folosi cu maximum de eficacitate, în activitatea lor creatoare, comorile artei noastre naţionale.

Резюме статей журнала

ОБРАЩЕНИЕ К ЧИТАТЕЛЯМ

В статье «Обращение к читателям» указывается, что журналу «Архитектура РНР», который является органом Союза Архитекторов и Государственного Комитета Архитектуры и Строительства, предназначена важная роль мобилизовать архитекторов и помогать им выполнять как можно лучше задания, вверенные им партией и правительством, имеющие целью дальнейшее непрерывное повышение материального состояния трудящихся.

Журнал «Архитектура РНР» должен стать активным органом для обмена опытом, открытой трибуной для борьбы мнений, для развертывания критики и автокритики, связанной с творческими задачами, а также для выявления и популяризации успехов, достигнутых нашей новой архитектурой. В то же время журнал должен энергично и непрестанно бороться с отставанием, с проявлениями буржуазных влияний, с ошибочными стремлениями, которые все еще проявляются в нашей архитектуре.

Усвоение нашими архитекторами социалистического реализма, являющегося передовым методом творчества, ставит перед лицом журнала задачу: способствовать разъяснению теоретических задач, популяризировать богатый советский опыт в области архитектуры, а также популяризировать лучшие достижения нашей архитектуры.

Призывая читателей оказать ему помощь в работе, журнал берет на себя обязательство бороться за проведение в жизнь всех этих задач.

ИЗ ОПЫТА ПРОЭКТИРОВАНИЯ И СТРОИТЕЛЬСТВА ЖИЛИЩНЫХ КВАРТАЛОВ

Арх. К. Лазареску

Настоящая статья является критическим анализом некоторых жилищных кварталов, построенных в последние годы.

Социальные и политические преобразования, происшедшие в нашей стране после 23-го августа, ставят в новом освещении вопрос ансамбля жилищ, тесно связанный с ростом жизненного уровня и с обеспечением трудящимся лучших условий жизни. Эти преобразования открывают в то же время новые горизонты для архитектурного творчества.

В статье анализируется часть текущих вопросов, касающихся проэктирования ансамбля жилищных зданий и указываются недостатки в произведенных до сих пор работах, главным образом с точки зрения архитектурной композиции и территориальной организации.

Несмотря на то, что начало было трудно благодаря недостаточному опыту в вопросах ансамбля жилищных зданий, все таки последние наши проэкты и выполненные работы показывают все лучшие и лучшие результаты, благодаря более глубокому ознакомлению с советской документацией, а также благодаря опыту, приобретенному нами за последнее время.

Заботясь о повышении благосостояния трудящихся, наш строй народной демократии увеличивает непрерывно ассигнования на жилищное строительство. Благодаря этому, проэктирование и строительство жилищных кварталов подымется на более высокую ступень, что будет способствовать дальнейшему улучшению материального благосостояния трудящихся.

НОВЫЕ КУЛЬТУРНЫЕ И СПОРТИВНЫЕ СООРУЖЕНИЯ ДЛЯ ТРУДЯЩИХСЯ

Арх. Б. Георгиу

В этой статье дается описание целого ряда работ и культурно-спортивных ансамблей, построенных согласно Постановлению Совета Министров от января месяца 1953-го года и сданных в пользование к моменту Четвертого Международного Фестиваля молодежи и студентов.

Эти сооружения, демонстрируя особую заботу партии и правительства о дальнейшем повышении материального и культурного уровня жизни трудящихся, содействуют уничтожению контраста между центром и периферией, так как большинство из них было воздвигнуто в районах, густо населенных рабочими, как например, районы «23-е августа» и «Гривица Рошие», которые в прошлом были совершенно заброшены.

Применение классического принципа композиции, — постоянная забота о переработке в новаторском духе элементов нашей национальной архитектуры, а также соединение архитектуры с прочими видами пластического искусства, демонстрируют нам усилия, проявленные авторами проэктов для того чтобы овладеть и творчески применять методы социалистического реализма в архитектурном творчестве.

Такими сооружениями являются : Культурно-спортивный комплекс «23-е августа» (авторы арх. Жустер В., инж. Г. Азнаворьян), состоящий из стадиона на 80.000 мест, летнего театра, павильона для спортсменов и т. д.; кинематограф «Гривица Рошие» (авторы арх. Д. Бокалу, арх. Н. Порумбеску, соавтор арх. Тр. Станеску); летний театр «Н. Бэлческу» (автор арх. Н. Миклеску и сотрудники арх. В. Маринеску и В. Ажент).

Из сооружений, начатых раньше и законченных только недавно, самым значительным является новое здание Государственной оперы (автор проф. арх. О. Дойческу).

О ПРОЭКТЕ ДОМА КУЛЬТУРЫ В РЕШИЦЕ

Арх. А. Мойсеску

Одним из проявлений заботы нашей партии и правительства о человеке в нашей стране, является начало строительства зданий, которые в прежние времена нам даже не были известны, а именно, дома культуры, предназначенные удовлетворять стремление трудящихся к культуре и содействовать их коммунистическому воспитанию.

Одно из таких зданий возводится теперь в крупном промышленном центре — Решица.

Принимая во внимание огромное значение этого сооружения и, в особенности, во избежание повторения некоторых сделанных ошибок, было найдено полезным произвести критический разбор этой работы, проэктированной в 1949 году, период, когда наши архитекторы не смогли еще уяснить себе целый ряд задач, связанных со строительством городов и архитектурных ансамблей.

Таким образом, проэкт этого сооружения имеет некоторые недостатки, несмотря на то, что он удовлетворяет до некоторой степени предъявленным ему требованиям.

Его архитектура задумана слишком изолировано, без связи с архитектурой города, не была проявлена забота о внесении этого здания в общий ансамбль; его композиция не отражает попытки выразить содержание идеи, что и дает ему функциональный характер.

Отрыв формы от идейного содержания выражение одних только «функций» помешало создателям проэкта реально придать Дому Культуры новый вид.

К СТОЛЕТИЮ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ ИОНА МИНКУ

На торжественном заседании, которое состоялось 22-го декабря 1952-го года в зале Центральной Университетской библиотеки, была отпразднована годовщина рождения архитектора Иона Минку, которого можно считать основателем румынской школы архитектуры.

Проф. архит. Николай Бадеску, председатель Государственного Комитета Архитектуры и Строительства, сделал доклад о жизни и трудах Иона Минку. Значительные выдержки из этого доклада приводятся в журнале.

В конце XIX-го века, борясь в тяжелых условиях того времени против космополитических тенденций реакционной буржуазии,—Ион Минку первый выдвинул задачи создания национальной архитектуры на основании творческой переработки народной архитектуры.

Перерабатывая классические и национальные богатства архитектуры, Минку удалось создать новый румынский стиль, отметив таким образом важный период в развитии национальной архитектуры.

Минку является для нас художником, патриотом и реалистом, вся деятельность которого была руководима идеей создания архитектуры, которая основывалась бы на переработке элементов народного творчества.

Он является для нас художником, который вложил в основу своего творчества идейное содержание, стремясь придать ему совершенную форму.

Intreprinderea Poligrafică Nr. 4 — București

SUMAR

Cuvânt către cititori
pag. 1

Arh. C. Lăzărescu
Din experienţa proiectării şi construcţiei cuartalelor de locuinţe
pag. 3

Arh. B. Gheorghiu
Noi construcţii culturale şi sportive pentru oamenii muncii
pag. 13

Arh. A. Moisescu
Cu privire la proiectul Palatului Cultural din Reşiţa
pag. 27

La 100 de ani dela naşterea lui Ion Mincu
Conferinţă rostită
de *prof. arhitect N. Bădescu*
pag. 33

DICŢIONAR
Arh. V. A. Şevarikov
Construcţia oraşelor
pag. 44

CRONICA
pag. 48

RECENZII
Arh. V. Bilciurescu
« Documente de arhitectură românească »
pag. 49

СОДЕРЖАНИЕ

Обращение к читателям
стр. 1

Арх. К. Лазареску
Из опыта проэктирования и строительства жилищных кварталов
стр. 3

Арх. Б. Георгиу
Новые культурные и спортивные сооружения для трудящихся
стр. 13

Арх. А. Мойсеску
О проэкте Дома Культуры в Решице
стр. 27

К столетию со дня рождения Иона Минку
Доклад сделанный
проф. арх. Н. Бадеску
стр. 33

СЛОВАРЬ
Арх. В. А. Шквариков
Градостроительство
стр. 44

ХРОНИКА
стр. 48

РЕЦЕНЗИИ
Арх. В. Бильчуреску
«Документы о румынской архитектуре»
стр. 49

ARHITECTURA
RPR

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR
DIN R. P. R. ȘI AL COMITETULUI
DE STAT PENTRU ARHITECTURĂ
ȘI CONSTRUCȚII

REDACȚIA, BUCUREȘTI, Str. EPISCOPIEI, 9
Tel: 6.13.31, 4.07.44

Lei 10 —